

«Мавка, вона ж нявка — істота української міфології, близька до русалки, в образі гарної оголеної дівчини з довгим розпуценим волоссям» (Вікіпедія).

«Диваки, — подумала Яра, прочитавши, — навіщо нам бігати голяка?»

Залишки бомбосховища часів Союзу стали домівкою для дивовижних істот, та не міфічних, а цілком реальних. Із плоті та крові, вони дихають, відчують, сміються та плачуть. Їм болить. Вони такі, як ми. Майже. Вони — мавки.

Їх історія налічує тисячу років, вони мають свій класовий розподіл, звичаї та релігію. Закони мавок справедливі, а люди лихі та жорстокі, контактів із ними варто уникати — цього навчають ще змалку. Чи так це насправді? Не має значення, адже правда на всіх одна. Зайві запитання не вігаються, а сумніви не віщують нічого, окрім проблем.

Яра — розумна й допитлива, через що вже потрапила в немілість до керівництва. Запитань у мавки назбиралося багато, а головні випробування ще попереду.

-
- [Роман Гавриленко](#)
 - o
-

Роман Гавриленко

Мавка

*Вісімдесят шостий рік,
неподалік Новоград-Волинського*

Вчора капітанові виповнилося тридцять сім. Трохи шумить у голові, в роті неприємний присмак від вчорашнього самогону та від цієї води, що вже п'ять тижнів доводиться пити. Кип'ячена чи ні, вона пахне тухлятиною, хоч, судячи з досліджень, чиста й багата на мінерали. Принаймні так стверджує Перепілку — медпункт і санстанція в одній особі, а фактично вчений-алкаш із пташиним прізвиськом. Втім, організм потребує вологи, капітан взяв напів повну пляшку з-під «Тархуна» й зробив декілька ковтків смердючої води.

Якщо душа бажає свята, а в кишені є зайві карбованці, то сухий закон — не перешкода. От і посвячували... Зеновій спробував скласти вчорашні події в хронологічній послідовності, та спогади, що спливають у пам'яті, сумбурні й нечіткі. Пиятика в пункті зв'язку, Перепілку, що заснув просто на панелі керування. Два сержанти, що бояться його як вогню та постійно чубляться між собою. Старлей — худий та довгоносий, він прибув сюди одразу після академії, п'є як кінь, але не п'яніє й увесь вечір відмовчується, зараза. Дали ж йому шпат! Як із цими бовдурами скласти план оборонних споруд і провести інвентаризацію матеріальних цінностей?! Та байдуже: робота — не бий лежачого, термінів ніхто не ставив, а самі тунелі нікому не потрібні.

Полісся-3 — то неофіційна назва. Мережа оборонних споруд імені XXIV З'їзду КПРС — так об'єкт значиться на документах. Будівництво розпочалося в 65-ому, а через шість років споруди вже мали здаватися в експлуатацію, якраз напередодні другого З'їзду із Брежнєвим на чолі ЦК Компартії. Від тої надважливої події й горда назва. На жаль, все робилося через одне місце. Як завжди. Саме місце, обране для будівництва, вирішило долю об'єкту. Довкола ліс, на півночі болото, а до Новоград-Волинського добрих двадцять кілометрів. Вирішальний аргумент знаходиться на глибині вісімдесят метрів під землею — термальне джерело, що повинно було забезпечити комплексу енергетичну автономність. От тільки дренажна система глибокого закладення не працює як слід. Цілком можливо, що вона є лише на паперах. Шви між плитами зароблені абияк, через деякі сочиться вода. Сходи, що ведуть до єдиного виходу, теж завжди вологі, а гермоворота взагалі нагадують гаражні ворота, хіба що вони товщі та із запірним механізмом.

Якийсь мудрий чиновник вирішив, що ґрунтові води, які повільно, але впевнено підтоплюють частину тунелів, то дурниця: шойно запрацює геотермальна електростанція, вода буде успішно відкачана. ГеоТЕС і запрацювала, до речі, друга в Союзі. Якщо перша, на Камчатці, видавала захмарну потужність у п'ять мегават, то ця мала забезпечити пів мегавата. Невідомо, чи то дослідження були помилковими, чи термальні води охололи від заявлених геологами 60 градусів Цельсія до 25, та дорога мудрована установка видала лиш одну соту потужності від розрахункової. Що таке п'ять кіловат? Гірлянда із 125 «лампочок Ілліча», та й те «сороківок». А вода — щось там відкачували, швидше для вигляду. Об'єкт перетворився на черговий довгобуд.

Навіть зараз тут офіційно числиться декілька бригад і чотири одиниці важкої техніки. Фактично один екскаватор «Білорусь» зі спущеними колесами, що назавжди завмер біля гермоворіг, поржавів та обріс травою, а замість бригад — сам капітан і жменька його недолугих підлеглих. Мабуть, на об'єкт шрімсяця списується чимала сума.

Вентиляція — то окрема історія. Вентиляційних шахт багато, та лише частина з них обладнана бетонними ковпаками із фільтрами на поверхні. Лише в двох (!) шахтах є працюючі вентилятори, що забезпечують хоч якесь кондиціонування. Втім, що з ними, що без них, повітря на об'єкті важке — потрібно звикнути, смердить лише трішки менше, ніж вода. Було б гірше, коли б тунелі були прокладені на більшій глибині. Як вийдеш на поверхню, то здається, наче вийшов із саркофагу.

Рапорт про переведення — це вимушений захід на час службового розслідування. Капітан має деякі грішки, та навряд чи слідчий доведе розтрату у військовій частині № 54210 177-ої ракетної бригади. За продану солярку, мабуть, посадять прапора. Або розстріляють. Сам винен, потрібно було менше бухати.

Зеновій не надто переймається власним становищем: він на режимному об'єкті, а стаж іде. Звичайна служба. За своє майбутнє майже спокійний. Він не пальцем роблений, адже пробитися не будь-куди, а до Особливого відділу КДБ, та ще й у молодому віці, та ще й альбіносу — це, як то кажуть, «не хухри-мухри». Психолог від природи, він з легкістю обдурить поліграф і за хвилину складе психологічний портрет будь-якого співрозмовника. До того ж співрозмовник тремтітиме, коли на нього пильно дивитимуться червоні очі. Ніхто не любить альбіносів, та всі відчувають тривогу в їх присутності. Особливо коли альбінос у формі, а на погонах достатньо зірочок. «Пустощі» в Сто сімдесят сьомій — дрібничка, рахунок йде на декілька тисяч карбованців. А от щодо дійсно серйозних справ, турбуватися не варто, адже він має справу з дуже впливовими людьми. Мав.

Згадав дивну жінку. Скільки часу вона вже на об'єкті? Тиждень. Зеновій так і не доповів керівництву ні про інцидент, ні про чорноволося бестію.

Керенов та Садко натрапили на неї в лісі, неподалік входу. Сержанти божилися, що жінка напала на них, та кадебіст зі стажем відчуває брехню за кілометр. Так чи інакше, була коротка сутичка, обидва підлегли добряче отримали. Вибиті зуби й зламаний ніс у Керенова, а Садкові вона голими руками завдала рваних ран на грудях та вивихнула плече. Жінка виявилась ой яка непроста! Керенов, увесь в соплях та крові, вистрілив їй у спину із табельного ПМ. Куля застрягла в плечі. Крізь прочинені гермоворота й бетонні коридори звук пострілу донісся до вух Зеновія. Діставшись виходу, він помігив Керенова, що нишпорив територією. Сержант знайшов лопату, недбало кинуту біля купи будівельного сміття, вхопив її й діловито почимчикував до лісу. Капітан пішов слідом.

Горе-вояки вирішили позбутися слідів свого ганебного вчинку. Жінка, мабуть, надто рано прийшла до тям, і, шойно підійшовши, Керенов заніс лопату для удару. Тишу розірвав постріл із табельного ТТ Зеновія. Стріляв, звісно, у повітря.

Ох він тоді й виписав цим двом бовдурам «по перше число»! Для підсилення ефекту ще й приклав Керенова по шиї. Навряд чи Зеновій був шокований тим, що зробили сержанти і що збиралися зробити. За роки служби надивився різного. Та досвід підказує, що немає кращого союзника, ніж той, що знаходиться в тебе на гачку. Замах на вбивство цивільної — це навіть не гачок, це зашморг.

Із жінкою виник дивний зв'язок. Вона дивилася на Зеновія, як на рятівника й на ворога, з відразою і захопленням водночас. Можливо, що вона ніколи не бачила альбіносів, та в її погляді було щось ще. Очі сірі, дивні, притягують і лякають, капітан ніколи таких не бачив. Ті очі дивилися з-під копиці чорного сплутаного волосся, а в кутиках очей вже були ледь помітні вікові зморшки. Жінці, мабуть, трішки за тридцять, її можна назвати

привабливою. Одягався дивно — це не фабричне вбрання радянської жінки. Вузькі темно-сірі штани з грубої матерії та сорочка без ґудзиків, перетягнута тонким шкіряним паском. Жінка боса, пальці на ногах та руках незвично довгі.

Не роблячи різких рухів, аби не злякати незнайомку, Зеновій оглянув її плече й сказав:

— Потрібно витягти кулю. Ти підеш з нами.

— Ні! — викрикнула, майже загарчала.

— Так! — промовив безапеляційно, свердлячи її своїм «фірмовим» поглядом.

Вона підкорилась. Навіть не пручалася, коли Зеновій вів її, підхопивши попід здорове плече.

Жінка сиділа із головою скривавленою спиною і навіть не подумала прикрити груди руками. Увесь штат зібрався в імпровізованій операційній, жінка зі злістю дивилася на сержантів, а вони, як зачаровані, витріщалися на її груди. Невеликі, зате підтягнуті, темно-коричневі, майже чорні соски контрастували із дивовижно світлою шкірою. Старлей поправив окуляри й відвів очі. Перепілко боязко підійшов зі скальпелем, як раптом жінка різко повернулася і крикнула: «Геть!» Горе-хірург відскочив мов обпечений, перечепився через нагромадження всілякого мотлоху й гучно впав.

— Ти! — вказала на Зеновія.

Цього разу підкорився капітан.

— Буде боляче. Анестезії немає. Хіба що... Керенов, принеси нашу бадягу. Керенов! — гукнув, бо той «завис», розглядаючи напів оголену незнайомку.

— Ага, — відповів не за статутом і, наче спросоння, побрів виконувати наказ.

Сержант повернувся із п'ятилітровою металевою каністрою. Капітан взяв із полиці горня, дмухнув, видуваючи пил, і наповнив його самогоном. Простягнув жінці. Ні миті не вагаючись, вона випила все до останньої краплини й глянула на Зеновія. Сірі очі повідомили, що вона готова.

Жінка не видала жодного звуку, коли гостре лезо торкнулося до рани. М'язи на спині напружилися, коли пінцет увійшов у її тіло. Зеновій не одразу впіймав шмат свинцю. Завжди спокійному капітанові, що звук все контролювати, піг залив чоло настільки, що краплини зривались із брів і потрапляли в очі. Минули довгі важкі секунди, перш ніж він вхопив неслухняну кулю і витяг. Жінка з полетшенням видихнула, вона вперше промовила більше одного слова:

— Мене звати Єва.

Капітан вже пошкодував, що завадив Керенову роздробити Єві черепа. Зеновій завжди був стійким до гіпнозу, ще й сам міг командирським голосом та жахаючими очима примусити опонента підкоритись. Тепер він відчував, що бранка хоче пролізти в його мізки. Бранка, бо її апартаменти — це місцевий ізолятор. Відрізняється від інших приміщень комплексу тим, що дверна ніша ширша й закрита ґратами із товстої арматури, а в кутку є нужник. Зеновій «прописав» її тут задля безпеки — своєї та свого штату. Впевнився у вірності власного рішення під час першого й поки єдиного допиту. Після опереції Єва заснула, ще й так міцно, що сержанти без пригод перенесли пацієнтку до нових апартаментів. Вже наступного дня, коли вона прокинулася, до ізолятора завітав Зеновій. Він ставив безліч запитань: «Прізвище? По батькові? Що тут робила? Де приписана? Де працюєш? Національність? Українка?...» Єва лиш інколи відповідала одними й тими ж словами: «Скажу пізніше». Вона всміхалась і не зводила очей із Зеновія.

Капітан вмів вести допит. Була б перед ним будь-яка інша жінка, вона б вже отримала декілька ляпасів, або й під дих. Все б виклала, як на сповіді, а на додаток забризкала б стіл сльозами та соплями. Тільки не цього разу. Зеновій фізично відчував, як вона без дозволу залазить у його голову. Здавалося, що власний мозок ворухиться. Він чув віддуння: «Скажу пізніше... пізніше... пізніше...» — водночас чітко усвідомлюючи, що в ізоляторі не може бути такого віддуння.

— Допит закінчено! — гаркнув Зеновій, звертаючись, мабуть, сам до себе, і вийшов.

Надалі він намагався уникати зустрічей із Євою. На відміну від капітана, сержанти, мов зачаровані, знаходили десятки приводів, аби зайвий раз пройти повз ізолятор. Схоже, що про свої травми середньої тяжкості вони зовсім забули. Перепілку теж зачастив до пацієнтки. Щоправда, всі три блазні не дочекалися від неї жодного слова й ніхто не переступив поріг ізолятора. Не в останню чергу завдяки тому, що обидва екземпляри хитрого ключа — металевої перфокарті, знаходяться у Зеновія. Тільки старлей залишився байдужим до бранки й жодного разу не висловився щодо ситуації.

Вчора капітан почув уривки розмови Керенова й Садка, звучало це приблизно так: «Єва заплела юсу», — «Єва їла консерву...» — «Єва на мене так подивилась...» — «Єва... Єва... Єва...» — і так далі. Не залишилося сумнівів, що ситуацію потрібно змінювати: відпустити бранку, або повністю ізолювати її від підлеглих. Капітан вирішив, що гарно все обмізкує після дня народження.

Керенов справив потребу просто біля гермоворіг. Світ хитається, у роті помийна яма, а ранкове сонце, здається, випаровує вміст багатостраждальної голови. Притримуючись стіни, сержант попрямував до входу, згрупувався, щоб протиснутися в щілину привідчинених воріг. Як раптом за комір потягла невідома сила й шодуху приклала його плечима до металевої поверхні. Боляче! Здалося, що черепні кістки зрушилися, та не від удару, а від вибухового звуку, що він спричинив. Керенов мимоволі примружився, та соковитий ляпас змусив одразу розплющити очі. Над ним нависає велетенська постать у військовому плащ-пальто. Хоч би й хотів, не роздивився б погони.

— Сержант! В якому вигляді на стратегічному об'єкті?!

Керенов кліпнув, одна здорова долоня тримає за комір, а друга нещадно вдарила по шиї. Поки сержант згадує про що його запитували, важка долоня вліпила ще й по вусі, в голові все збовталось.

— Не чую відповіді!

— День народження... — пересохлі губи видавили перші за день слова.

Долоня жбурнула сержанта на землю, він впав у траву, вологу від власної сечі.

— П'ять хвилин, щоб виглядати як радянський солдат!

Гермоворота заскреготіли, затарабанили важкі чоботи. Керенов не зміг полічити, скільки чобіг увійшло до об'єкту Полісся-3.

Керенов заплющив очі, та ранкові промені все одно пробиваються крізь повіки. Лежати значно легше, ніж стояти, та засинати не можна. Сержант зловив себе на думці, що як мінімум одна хвилина із п'яти відведених уже пройшла. Він підвівся і, притримуючись стіни, дістався гермоворіг. Став рівно, декілька разів глибоко вдихнув і побіг, та ноги чомусь понесли його до їзотора.

Сержант зрозумів, що Єва чекала на нього. Вона дивиться просто в очі. Вона ще ніколи так не дивилась. Єва, випрямивши спину, сидить на ліжку. Він чує, як б'ється серце, та не знає, чи то власне, чи її. Вона обхопила грубу матерію своїми красивими довгими пальцями й повільно зняла сорочку. Чорна коса, що затрималась у тканині, впала на плечі і, звиваючись, попрямувала поміж грудей донизу. Єва трохи схилилася, спершись долонями об матрац, її неймовірні груди видовжились і сколихнулись.

— Увійди, — сказала вона, її красиве обличчя суворе та ніжне водночас.

— Я не можу... ключ... — видавив з себе Керенов, його почало трусити.

— Увійди, — повторила Єва, хоч її губи й не поворухнулись.

Сержант знає, що більш за все на світі він хоче увійти, і увійде, бо Єва вірить у нього. Керенов згадує про тривожну кнопку, та не хоче згадувати про неприємності, що очікуватимуть його через фальшиву тривогу. Він вдарив кулаком по скляному віконечку, ще раз, вниз полетіли друзки та краплини крові. Натиснув на червону кнопку. Десь далеко завила сирена, а поруч клацнув замок, що перейшов на ручний режим. Керенов опустив важеля поряд із ґратами, замок знову клацнув, відчинившись. Сержант відсунув ґрати вбік та увійшов.

Єва розставила ноги, Керенов пошкодував, що найпікантніші місця все ще приховує матерія.

— Вниз, — сказала вона.

Ноги підкосилися, сержант впав на коліна й рачки підповз до Єви. Він відчув перший за день запах — її запах. Запах, що п'янить і притягує. Керенов здійняв голову, просто над ним темні, настовбурчені, мов антени, соски. Між ними коса, чорна як смола. Керенов подався вперед і торкнувся кінчиком зламаного носа до коси. Він незчувся, як її ноги обхопили шию. Стало добре, як ніколи ще не було...

— Більше й не буде, — сухо сказала Єва.

Ноги стиснули нещадно, Керенов захопив кричати, та повітря не покинуло горлянки. Вдихнути, він теж не може, шия болить, а власні хребці хрускають. Сержант спробував встати. Ноги тремтять від напруги, та все ж він трохи підвівся разом із важким тягарем на собі. Єва крутонула всім тілом, і вони разом впали на підлогу, ноги не послабили своєї хватки. Керенов відчуває, як набухає власне обличчя, він гарячково намагається намацати руками бодай що, як раптом нищівний удар у ніс ламає вже зламані кістки та відправляє його у напівзабуття. Єва ще раз крутонулася, Керенов, як мішок, гепнувся до бетонної підлоги, Єва опинилася зверху. Вона ще стискає шию, хоч знає, що хребці жертви назавжди розійшлися. Тіло ще посмикується в судамах, Єва схилилася над розюшеним обличчям і прошепотіла:

— Я ніколи не вибачаю образ.

Керенов цього вже не чує.

Єва одягла сорочку, підперезалася поясом. Глянула на відчинені ґрати, знову на Керенова. Присіла біля тіла й взялася нищпорити кишеньми. Полетіли геть непотрібні речі — цигарки, вологі сірники та моток туалетного паперу. Єдине, що може зійти за хоч якусь зброю — це чорнильна ручка. Єва зняла кюпачок, подивилася на гостре перо і застромила знахідку собі за пояс. Вийшла з їлятора, роздивилася, увагу привернула червона кнопка, обрамлена потрісканим склом та кров'ю. Палець завмер за сантиметр від кнопки, вагаючись, та все ж натиснув. Сирена вимкнулась. Єва відчула, що хтось наближається.

Голова почала потріскувати, наче суха гілка на багатті. Зеновій приклав до чола вже порожню пляшку. Схоже, що прийняття важливих рішень доведеться відкласти як мінімум до післяобіду. Крізь нещільно зачинені двері залетіла муха, надокучливе здичання, здається, увійшло в резонанс із мізками, довелося докласти зусиль, щоб не заплющити очі. «Як серпом по...» — не встиг подумати, бо здичання перекрив скрегіт завіс, двері відчинилися. Увійшли троє в формі.

— Капітан Громов, Особливий відділ, — прогримів голос кремезного офіцера.

Здається, що ворухаться лише губи над квадратним підборіддям, а решта обличчя витесана із каменю. У двох інших офіцерів навіть губи не ворухаться.

— Вітаю, колего. Капітан Дробишев.

— Тамбовський вовк тобі колега! Ти — ворог народу, радянського народу. Пройди з нами, або дай мені привід пристрілити тебе, як паршивого пса! — Громов відхилив припіл свого літнього плащ пальто, із масивної кобури переконливо визирає знайоме руків'я.

— Капітане, я впевнений, що сталася прикра помилка і саме тому ви назвали мене псом, — Зеновій миттю протверезів і акуратно привідкрив шухляду, де чекає свого часу вірний ТТ.

— Ні, помилки немає. Консула Лайнекена взяли на гарячому. Партія вирішила погодитися на його екстрадицію в обмін на свідчення. Фін дуже багато про тебе розповів: ми знаємо скільки ти отримав за креслення пускової установки 9П117, за скільки продав план передислокації ракетної бригади. Ти продав батьківщину!

— Схаменися, капітане! Це все дурня! — Зеновій ще трішки висунув шухляду. — Подумай своєю головою: не американцям, не британцям, навіть не китайцям, набіса фінам здалися наші ракети?

Громов затримався з відповіддю, роздумуючи, по вухах різонула сирена.

— Що за витівки, Дробишев?

— Мабуть, напали фіни, — скривив гримасу.

Навряд чи Громова влаштувала відповідь. Його обличчя вперше виказало хоч якісь емоції — роздратованість.

— Капітан Дробишев! Руки на стіл! — гаркнув і впевненим рухом витяг пістолет із кобури, Зеновій піджорився. — Я перевірю. Взяти ворога народу на мушку. Ворухнеться — розстріл на місці!

Громов вийшов. Два ПМ націлені на груди Зеновія.

Громов тримає свій ТТ наготові. Він пройшов вузьким коридором, звернув праворуч, у ширший, минув двері з надписом «Дальня». Далі немає ламп і коридор поступово розчиняється в підступній темряві. Капітан намагається згадати план оборонних споруд, що вивчав напередодні, та фотографічна пам'ять чи не вперше його підводить. Вийшов на світло, сирена затихла. Це добре, та далі коридор розгалужується. І що? Куди йти? Зробити вибір допоміг жіночий голос: «Допоможіть!» Капітан пришвидшив ходу.

Поворот, ще один, сходи вниз. Темрява знову згущується, світло сюди частково потрапляє від ламп, що залишилися далеко позаду.

Громов звернув ліворуч і... знайшов! Під стіною сидить жінка, вона обхопила руками коліна й тремтить, схиливши голову.

— Громадяно, з вами все гаразд?

Жінка підняла голову, та тремтіти не перестала. «Допоможіть», — прошепотіла. Її очі добре видно навіть у сірих сутінках підземелля, очі дивні, притягуючі. Громов сховав пістолет до кобури. Акуратно підхопив під руку й допоміг підвестись.

— Ви можете йти? Що трапилось?

— Допоможіть, — прошепотіла вона й додала: — Собі!

Єва різко крутонула головою, коса просвистіла в повітрі й вдарила Громова по очах. Він дезорієнтований лиш на долю секунди, та одразу отримує потужний удар в кидок. В очах потемніло ще більше, а горлянка, здається, перекрыла клапан і більше не пропустить повітря. Громов побачив перед собою темну постать і вдарив ногою навмання. Влучив, гарматний удар вшампував Єву в стіну. Вона скочила на ноги й ухилилася від удару масивного кулака, Громов зробив крок за інерцією, блискавичним рухом Єва витягла з-за пояса ручку й встромила у вухо супернику, що тільки розвертається. Вона відстрибнула назад і дивиться, що далі робитиме її жертва. Капітан видавив із себе мушкет. Не від болі — то крик люті, спотворений травмованою горлянкою. Він ступив крок назад, не менш блискавичним рухом, ніж його суперника, вихопив пістолет і вистрілів. Єва ледь зреагувала, відскачавши вбік, і вже зі своєї ініціативи вшампувалася у стіну ліворуч, ще постріл — стрибок вперед і праворуч. Єва вчепилася зубами в долоню з пістолетом, швидко стиснула щелепи, кістки захрускотіли. Нищівний удар по шиї ледь не вимкнув її, зуби випустили долоню, а долоня пістолет. Єва відчула, що суперник спіймав її за косу, перед очима з'явилися розмазані обриси чобота, вхопила його і рвонула догори. Громов зробив пів сальто й гепнувся на спину, а Єва на нього. Рука, що тримає за косу, відкинула Єву вбік. Вона прикладалася до стійни й одразу стрибнула назад, на жертву. З льоту вдарила долонею по ручці, що стирчить у вусі. Ручка не увійшла в череп, як було задумано, а тріснула, скропивши обох чорнилом. Єва обхопила Громова руками за шию, він крутонувся й опинився зверху, притиснувши Єву до бетону всією своєю вагою. Вона обхопила його тулуб ногами, а руки міцніше стиснули шию. Він спробував завдати удар, та кулак зачепив обидві голови, її обличчя опинилося саме там, де потрібно. Єва вчепилася зубами в шию. Смак крові надав сил, вона захопила більше плоті й прокусила Громову сонну артерію. Фонтан крові бризнув Єві на обличчя. Вона дотягнулася до вуха жертви й прошепотіла:

— Сильний. Шкода, що не ти.

— Хлопці, розслабтесь, я чесний радянський офіцер. Суд це доведе і ми з вами ще вип'ємо по чарочці.

Чергова репліка Зеновія, користі від якої — нуль. За декілька хвилин кадебісти не промовили жодного слова, не поворухнулися, здається, що ніхто з них навіть не кліпнув.

Кам'яні обличчя не виказують ні гніву, ні радості — нічого. Не повели бровою офіцери навіть коли змовкла сирена. Капітан зрозумів, що під прицілом пильних очей та пістолетів він не зможе відірвати руку від стола, засунути до шухляди й вхопити зброю, перш ніж його нашпигують свинцем. Хіба що...

Пролунали постріли. Незворушні обличчя кадекбистів все ж повернулися до дверей. Зеновій каблуками важких чобіг вдарив по по ніжках стільця й зламав їх. Падаючи, рвонув шухляду, вона вилетіла зі столу й впала поряд. По дубових дошках затарабанили кулі, розкидаючи тріски, постріли в тісному приміщенні лунають гучніше за грім. Капітан вхопив свій пістолет, впав на лівий бік, крізь нішу між тумбою й каскадом шухляд побачив виблискуючі чоботи. Постріл! Ще один! І ще два у пальто, яке шойно впало. Зеновій підвівся й навпочіпки змістився праворуч, зачався за шухлядами. Чути шарудіння. Повільно визирнув з-за столу. Один кадебіст лежить нерухомо, другий рачки топчеться по ньому, намагаючись дотягнутися до пістолета на підлозі. Постріл! Куля пройшла крізь шию, офіцера відкинуло до стіни, він вхопився за горлянку й видав хрипляче-булькаючий крик. Зеновій встав, приціпився і вистрілив пораненому в скроню.

— Я цього не хотів, — промовив чи то до покійників, чи самому собі.

Капітанові важко усвідомити, що відбулось і що він зробив. За декілька хвилин все його життя розпалось, як картковий будинок. Навіть бурі плями на стіні, здається, промовляють: «Дороги назад більше не існує». Сивий дим, мов живий, звивається, ворухить прозорими шупальцями, розповзається. Пахне свіжою кров'ю, порохом та випорожненнями. Капітана нудить.

Почулися кроки. «Громов!» — згадав Зеновій і навів ТТ на дверну нішу. Щойно з'явилася постать, мушка сама натрапила на голову, вказівний палець натиснув на гачок. Гільза ще не цокнула об бетон, а Зеновій вже зрозумів, що він застрелив не кадебіста, а старшого лейтенанта Кочержука. «Ааааа! — закричав і жбурнув пістолет до стіни. — Якого біса, старлей!? Якого біса!?» Зеновій вхопив поламаний стілець і вдарив ним об стіл, ще раз, ще! Стілець розлетівся на запчастини. Важко дихаючи, відкинув рештки спинки й приперся плечима до холодного бетону. Істерики не допоможе. «Думай, Дробішев, думай! — вигукнув, обвів поглядом кабінет із покійниками й тихо додав: — Що тут думать?». Потрібно втікати. Якнайдалі, негайно!

Капітан підняв пістолет, вирвав зі столу решпу шухляд. Паспорт, службове посвідчення, двістіграмова фляга для благородного напою та коробка сірників — от і всі варті уваги речі поміж сотень непотрібних папірців. Спакував усе в брезентовий підсумок та закинув на плече. Відчинив малесенький сейф у куті кабінету. Замінив магазин, старого із єдиною кулею сховав у кишеню. Приємний на дотик тугий паперовий циліндр — 3300 карбованців, перемотаних гумкою — теж до кишені. Рука затрималася біля фотокартки.

Зеновій любить це фото. Леся. На вустах усмішка, а в очах смуток. За три хвилини до того моменту він повідомив коханій дружині, що написав рапорт про переведення і що їхатиме без неї. Перед засланням взяв відпустку за власний рахунок, поїхали додому, до батьків. Гуляли парком, їли морозиво, потайки цілувались. На світлині за Лесею височіє новесеньке чортове колесо, що мають ось-ось запустити.

Зеновій сховав фотокартку за пазуху. Задзвонив телефон. Зеновій здригнувся, чоло залив піг. Сам він щотижня телефонував, рапортуючи, сюди ж — ніхто й ніколи. Саме сьогодні, саме зараз! Чому? Брати чи ні? Зірвав слухавку й міцно притиснув до вуха:

— Капітан Громов.

У слухавці чути шипіння та важке дихання. Пройшли довгі секунди, перш ніж відповів скрипучий голос:

— Васю, ти? А де цей гівнюк, як його?

— Дробішев. Він мертвий.

— Мертвий?! Якого біса він мертвий?!

— Опір при арешті.

— Ну ти даєш! І як його тепер мертвого розстріляти?

— Це була вимушена необхідність.

— Вимушена? В тебе постійно вимушені необхідності! Так в рапорті й напишеш де б я не був, все встелене покійниками, але це вимушена необхідність!

— Так і напишу, — відповів.

— Та байдуже, зрештою, без цього мерзотника світ став чистішим. Слухай уважно: терміново з'явитися в штаб. Тебе чекає нове призначення. Нас чекає. Збирають всіх.

— Що за призначення?

— Не сказали. Знаю, що їдемо десь під Київ.

— Зрозумів. Дозвольте виконувати?

— Аякже, виконуй, чортяко! — крізь силу розсміявся співрозмовник і поклав слухавку.

Зеновій вийшов із кабінету. Він тримає пістолет наготові й намагається не дивитися на тіла. Брудна лампа, що звисає на покрученому дроті, просто над головою гучно цокнула й згасла, по спині пробігли мурашки.

— Шляху назад немає, тільки вперед, — пролунав знайомий голос, з-за рогу вийшла бранка.

— Що? — перепитав капітан, хоч і розчув кожне слово.

— Той, що прийшов за тобою мертвий.

Сорочка та обличчя Єви в темних плямах, Зеновій не розуміє, всміхається вона чи ні. Він опустив пістолет.

— Тепер тільки вперед, не озираючись. Закінчиш тут, і біжи. Я тебе знайду.

Єва зникла так само раптово, як і з'явилася. Наступні десять хвилин капітан пам'ятає, ніби то все було уві сні.

Він тягне важкий дерев'яний ящик із тротилowymi шашками. Падає, зводиться, далі тягне. Дві колони, одна з них потріскана й химерно вигнута. Вогонь? Праворуч — коридор до кабінету, ліворуч — пункт зв'язку. Туди він і йде. Він дістає пістолет, відчиняє двері. Перепілку й Садко мертві?! Ні, сплять, та він вистрілить, якщо хтось із них бодай ворухнеться. «Спіть, благаю вас, не прокидайтеся. Тільки не зараз». Каністра. Колони, ящик. Він лле смердючий самогон, хочеться блювати. Він задкує від вибухівки, залишаючи на бетоні вологу стежину. Каністра порожня. Близько, та

байдуже. Горітиме? Перший сірник замається пробок, навіть не видавши іскри. Другий запалюється, та із шипінням гасне, щойно торкнувся калюжі. Руки нишпорять по кишенях, знаходять фотокартку. Ні, тільки не це! Дістав тутий згорток, зняв гумку, взяв декілька шорохуватих купюр. Сірник, і папірці з Іллічем неохоче розгортаються. Вкинув гроші в калюжу, полум'я на них загасло. На всіх, окрім п'ятдесяти карбованців. Вогник, що майже вмер, віродився, похитуючись помандрував краєм папірця й розтікся синім полум'ям на рідині. Блакитний звір поволі росте, зміцнюється, розправляє плечі. Бігти. Тепер бігти! Бігти!

Капітан прийшов до тями, коли далеко позаду прогрімів вибух. Він ще трохи пробіг за інерцією і знесилено впав на коліна. Підняв голову й побачив попереду чи то великий струмок, чи маленьку річку. Насилу встав і непевною ходою пішов до рятівної прохолоди. Йти рівно заважають легені, що в скаженому темпі вдихають повітря. Сонце пече не по-квітневому сильно, яскраві промені ріжуть очі.

Скинув підсумок, швидко роздягнувся й зайшов у воду. Це все ж струмок, він навіть є на топографічному плані — згадав капітан. Русло хтось перегородив греблею з чималих каменів і частина струмка перетворилася на природний басейн. Досить глибоко — по пояс, попри те чітко видно кам'янисте дно. Зеновій борсається у прохолодній воді, ковтаючи її ротом. Смачна, не те що на об'єкті.

Він сполоснув обличчя, ще раз — намагається змити із себе кров. Звісно, не в прямому сенсі. Скільки він сьогодні вбив? Кадебістів у кабінеті та всіх своїх...

— Я вбила двох. Того, що прийшов по тебе і того, що поранив мене.

— Керенова?! — очі капітана округлилися від здивування.

Здивувався він не так звістці про вбивство сержанта, як раптовій появі Єви. Вона стоїть на березі, обличчя в червоних та синіх плямах. Жахає й зачаровує водночас.

— Так, ви називали його Керенов.

— Чому ти сказала це саме зараз? Прочитала мої думки?

— Ні, ніхто не читає думки. Відчуття, емоції, бажання, примітивні образи — так, читати, як читають книгу — ні.

Вона розв'язала пояс і зняла сорочку. Капітан закашлявся. Її плоский живіт, неймовірні груди й рельєфні плечі за денного світла чарують ще більше, ніж у сутінках підземних коридорів. Єва потягнулася, груди гордо здійнялися, наче роздивляючись природу довкола. Вона повільно стягла штани, крадькома глянула на капітана й усміхнулася. Близни у неї немає. Довкола Зеновія розходяться кола на воді — його трусить.

Гола Єва — це справжнє диво, а коли вона ще й рухається, то це диво помножене на два. Вона увійшла у воду, повернулася спиною. Рана на плечі ледь помітна, спина, наче витесана із мармуру найталановитішим скульптором, а юса, як темна річка, ділить цю красу навпіл. Єдине бажання Зеновія — доторкнутися до спини та до решти неймовірного тіла.

Капітан підійшов і простягнув тремтячу руку. Єва різко розвернулася і вдарила долонею в груди. Вода не завадила відлетіти аж до греблі, із легень вибите повітря. Не одразу вдалося вдихнути.

— Не зараз. Спочатку нам потрібно дещо обговорити, — спокійно мовила вона й взялася змивати кров із обличчя.

На щастя для Зеновія, Єва одяглась одразу, як вийшла на берег. Так легше зібрати думки до купи. Посідали на траву в тіні молодого дуба. На півдні поміж дерев видніється сіра хмара — наслідок вибуху. Капітан пригадав, що на Поліссі-3 за документами значилося 86 кілограмів тротилу для проведення гірничо-вибухових робіт. По факту було вісімнадцять. Теж чимало, особливо для одного вибуху. От воно все і рвонуло.

— Боляче?

— Ні, — збрехав.

— Добре. Тебе називати капітаном?

— Схоже, я подав у відставку. Моє ім'я Зеновій.

— Зеновій, — повторила й подивилася в очі. — Доведеться змінити. Тепер уважно слухай мене, Зеновій. Я — мавка.

Зеновій хотів розсміятися, та сміх застряг у горлянці. Єва не надала цьому значення й продовжила. Вона розповіла про общину — особливе поселення, що живе у печерах неподалік. Зі своїми законами, звичаями, релігією, із класовим розподілом, з історією у тисячу років. Із правлячою верхівкою — радою старійшин, канцлером і так званим батьком — єдиним мужчиною на сотню жінок. Єва наголосила, що таємниця існування общини повинна бути збережена будь-якою ціною, інакше прийдуть люди.

— Звичайно прийдуть. Нелегальне поселення навряд чи залишиться без уваги.

— Вони нас уб'ють.

— Навряд, хіба що чинитимете опір. Скоріш за все розселять, добровільно-примусово. Покажуть по новинах, можливо навіть тебе. Твоє волосся буде зав'язане хустиною, ти біля новесенького станка говоритимеш завчені слова: яка ти щаслива, що радянська Україна дала тобі освіту, роботу та інші блага цивілізації.

— Мене це не влаштовує.

— Єво, ти людина. Мавки — це вигадка, міф, старі казки.

— Тоді вважай, що розмовляєш із казкою.

Зеновій не відповів. Спіймав себе на думці, що в цій жінці навпроти із чонильними плямами на обличчі й справді є щось казкове. Було від першого знайомства з нею. Яскраві сірі очі, що пильно роздивляються його, теж казкові.

— В нас багато спільного з людьми, та ми інші, — продовжила Єва. — Сильніші, витриваліші, спритніші, наші рани загоюються швидше. Ми довше живемо.

— Ти забула про телепатію. У вас всі екстрасенси, чи тільки ти?

— Я не знаю слова «екстрасенс», та розумію твоє запитання. Я — найкраща. А взагалі, більшість мають здібності, та не мають досвіду. Ми ж не спілкуємось із вами.

— Чому тільки жінки? Хлопці не народжуються?

— Народжуються, та ми вирішуємо цю проблему.

— Як у Спарті?

— Де?

— У сиву давнину було таке місто-держава — Спарта. Войовничий та суворий народ. Хлопчиків ще змалку гартували як воїнів. Вони вважали, що спартанець повинен бути сильним та здоровим. Слабких та хворих немовлят вони скидали зі скелі. Сподіваюся, ви інакше вирішуєте проблему? Підкидаєте хлопчиків людям?

— Ні, в нас, як у Спарті.

— Що?! А ваша релігія? Що вона на це каже?
— Нічого не каже, бо не знає. Як і багато чого іншого. Лиш обрані знають дійсний стан речей.
— Але ж ти знаєш! Отже й ти не віриш у ту, як її?
— У Першу Матір.
— Ти живеш у брехні.
— Не важливо, що правда, а що брехня. У що віриш, те і твоєю правдою. У пересічній мавки правда одна, в мене інша, в канцлера третя.
— Я вже подумав, що ти і є мав'ячим канцлером.
— Поки що ні.
— Навіщо ти мені все це розповідаєш? Навіщо допомогла, вбила Громова?
— Я щойно відповіла.
— Невже?
— Повторюю: я поки що не канцлер.
— Он як. Тобі потрібна влада. Так потрібна, що ти ладна вбити того, хто стане на твоєму шляху. А кажеш, що ти не людина.
— Вовк залюбки перегризе горлянку ватажкові зграї, щоб зайняти його місце, проте він теж не людина.
— І то правда. Яке відношення я маю до твого підвищення?
— Ти мене призначиш, а рада старійшин погодить.
— Як у тебе все просто! Та є один невеличкий нюанс. Твої мавки повтікають, щойно побачать мене, або прибіють. Нагадую: я людина. На біса їм мене слухати?
— Ти сказав ширшу правду. Сестри уникали б контакту з тобою, а при наближенні до входу в печери вбили б. Та ми намалюємо іншу правду, свою.
— Яку?
— Ти не людина. Ти будеш новим батьком, добрим і мудрим.
— Що буде зі старим?
— Батько Ратибор. У нашій правді для нього немає місця.
— Ще одна смерть?
— Дві, ще канцлер Цвіпана. Я сама все зроблю. Знаю рецепт чудової отрути із ягід. Підмішуватиму їм, поступово збільшуватиму дозу. Вони хворітимуть, а потім помиратимуть у муках.
— Єво! Що ти таке говориш!? Я на таке не підпишусь.
— Вони помруть в один день. І цього ж проклятого для общини дня ти увійдеш до печер. В іншому одязі, із довшим волоссям. Можливо, із волоссям на обличчі, що ви називаєте бородою. Ти випромінюватимеш тугу за Ратибором, якого добре знав за життя, ти любитимеш мавок всім серцем, кожну сестру, тобі болітиме майбутня доля тих милих створінь. Ти триматимеш за руку покійного Ратибора й розповіси сестрам, що вся карпатська община співчуває їх втраті. Кожен: ти — батько, сестри і, наприклад, Радомир — син, якому нещодавно виповнилось одинадцять. Я подам ідею...
— Стоп! Стоп. Мені ясно, що нічого не ясно. Як я випромінюватиму любов чи що там? Яка карпатська община? Який син?
— Ваші помисли не зачинені на замок — це людська слабкість, яку ми перетворимо на силу. От наприклад, дерево. Ти любиш це дерево. Всім серцем, як сестру. Бачиш, зламана гілка? Тобі теж болить за ту гілку. Тобі дуже шкода, що гілка не тягнеться до сонця, розправивши листя. Все почув? А тепер три пункти: уявити, повірити, зайняти цим усю голову — і ти здуриш будь-яку мавку, змусишиш її вважати тебе зразковим дереволубом.
— Маячня! Я не робитиму цього.
— Доведеться. Вірна постановка думок — це дуже важливо. Якщо ти сам віритимеш, що знав Ратибора, то й сестри повірять. Якщо ти переконаєш себе, що любиш мавок, переконаєш і їх. В тебе ще буде час потренуватися, поки я все залагоджу.
— Дурня якась. А що ти казала про сина?
— Коли настає пора, ми все ж залишаємо одного хлопчика, щоб зберегти цикл. Щаслива матір вважає, що сталося диво, всі сестри опікуються ним і допомагають виховувати. Хлопчик повинен зростати мужнім, сильним та розумним. Доки не виповниться тринадцять, його звать сином. Далі син стає батьком. Попередній батько ще рік навчає його та передає досвід, після чого повинен назавжди покинути общину.
— І?
— Ти мене уважно слухав? Ти подолав великий шлях, щоб побачити Ратибора, та не встиг. Підростає син, скоро він тебе замінить. А тут — сестри в горі, і без батька, і без сина. Такого ще ніколи не було. А ти милий, добрий, не старий, хорошої статури. Я подам ідею домовитись із карпатською общиною.
— Дай здогадаюся. Там, у Карпатах, малий шмаркач достроково отримає доступ до цицьок, а я тут заповню вакантне місце.
— Робиш успіхи.
— Але ж карпатської общини не існує?
— Вона існує у нашій правді.
Зеновій схилив голову й вп'явся очима у свої брудні, від учора нечищені чоботи. Єва хоче малювати свою правду. Мавка чи ні, вона робить як ми, люди. Тисячі років правда пишеться, переписується, витесується, навіть випалюється. І в Гіплера була якась своя, хвора та викривлена правда. Цікаво, чи буває та правда справжньою, у своєму первозданному вигляді?
— Ти вагаєшся, та не варто. На одній пальці терезів ти — втікач, злочинець для свого народу. На другій ти маєш свій власний маленький народ. Красиві мавки, що захоплюються твоєю добротою, мудрістю і красою. Вони чекають твого благодатного сім'я. Ти зможеш пестити тіло будь-якої з них коли забажаєш.
— І твоє?
— Моє в першу чергу.
— Що буде, якщо я відмовлюсь?
— Не раджу, тобі немає куди йти. Як не погодишся, серед своїх і згинеш. Або я тебе вб'ю, ще не вирішила.
— Чому я? Чому ти обрала мене?
— На те є декілька причин. Перша — моя особиста симпатія. Друга — ти не такий простака, як інші, у твою голову складно залізти. Ти зможеш правильно поставити думки. Третя — твоя зовнішність. Ти не схожий на собі подібних.

— Я альбінос.

— Я не знаю цього слова, потім розповісиш. Завтра повідомиш мені своє рішення. Переспи з цією думкою. А поки що ти отримаєш частинку того, що незабаром буде тільки твоєю.

Єва встала й блискавичним рухом скинула сорочку. Потривожена юса звивається, мов змія. На груди падає посічена тінь дубового листя. Найкрасивіший і найпокусливіший камуфляж, що доводилося бачити Зеновію. Він теж встав, зробив крок вперед, рука тягнеться до прекрасного тіла, на секунду замерла, ніби питаючи дозволу, і нарешті торкнулася темного соска вказівним пальцем. Цього разу Єва не вдарила.

Мавка пішла, не попрощавшись. Мабуть, вона знала, що вже має союзника. Вона точно це знала. Зеновій прийняв рішення ще кохаючись із дивовижною Євою.

Він понишпорив у підсумку, вихопив початий вчора «Космос» у м'якій пачці. Зеновій зазвичай не палить, але... В око впала порожня металева фляга — подарунок злощасного фінського консула, що підвів його під зашморг. Лайнекен. От лайно! Срібна вставка із гравіюванням, де орел, що розправив крила, виставив лапи із здоровенними загнутими кігтями й ось-ось вхопить зайця. Вухатий намагається втекти, але його доля вже вирішена. Красива картинка, та фін забув сказати, що заєць — це Зеновій, а орел — то КДБ, система, увесь світ. Що ж, заєць в останню мить відстрибне вбік і пішле орла під три чорти. Зеновій жбурнув флягу в траву.

Із кишені біля серця витяг фотокартку. Леся. Ех, Лесюня... Не судилося їм здійснитися до неба на тому чортовому колесі, а бодай би воно згоріло! Та все могло бути гірше. Принаймні Зеновій не буде втікачем, чужим серед своїх. Нехай вже свій серед чужих. Він укладе союз із дивною та дивовижною Євою, мавкою. Він завоює собі інший світ — нехай маленький та дурнуватий, але тільки його! І її.

Глянув на флягу в траві, ще раз на фото із рідним обличчям. «Вибач», — прошепотів, згорнув фотокартку в трубочку і вклав у вузьке горлечко. Міцно закоркував флягу.

Зеновій пройшов берегом, минув греблю із каменів. Обережно опустив флягу у воду. «Тільки не потони, благаю», — тихо промовив і відпустив. Важку флягу підхопив жвавий потічок. Він, наче граючись, кидає її зі сторони в сторону та відносить все далі й далі минуле капітана Дробишева.

Наші дні

— Невже, нікому не страшно? Сотня людей лише за останні десять років. Просто зникли.

— Страшно, Іване, якщо завтра буде сто п'ять! — зловісно вимовив Остап і розсміявся.

Тихо потріскує багаття, ліниве полум'я неквапливо облизує сухе гілля, небо здається чорним.

— Це все брехня, — мовила Зоряна. — Люди завжди зникають. Хтось понабирав кредитів і втік, хтось чкурнув із коханкою, когось просто вбили, а все списують на ліс.

— Але ж зникають саме тут, у лісі! Чому? Скажи, красунечко, чому?

Іванові подобається Зоряна. Вона, звісно, не еталон краси — форми її занадто пишні, а ніс, зі слів Остапа, «абсолютно правильної форми, якщо мова йде про папугу». Нещодавно ледь не до слів сміявся з цього жарту, та мусить собі ззнатися, що його приваблює Зорянин ніс. Спокусливий, із горбинкою. Зоряна вбралась, як на сільську дискотеку — коротка червона сукня та червоні кросівки із височенною підощвою. Що ж, і ефектно, і практично. В мерехтливому світлі багаття здається, що сукня кольору крові. Вона щільно охоплює міцно збите, трохи із зайвою вагою тіло. Проте в Зоряни є цей чудовий контраст між талією та стегнами, що робить жіночу фігуру такою бажаною для чоловіків. А бюст — це щось із чимось! Так і хочеться прихилити голову... Зоряна потягнулася, феноменальні груди гордо здійнялися догори. Марічка кинула на подругу спопеляючий погляд.

Власне, Іван сумнівається, що слово «подрути» тут доречне. Вони спілкуються, та Зоряна, мабуть, в тисячу разів харизматичніша за Марічку, завжди серйозну, можна навіть сказати сувору. Часто підколює її, інколи й на рахунок грудей — двох невеликих горбиків під сірою кофтиною. Ці горбики могли б бути значно виразнішими, коли б не банальний стиль одягу. Розщеплена сіра вітрівка, неяскраві та широкі джинси, що цілком могли б зійти за чоловічі, сірі кеди, і лише їх біла підощва вирізняється з-поміж іншого. У цьому вся Марічка — сіра особистість. Принаймні, наскільки її знає Іван. До сьогодні бачив декілька разів. Ще одне, що окрім білих підощв кидається в очі — це, власне, очі. Не встиг як слід роздивитися, бо завжди першим відводив погляд, а зараз, у густих сутінках, її очі, що миттю раніше спопеляли Зоряну, здаються чорними. Раз по раз в них з'являється відблиск багаття. Зазвичай очі сірі. Та сірий колір — він і є сірий. Візьми в Фотошопі зелений, червоний — байдуже, зменш насиченість до нуля, і отримаєш сірий. А от очі Марічки — насичено-сірі! Як це можливо? Іван не знає, але це факт. Погляд пронизливий, він наче проникає всередину голови й хазяйнує там. Ніколи б з такою не зустрічався.

Марічка подивилася на Івана, він це відчув, спиною пройшов холодок, тіло мимоволі здригнулося. Тимчасову слабкість списав на вечірню прохолоду та на кількість випитого, підсунувся ближче до багаття і доклав зусиль, щоб відірватися від дивних очей Марічки. Погляд зупинився на монументальному бюсті Зоряни. Вона теж підсунулася ближче до вогню, свідомо чи ні розставила товсті ноги, куди й помандрував далі Івановий погляд. Закралася думка: «В білизні вона, чи ні?» Полум'я не дає роздивитись.

— Яка різниця? — запитала Марічка.

— Що?! — вигукнув Іван, почувуючись збоченцем, спійманим на гарячому.

— Яка різниця, чому саме тут зникають люди? Якщо вони повинні зникнути, то хіба має значення де — у лісі, в полі, чи в місті?

— Що значить, повинні зникнути? — Іван відчув полегшення, зрозумівши, про що йде мова. — Люди не повинні зникати.

— Чупакабра! — вигукнула Зоряна, та одразу знігилась. — Ой, вибач, Петре...

— Все нормально, — відповів він.

Петро — повна протилежність Остапа. Менше говорить, особливо дурниць, хоча мовчазним його теж не назвеш. Спокійний — так, і, на відміну від свого товариша, розумний. Петро найстарший, єдиний із цієї п'ятірки, хто вже не навчається, а працює. Здається, на Новій пошті, хоч не особливо тим пишається. Десять років тому в нього загинув батько. Загадково загинув. Рани, наче його рвали на шматки хижі звірі. Загадковість полягає в тому, що це трапилося не у лісі, навіть не на вулиці, а у власній квартирі. Не дивно, що почали ширитись чутки про чупакабру.

— А я чув, що в цьому лісі є мавки, — по-змовницьки мовив Остап і глянув на Петра. — Як гадаєш?

— Не підколуй мене, ти знаєш мою думку.

— Я не знаю! — майже крикнула Марічка.

Петро на мить розгубився від несподіваного запалу дівчини, та все ж відповів:

— Я не вірю в усіляку містичну фігню чи потойбічні сили. Не вірю, за одним лиш винятком: мавки. Та я не вірю, а знаю, що вони є. Мені батько

розповідав.

Остап намагається стримати сміх, та в нього це погано виходить. Марічка дивиться на Петра, той понурих голову.

— Як помер твій батько?

— Ти що, взагалі дурепа таке запитувати? — усмішку як вітром здуло, Остап став на захист товариша, та Марічка його проігнорувала.

— Розкажи. Це важливо. В нас мало часу.

— Та що з тобою таке, Марічко?! Навіщо тобі?! — викрикнув Петро.

Компанія затихла. Моторошна німа сцена, скупо освітлені обличчя молодих людей. Іван чує, як вистукує власне серце, у нього погане передчуття, наче ось-ось станеться щось жахливе. Зоряна спробувала розрядити ситуацію:

— Якби я була мавкою, я б вас, хлопчики, залоскотала до смерті.

Шарудіння, глухий удар, і Зоряна стрімголов полетіла у багаття. Іскри та попіл наче вибухнули, розлетілися в сторони й обпекли Іванове обличчя, він хотів крикнути, та миттю раніше щось різнуло його по горлянці. Вийшов хрип, він відчув, що замість слів із власної ший виходить гаряча кров і бульбашки. Він не розуміє, що відбувається, чує несамовитий крик Зоряни, що судомно б'ється в хмарі попелу, розкидаючи навсєбіч тліючі вуглики. Над нею, мов тїнь, з'являється постать і з неймовірною швидкістю завдає удар за ударом, вереск Зоряни нестерпний!

Іван починає відчувати біль роздертої горлянки, до нього додається новий — хтось нещадно пматує його спину, раптовий удар згори, і обличчя опиняється в обпікаючому попелі. Він бачить перед собою вже нерухому ногу Зоряни, брудну від сажі, без кросівка. Полум'я, наче язик, облизує стопу, на чорній шкірі проступають пухири. Далі крізь сіру хмару проступають чорні обриси жахливих істот, що швидкими й безжальними ударами довгих рук добивають друзів. Тільки Марічка сидить, як і сиділа. Незворушна, наче скульптура, а в чорних очах витанцьовують вогники зруйнованого багаття.

* * *

Якби хтось із людей завзято переконував, що зустрів мавку, його, мабуть, запхали б до психікарні. Однак, я жила серед них, ходила містом, як вони, про щось теревенила, всміхалась. Звісно, люди й гадки не мали хто я. Моїм завданням було привести Петра Скрипаля в потрібний час у потрібне місце. Для чого? Цього не було промовлено вголос, та я знала, що четверо людей приречені. Я успішно виконала завдання, тепер мене підвищать у ранзі. Я мала б бути задоволена собою? Хм, не все так просто...

Мене звати Яра, мені дванадцять. За нашими мірками я майже доросла. Чому саме я отримала це завдання? Власне, в сестер не виникло запитань — я відмінниця й досить авторитетна попри свій юний вік, найкраща у фізпідготовці, вже полюю і, до речі, неабияк успішно. Мені теж було зрозуміло, чому канцлер Єва обрала саме мене. Угода без слів. Я отримую те, що й хотіла — побачу зовнішній світ на власні очі, остаточно усвідомлю абсурдність середньовічного устрою нашої общини і... чкурну світ-заочі. Останнє цілком влаштовує Єву. Та я не уклала жодних угод. Вибачай, канцлере, мавка Яра виконала завдання й повернулася додому.

Тепер мене чекає ще один важливий іспит — звіт канцлерові. Від того, чи не бовкну я чогось зайвого, не в останню чергу залежить моє життя.

* * *

— Гоя, канцлере!

Довге та вузьке приміщення, візитів до якого намагається уникати кожна мавка при здоровому глузді. Тут сірі бетонні стіни пригнічують більше, ніж будь-де. Особливо, коли ти проходиш шлях від дверей і до канцлера. Вона (канцлер Єва), як завжди, за своїм дерев'яним столом, сидить, склавши руки на лакованій поверхні, пильно дивиться на гостю. У тьмяному світлі єдиної лампи її обличчя здається бронзовим.

— З поверненням, Яро. Проходь, примощуйся біля мене.

Надто доброзичлива інтонація й легка усмішка Єви не віщують нічого доброго. Вісім метрів між дверима та столом здаються кілометром. Нарешті, скрипучий стілець навпроти канцлера. Сірі очі ні на мить не відірвалися від Яри.

— Якщо не заперечуєш, нашу розмову слухатимуть сестри із ради старійшин.

Не чекаючи відповіді, Єва натиснула кнопку комутатора — громіздкого пристрою, що займає чверть стола.

— Я чула, що ти не брала участі в ліквідації.

— Моїм завданням було привести Петра Скрипаля в певне місце і в певний час.

— Вірно, — Канцлер, взяла товстий зошит і щось записала чорнильною ручкою. — Все гаразд, Яро?

— Так, все добре.

— Ти ж розумієш, що ми повинні були так вчинити?

— Розумію.

— Ти молодець. Я ініціюватиму присвоєння тобі чергового рангу.

— Дякую, канцлере.

— Яро, чому так офіційно? Ти мене боїшся?

Дивне запитання. Половина катакомб її просто боїться, інша половина і боїться, і ладна молитися на неї.

— Ні, боятися варто ворогів, а не сестер. Ви — наша сестра найвищого рангу.

— Хороша відповідь, Яро. Ти завжди була розумницею, тому саме тобі було доручено це важливе завдання. Розповіси, як тобі вдалось?

— Я увійшла в довіру до однієї дівчини, із якою спілкувався Петро Скрипаль.

— Яро, хіба це розповідь? Нашим сестрам справді цікаво. Мені цікаво. Давай я зручніше вмоцуюсь, а ти розповіси все по-порядку. Докладно.

Канцлер відкинулася на спинку свого міцного дубового стільчика, що, на відміну від Яриноного, не видав ані найменшого скрипу. Єва склала руки на грудях, а проникливі сірі очі дивляться на Яру ще уважніше.

«Гаразд, докладно. Власне, інформації про людей та їх побут в мене було надто мало. Я не могла раптом з'явитися серед них, у нашому вбранні та боса, залишившись непоміченою. Декілька годин я спостерігала за людьми здалека, із кущів, чи ховаючись поміж дерев. Коли стемніло, моє вбрання вже не кидалося в очі. Я блукала неосвітленими вулицями на околиці міста. На зупинці стояла жінка. Я підійшла ззаду, перетиснула сонну артерію і затигла її за ріг будівлі. Так я роздобула одяг, трохи грошей і незручне взуття. Вони не ходять босоніж навіть зараз, навесні.

Наступного дня я вже ходила поміж людей, придивлялася, слухала, що вони говорять. А говорять багато, зазвичай різні дурниці, нічого

конкретного. Все ж, роблячи як інші, я виявила, що в них є магазини — місця, де можна за оті гроші придбати речі та їжу. Ще корисним місцем для мене виявився зал очікування на міському вокзалі. Там люди довго сидять і теревенять від нічого робити. Їм'я собі обрала майже одразу: Марічка — люди часто промовляли його вголос, а до вечора я вже знала, що їще мені потрібно: житло та рід занять. Враховуючи свій вигляд, я вирішила, що буду студенткою».

— Ким?

— Молоді люди навчаються. Спочатку, як і ми, у школі, а потім можуть покращувати знання у вищих учбових закладах. У вищих — це студенти.

— Ти навчалась із людьми?

— Ні, звичайно. Без документів поступити кудись було б дуже складно. Це легенда.

— Легенда?

— Вигадана історія мого життя. Я не могла з'явитися нізвідки й зовсім нічого про себе не розповідати.

— Ясно. Продовжуй.

На обличчі канцлера вперше промайнула тінь невпевненості. Схоже, що на слові «документи». Вона вже не всміхається.

— На тому ж вокзалі була велика карта міста. Я знайшла вулицю Житомирську, де мешкає Петро. Мешкав. Трохи подалі я знайшла для себе учбовий заклад — Новоград — Волинський економіко — гуманітарний коледж.

— Чому? Поблизу не було?

— Я ж насправді там не навчалась. Чим далі, тим менша імовірність бути спійманою на брехні.

— Я мусила здогадатися, — Канцлер видавила з себе посмішку. — Продовжуй.

— Я роздивлялася стовпи з оголошеннями, багато людей надавали в оренду житло. Щоправда, за значно більші гроші, ніж були в мене. Ще я переконалася, що мені потрібен телефон. Телефон — це...

— Я знаю, що таке телефон! — нарешті Єва не приховала роздратування. — Пристрій, принципово схожий на наш комутатор.

«Майже. Це скоріш саме телефонні лінії нашого пункту зв'язку, за допомогою яких ви та батько Зод спілкуєтесь з іншими общинами. Тільки цих ліній безліч, вони бездротові й доступні в пристрої, меншому за долоню. Із настанням сутінок я роздобула і гроші, і телефон. Цього разу я приспала безпечного чоловіка, що палив цигарку біля свого автомобіля.

Вранці я вже більш-менш розібралась, як користуватися телефоном і зателефонувала за номером, вказаним в оголошенні, домовилася про зустріч. Людьми легко маніпулювати, маючи уявлення про хід їх думок та вподобання. Квартиру здавала Лариса — лігня жінка із яскравим макіяжем, що постійно палила та кашляла. Її цікавили дві речі: квіти та гроші. Тож я похвалила її вазони, мило потеревенила про лісові квіти й повідомила, що хотіла б заплатити одразу за три місяці наперед. Вона погодилася попри те, що документів у милої студентки при собі не було. Здала в коледж.

В мене вже було житло, легенда, одяг та гроші і я вже цілком могла зійти за людину. До світанку я зайняла непогану позицію за трухлявим деревом, звідки проглядалися всі три під'їзди будинку, в якому мешкав Петро. О 8:30 ранку він вийшов, впізнала по фотокартці, яку ви мені дали. Пішла слідом. Він ішов на роботу. Власне, його робота була пов'язана із перевезенням вантажів. О дев'ятій, коли відділення Нової пошти відчинилось, я увійшла всередину. Не тільки я, а ще з десятків людей, що чекали біля входу. Я дочекалася своєї черги й запитала в дівчини-працівника майже те саме, що хвилину до того запитувала лігня жінка: скільки коштуватиме відправити листа до Києва. Петра я не бачила, та переконалася, що це дійсно пошта. Можливо, ця робота була прикриттям для істинного роду занять Скрипаля, пов'язаних із викриттям та знищенням нашої общини».

Канцлер вимушено всміхнулась і мовила:

— Яро, дуже цікаво, але в мене та сестер ще багато справ. Будь ласка, коротше. По суті.

Канцлер вже не дивиться на Яру. Її погляд затримується на столі, на стіні, на комутаторі, лиш не на юній мавці. Єва нервує, і це не може не подобатись Ярі.

— Добре, по суті. Петро Скрипаль виявився надто стійким до навіювання. Я діяла через його друзів, зокрема через Зоряну Корнійчук. Поширила ідею здійснити похід, вплинула на вибір дати й місця. Все.

У Канцлера смикнулось око. За мить вона вже опанувала себе. На вустах з'явилася «фірмова» легка усмішка.

— Я справді рада, що ти повернулась. І рада, що ми помилялись. Ми вважали, що ти не впораєшся. Але все позаду. Ти вдома, в нашому безпечному й справедливому світі. Із своїми сестрами, зі мною та батьком Зодом. Я поставлю ще декілька запитань. Не заперечуєш? Чоловіки. Коли ти їх бачила, розмовляла, що ти відчувала?

— Нічого.

— Зовсім нічого?

— Я виконувала завдання й спілкувалася, наскільки в тому була потреба. Я нічого не відчувала. Це ж люди.

— Коли сестри страчували тих чотирьох, тобі було їх шкода?

— Трохи. Все ж вони живі істоти.

— Що ти скажеш про державний устрій людей?

— Він неправильний. Заздрість, розпуста, відсутність духовних цінностей, — відповіла по підручнику.

— А про наш? Може, варто щось змінити?

— Гадаю, що не варто.

— Змістовна відповідь, та все ж. Може в тебе є своє бачення розвитку нашої общини? Нововведення, перегляд законів?

— У нас справедливі закони.

— Так, справедливі. Поясню, що я хочу дізнатись. Часом у нас змінюється точка зору щодо певних питань. Інколи змінюється увесь світогляд. Це нормально. Ми — вільний народ. Кожна сестра — особистість. Ти довго була серед людей, багато чого бачила. Скажи, що в тобі змінилось? Що б ти змінила в нашій домівці, у нашій общині?

— Навіть не знаю... — Яра знизил плечима. — Гадаю що... Є одне, що я б змінила у наших катакомбах.

— Так? І що б ти змінила? — Канцлер спробувала не виказати свого зацікавлення, та її сірі очі зрадницьки засяяли.

— Я б помалювала стіни в рожевий колір.

— Що?!

— Рожевий колір заспокоює.

Канцлер витримала чималу паузу, перш ніж спокійно продовжити:

— Дякую за відповіді, Яро. За годину урочисті збори в актовому залі, присутність обов'язкова. Перед тим тебе хоче бачити батько Зод. Раджу переодягнутись.

Юна мавка підвелась і попрямувала до виходу. Коли двері зачинились, Єва клацнула кнопку на комутаторі, одним рухом змела зі столу важкий апарат, він гучно гепнувся на бетонну підлогу. Слідом полетів зошит.

— Рожевий колір?! Ти з мене знущаєшся?! Мала сука!

* * *

«Вільний народ», «кожна сестра — особистість» — це лише красиві гасла. Тільки за моєї пам'яті не стало чотирьох таких особистостей. Дві мавки, що мали необережність вголос висловлювати незадоволення канцлером та батьком, просто зникли безвісти.

Я добре пам'ятаю Таїну. Красива мавка із красивим ім'ям. Вона подобалася мені. Розповідала нам, діплахам, різні цікаві історії. Вона говорила, що люди не вороги нам, що потрібно мирно співіснувати й налагоджувати з ними стосунки. Таїну розірвав на шматки ведмідь.

Купава висловлювалася про абсурдність нашого середньовічного устрою й пропонувала вийти з підпілля та розосиредитися поміж людей, стати ними. Я була ще зовсім малою й не могла серйозно сприймати слова «божевільної сестри», як її прозвали. За поширення ідей, що передбачають зміну усталеного й справедливого устрою общини, Купаві винесли вирок згідно стародавнього звичаю. Її до смерті закидали камінням.

Була ще одна страчена — моя мати. Невдовзі після мого народження її прив'язали до дерева й кожна охоча сестра жбурнула в неї каменюку. Біляна, моя краща подруга й сусідка по кімнаті, розповідала, що охочих було більш ніж достатньо, адже матері винесли вирок за злочин проти общини — зв'язок із людиною. Чоловіком. Підозрювали, що я напівкровка. Коли б не явні ознаки «нашої породи» — світла шкіра, сірі очі та довгі пальці, мене б, мабуть, зовсім випадково роздер ведмідь.

Єва. Кажуть, що їй триста років. Сумніваюся, звісно, мавки стільки не живуть. Для нас сто двадцять — це вже глибока старість і подих смерті. Канцлер ненавидить мене, та навряд чи через сумну історію мого походження. Поки я була дитиною, вона навпаки ставилася до мене приязніше, ніж до будь-кого, часто розмовляла зі мною. Я по-своєму любила Єву, навіть хотіла бути схожою на неї. На жаль, за останні роки все змінилось. Можливо, вона здогадується про мої особливі здібності.

Певною мірою мавки володіють телепатією, принаймні щодо людей. Я ж можу вловити найпростіші емоції та бажання тварин, що неабияк допомагає на полюванні. Є й мінус — співчуття до свого потенційного харча. Мої вміння не обмежуються чотирилапими та пернатими. Я можу залізти в голову і своїм сестрам. Звісно, я не читаю думки в прямому сенсі цього слова. Я відчуваю, коли мавці сумно, коли радісно, коли переповнює гнів. Я відчуваю фальш. Мабуть тому в мене небагато подруг, із половиною мавок я взагалі уникаю спілкування. Про «здібності» сестрам краще не знати.

Є лише одна мавка, чії думки для мене зачинені на замок. Це канцлер Єва. Припускаю, що на всі катакомби нас таких, детекторів брехні, дві, а в мізки одна одній ми залізти не можемо. От і біситься стара, відчуває конкурентку. Звичайно, ця теорія висмоктана із пальця, та вона мене влаштовує — не варто канцлерові копирсатися в моїй голові. У мене й раніше було особливе ставлення до усталених норм та звичаїв общини, а тепер і поготів. Звісно, я не така дурна, щоб паякати про це. А от про рожевий колір я ляпнула дарма.

Якщо не ставити собі зайвих запитань, то життя мавки цілком пристойне. Наша домівка під землею — це оборонні споруди, зведені колись людьми. Ні канцлер, ні рада старійшин цього не приховують. Не дивно, адже навіть в моїх сестер, що загалом не вирізняються допитливістю, виникло б багато запитань. Наприклад, чому на обладнанні надписи схожою, проте не нашою мовою, як мавки могли непомітно від людей прокласти два кілометри укріплених тунелів та переходів і чому «Гост»? Власне, Гост — то давня, неофіційна назва нашої домівки, керівництво намагається всіяко викоринити це слово із вжитку. Мабуть тому, що сама назва виникла через непорозуміння. Тридцять років тому наш батько Зод мав якесь там провидіння і вказав сестрам, де вести пошуки. Епія — одна із найшанованіших сестер, таки знайшла наш новий дім. Вона провалилась у круглу шахту із бетонними стінами, перше, на що натрапили її очі — це був надпис «ГОСТ». Принаймні, так кажуть. Мавки перебрались із тісних печер в більші та комфортніші підземелля, покинуті колись людьми. Епію одразу підвищили на чотири ранги й відтоді вона в раді старійшин. Ставити зайві запитання вищим сестрам у нас не заведено, та скоріш за все саме так і було. Я називаю наш дім катакомбами.

Два входи до катакомб — це вентиляційні шахти, принаймні так вважається. Біля кожної можна зустріти оббиті ділянки на бетонних стінах. «Ну й що?» — стандартна реакція середньостатистичної мавки. Тільки не в мене. Ще маленькою я обнишпорила увесь лабіринт рідних катакомб. Бачила замуровану цілою південну гілку і завал, що обмежує наш світ у північній. Бачила шахти, що не використовуються як входи, бо надто вузькі або цілком зруйновані. Від північної гілки відгалужується ціла павутина коридорів, більшість з яких згодом сходяться в один, досить широкий, але частково підтоплений. Коридор петляє ще добру сотню метрів, а в самому кінці знаходиться всіма забута захаращена шахта. Щоб дістатися до неї, довелося по пояс залізти в холоднючу воду. На відсирівшому бетоні, під шаром зеленкуватого слизу зберігся надпис: «ГОСТ 22690.2–77» — що й потрібно було довести.

Ієрархія мавок доволі проста — шість рангів, де останній — це поважна рада старійшин, що в принципі нічого не вирішує, канцлер Єва (ось ця вже вирішує), ну й наш батько Зод. Здогадайтесь, який у мене ранг? Правильно, другий. Нижче лише злочинники та мавки, що несповна розуму. Старші сестри кажуть, що попри свій юний вік я вже могла б мати передостанній ранг, коли б не пхала свого носа куди не слід. Від рангу мавки залежать обов'язки. Мої — прибирання та полювання.

Ще є два позарангові відділи — СБ і СС. Перші, сестри-берегині, обслуговують нашу термальну електростанцію. Основні приміщення та значна частина коридорів як-не-як освітлюються лампами розжарювання. Щоправда, ширяться чутки, що незабаром старі запаси ламп закінчаться й доведеться знову переходити на смолоскипи.

Сестри справедливості, скорочено СС — це щось середнє між поліцією моралі та інквізицією. Єдині, хто окрім наших двох вождів та ради старійшин увесь рік ходять у взутті. Що зробиш, статус зобов'язує. Взуття в них неабияке, а важкі чоботи. Ще із сірого натовпу їх виділяє чорне вбрання. Сестри справедливості стежать за порядком, дотриманням законів та звичаїв общини. Саме вони вчинили розправу над людьми, котрих я привела. Використовували пазурі. Це давня зброя, швидше ритуальна, із нею особливої дичини не вполюєш. Така собі незручна шкіряна рукавиця із купою застібок, де остання фаланга пальця металева, а кінчик гострий і загнутий, наче кіготь. Зброя непрактична, майже неможливо самотужки одягти пазурі на обидві руки. Для чого вони? У сиву давнину пазурами вбивали людей, що мали необережність забрести надто близько до печер. Це вселяло страх, наштовхувало на думку про невідомих хижаків, що начебто мешкають в цих краях. Що зробиш, збереження таємниці нашого

снування — це основа основ, якій нас вчать змалку. На пасть, зараз така жорстокість зазвичай не практикується. Сьогодні — виняток.

Наш простір умовно обмежується болотом, на півночі, річкою на заході та півдні й трикілометровою зоною на сході — далі велика імовірність натрапити на людей. Якщо межі умовні, то болото — це кордон, табу для мавок. Комахи, інфекції, хижаків та незрозумілі, навіть містичні явища — така офіційна версія заборони. Порушників чекає як мінімум наганяй від канцлера, а скоріш за все пониження в ранзі, можливо й одразу до першого. Втім, охочих до екскурсій небагато. Страшні історії про смерті в муках та про химер — жахливих істот із тілом змії та головою людини, що оповивають свою жертву та тягнуть на дно, роблять свою справу. Я ще не знала слів ссавець та плазун, але подібний гібрид мені видавався абсурдом. Здійснивши декілька таємних походів, я дійшла до висновку, що як мінімум половина інформації про болото — це правда. Не найприємніше місце. Сморід, комарі та інші надокучливі комахи, змії, брудна густа вода та підступне дно. І ще ціла армія голосистих жаб. Звісно, жодної химери я не бачила. Взагалі, я стала юним скептиком набагато раніше — невдовзі після того, як пішла до школи.

Так, у нас є школа — невелике приміщення, що знаходиться близько до поверхні, зате тут сухо й комфортно. Всього чотири предмети: математика, письмо, фізична підготовка та історія. Перші три дисципліни безумовно корисні й потрібні. Уроки з фізпідготовки зазвичай проходять на поверхні, ми бігаємо, стрибаємо, підтягуємося на гілках, вивчаємо теорію полювання, стріляємо із арбалета. Інколи боремось або б'ємось на тренувальних пазурах під пильним наглядом суворої вчительки Ради.

Не хочу вихвалитися, та я хороша учениця, всі предмети мені даються легко, навіть історія. Та із самою історією трішки халепа... Жодної згадки про міста, країни, навіть про те, що Земля, виявляється, кругла! Перша Мати, старі й нові печери, катакомби, роки правління останніх вісімнадцяти батьків та десяти канцлерів — на цьому історія закінчується. Решта — пропаганда нашого справедливого й правильного способу життя. Нас вчать, що мавки білі й пухнасті, а люди злі та підлі, а їх моральні цінності нікчемні. Нас страхають байками про те, як люди плумилися над впливаними мавками, вбивали їх. Події, описані в Поємі про Ярина, вважаються історичним фактом, а всі 742 слова поеми ми повинні знати на пам'ять. Моя майже тезка, скоріш за все вигадана, стала символом нашого несприйняття людей як виду.

Ярина натрапила на ватагу людей — хлопців та дівчат. Вони ласкавими словами та підступом вмовили мавку вийти до них, на невеличку галявину. Її схопили, побили і, регочучи, прив'язали косою до клена. Потім з неї здирали шкіру...

Та коса тепер — кайдани,
Клен ріднесенький — тюрма.
Як стихія неблагання
Кат. Він витягнув ножа.

В чім, скажіть, моя провина?
В тім, що я для вас чужа?
Що я тут, у своїм домі,
Що я чесная сестра?

Кат ударив у обличчя,
Кров гіркая на вустах,
Біль у серці: «Схаменіться!
Не повинно бути так!»

Не повинно, та долоня
Горло стисла без жалю,
Блиснув ніж, торкнувся скроні,
І почулося: «Уб'ю».

Білу шкіру гостре лезо
Ріже, ріже, не щадить,
По щоках збігають сльози,
Ім ката не зупинить.

І заплакала верба,
Коли вбивця відрива
Шкіри клепті.
Спина — ніжна та струнка,
Стала раною...
Невже доля така?
Лиха.

Ой, сестрички, сестри любі!
Прощавайте! Як болить!
Прощавайте, батьку мудрий,
Ось вона, остання мить...

Затремтів старенький ясен,
Скинув лист, щоб остудити
Біль, та, шкода, він не здатен
Тії рани загоїти.

Квіти до землі схилились,
Хмари й Сонце зажурились,
Вітер стих, пташки замовкли.
Серце мавки зупинилось.

Далі люди підпалили ясена із тілом Ярини, ще раз пореготали і розкидали вогонь на дерева довкола. Ліс запалав. Жорсткі рядки, що назавжди закарбовувалися в дитячій пам'яті. На жаль чи на щастя, віршований апофеоз людської жорстокості вплинув на мій світогляд трохи іншим чином, ніж повинен був.

Мені було чотири, коли ми вчили поему на пам'ять. Декілька днів не давало спокою одне важливе запитання: чому зупинилося серце мавки, якщо не були пошкоджені життєво важливі органи? Безумовним авторитетом для мене тоді була саме Єва і я пішла до неї. «Вона померла від болювого шоку», — отримала я логічну відповідь, що цілком задовільнила мою цікавість. Принаймні, доки я вперше не зустріла людей.

Сталося це через пів року. Я вешгалася лісом і забрела трохи далі, ніж нам дозволено. Якби хто зі старших знав, отримала б прочухана. Вже думала повертатися, коли побачила людей. Внутрішній голос заволав, аби я втікала так швидко, як лиш можуть бігти ноги, та я цього не зробила. Люди не поміпили мене і допитливість взяла гору над страхом. Я зайняла позицію в густому чагарнику.

Їх було двоє — хлопець та дівчина. Вони сиділи, спершись спинами до ясена й тримаючись за руки. Люди здебільшого мовчали, лиш інколи тихо перемовлялись. Вони всміхались один одному. Мене вдарило в голову розуміння, що вони саме біля ясена, а довкола дерева невелика галлявина — все як у Поємі про Ярину. Та одразу сама собі пояснила, що це не може бути місцем розправи над мавкою, бо те мало згоріти.

Дівчина була з косою. Звісно, не такою пишною, як у сестер — тоншою та коротшою, такою до стовбура не прив'язеш. Я прикинула, що сам стовбур в діаметрі мав сантиметрів сорок, отже, щоб прив'язати Ярину до дерева, коса повинна мати довжину... Метр двадцять — це лише щоб зробити оберт, а гудз? До того ж гудз повинен бути достатньо міцним, щоб утримати мавку, поки... Ще одне неспівпадіння в поємі: її прив'язали косою, про зв'язані руки не було жодного слова! Отже могла відбиватись, адже ми, мавки, сильніші за людей. Я подумки пробігла рядками поєми й знайшла наступну невідповідність — положення тіла. Ярина була прив'язана довжеле-е-езною косою, спиною до дерева. Так простіше й про це свідчить хронологія подій: кат вдарив у обличчя, стиснув горлянку й приклав ножа до скроні. Трохи згодом вбивця вже відриває клапті шкіри зі спини. Як? Він повернув Ярину?

Я незчулась, як серед моїх логічних роздумів, наче поодинокі стебла трави серед каміння, проросли радість, затишок, ніжність... Не одразу збагнула, що то не мої відчуття, а їхні. Я сконцентрувала всю увагу на людях і почала вслухатись. І почула їх.

Вона теж вслухалась: у тихий шум листу, у щебет пташок, у його дихання. Їй було добре, вона раділа життю. Він хотів, щоб та мить зупинилась. Він відчував таку милу й зворушливу ніжність до неї. Лише одне заважало йому бути повністю щасливим — вечоріло, і його непокоїло, чи не змерзне вона.

Не вкладалось у голову, як ці не злі, не підлі, світлі істоти можуть здирати шкіру та палити ліс. Отак за декілька хвилин маленька допитлива мавка стала юним скептиком. Я зрозуміла, що не всьому, чого нас навчають, варто вірити.

* * *

Вузький коридор, де-не-де на покручених дротах звисають брудні «лампи Ілліча», розганяючи важкі сутінки підземелля. Яра збігла сходами й повернула ліворуч, з-за рогу вийшла Біяна:

— Ого! Тебе й не впізнати, сестро!

— Але ж впізнала, — Яра обійняла подруту. — Чотири тижні тебе не бачила, як ти?

— Та що я? Розповідай про свої пригоди, хочу першою все дізнатись!

— Тоді ти трішки спізнилася, потрібно було займати чергу перед канцлером.

— Ага, перед нею займеш!

— Біяно, ти змінилась. Якось... погарнішала. Ти справді не маєш що розповісти?

— Це я змінилась? Ти себе в дзеркало бачила? — всміхнулася мавка. — Але від тебе нічого не приховаєш. Дещо і справді змінилось. Я стала жіркою.

— Зод?

— А хто ж іще?!

— Як знати, сестро. І як тобі?

— Важко сказати. Я собі це інакше уявляла.

Кроки неподалік змусили подрут притихнути. Із сутінок впливля Далібора — прикра лігня мавка. Вона зневажливо зміряла поглядом юних сестер:

— Переодягнись! Від тебе смердить людиною!

— Головне, щоб не старістю, — відповіла Яра.

Ою Далібори смикнулося, вона плюнула на вологий бетон, про всяк випадок подалі від ніг Яри, та з почуттям виконаного обов'язку попрямувала далі.

— Ух, Яро, дарма ти так із п'ятим рангом. Але це було щось! Як гадаєш, скільки їй років?

— Десять мільйон, не менше. Ходімо додому, потереверенимо.

Тісне приміщення, три на чотири метри. Два ліжка на два поверхи, саморобні матраци лише знизу. Металева шафа, вузька та рясно вкрита іржею. Теж металеві масивні двері на скрипучих завісах, із давно заржавілим запірним механізмом. Патрон на покрученому дроті тихо потріскує і лампа, мабуть, скоро перегорить.

— Є в них любистки?

— Це ти випадково запитуєш саме тоді, коли я трясую своєю головою дупою? — Яра одягла шпани з грубої сірої матерії та повернулася до Біяни. — Є, звісно, як без них. Тільки люди їх називають по-іншому: лесбійками.

— Гарна назва.

— Може й гарна, та лесбійки — це рідкість. Не те що в нас — ледь не кожна друга.

— Шкода, що ти не належиш до кожної другої. А може все ж?... Я сумувала.

Яра одягла сорочку й підперезалася тонким шкіряним поясом.

— Може колись. Давай ти заплетеш мені косу, щоб я вже точно виглядала як пристойна мавка, заодно дещо послухаєш.

— Давай.

— Ти можеш і не бути кожною другою.

— Лесбійкою?

— Або любистком, яка різниця? Уяви інші катакомби, де сестер лише половина, а решта — брати. Чоловіки.

— Ой, не так легко це уявити!

— Уявляй, Біляно, уявляй. Далі уяви, що ми не тицькаємо пальцями, наче дикі, вигукуючи: «Дивись! Чоловік!», а сприймаємо це як буденність,

як те, що й повинно бути. Чоловіки різні — хтось ще зовсім хлопчина, хтось високий красень, хтось худорлявий курдуплик.

— Ха! Курдуплик...

— А хтось із чоловіків вже старий, майже немічний. Як от наш батько Зод.

— Яро! Не говори такого! Наш батько Зод добрий, мудрий...

— Погодись, він старий.

— Ну, мабуть. Яро, мені не дуже подобається ця розмова.

— Терпи, сестричку. Ти спілкуєшся з чоловіками. Хтось із них тобі подобається менше, хтось більше. З одним ти проводиш багато часу. Він

красивий, привітний і молодий. Вам цікаво розмовляти. Вам приємно доторкатись один до одного. Він може дати тобі дитя. Тільки тобі, Біляно, не сотні сестер. Ви цілуєтесь, у тебе навіть не виникає думки, аби слинити вуста сестер.

— А ти цілувалась із ними, з чоловіками?

— Ні.

— Але хтось із них тобі подобався?

— Один. Його звали Петро Скрипаль.

— Вибач...

Лампа згасла, лиш червоний вогник спіралі жевріє в раптовій темряві. Чути, як десь у коридорі капає вода. Вогник стає яскраво-жовтим, світло повертається до кімнати. Спочатку скупе, як від свічки, та поступово набирає сили.

— Часто були перебої?

— Щодня, — відповіла Біляна. — Інколи на декілька годин.

— Щось наші сестри-берегині не справуються.

— Ага.

Яскравість старої лампи прийшла до норми й стало спокійніше.

— Спочатку все довкола було мені чужим, — мовила Яра. — Вони заробляють гроші, щоб потім витратити їх, і це здавалося дикістю,

невівством. Я теж роздобувала гроші. Мусила, щоб винайняти житло й купувати їжу. Я виходила на полювання, коли на місто спускалася ніч. Полювання виглядало приблизно так: вистежую самотнього перехожого, байдуже чоловіка чи жінку, одною рукою закриваю рот, іншою перетискаю сонну артерію, і — та-дам! Гроші людини мої. Чергую неподалік банкомату, проводжу жертву до темного провулку, артерія — гроші. Мені не було шкода жертв, а полювання пробуджували неабиякий азарт. Схаменулася, коли почула про себе в новинах. Зате назбирала чималеньку суму.

За легендою я навчалась, а фактично більшість дня проводила у квартирі, яку винаймала. І таки вчилась. Інтернет — це величезна бібліотека, тільки без книг. Інформація на будь-який смак, тільки вводь свій запит і шукай. Я хотіла з користю провести час і дізнатись якомога більше всього різного. Перше ж слово, що я ввела в пошуку, було «мавка». Уяви моє здивування, коли я прочитала, що мавка, вона ж нявка — це міфічна істота в образі гарної дівчини з довгим розпущеним волоссям, але... Оголена! «От дурні, — подумала я, — навіть нам бігати голяка?»

— Нявка — дуже красиве слово.

— Не знаю, мені так собі. Так от, Біляно, минали дні, я читала й читала, ближче до вечора потрохи спілкувалась із людьми. І словами, і намагалася вловити, що в них всередині. Поступово все змінилось. У нас спільного значно більше, ніж ми гадаємо. Вони думають як ми. Вони люблять як ми, так само і ненавидять. Їм буває весело та сумно, точнісінько як нам. Вони бояться як ми. Хтось хоче влади і статків, хтось сімейного тепла, а хтось, щоб всі облишили його в спокої. Коротше, все як у нас, чистокровних мавок. Ми фактично вони, лиш особливі.

— Ти прониклася до людей зайвою симпатією.

— Можливо. Знаєш, у них була війна, довгі шість років. Коли я бачила серед новин, що є загиблі, мені було шкода тих людей. Тиждень тому вони нарешті повернули собі території, які так довго намагалася відібрати сусідня держава, і я щиро раділа тій, їхній перемозі. Коли я прочитала, що лідер держави-окупанта зляг з інсультom, я так зловісно засміялася, що налякала саму себе. А коли сьогодні сестри рвали на шматки чотирьох приречених, вони пошматовали й частину мене.

— Яро, ти мусила.

— Не знаю чи мусила. Особливо враховуючи абсурдність звинувачення Петрові Скрипалю, як і завдання в цілому.

— Знову твої вічні підозри?

— Біляно, ти ж розумниця, відповіш мені на два запитання. Перше. Єва та Зод сказали, що Скрипаль знає про нас. Що збирає дані й от-от дізнається про катакомби. Сказали, що він таємний агент Комітету з державної безпеки, скорочено КДБ, із Особливого відділу, що займається розшуком та знищенням несанкціонованих общин. Запитання: як це можливо, якщо оте КДБ ліквідоване тридцять років тому?

— Тридцять? Ще до нашого народження?

— Задовго до нашої появи на світ. Немає такої структури, і не може бути її агента. Та облишимо КДБ в спокої. Запитання номер два. Є людина, яку необхідно вбити. Відомо де вона живе і як виглядає. Є два варіанти як це зробити. План А, логічний: вистежити і вбити. Байдуже — сонна артерія, пазурі, камінь по голові. На все про все від кількох годин кількох діб. План Б, ідіотський: відправити мавку до людей, щоб вона втерлась у довіру до об'єкта і через місяць, чують, місяць (!) привела жертву, та ще й не одну, до нашого лісу, щоб вже аж тут сестри пороздирали їх пазурами. Скажи, ти б обрала план Б?

— Чому ти цього раніше не казала канцлеру Єві?

— Я тактовно зауважила про можливість проведення операції за декілька годин. Відповіддю було, що план вже затверджено на найвищому рівні. Тобто нею і Зодом.

— До чого ти ведеш?

— Єва вважала, що я не повернусь.

— Що люди тебе в'ють?

— Це був лише один з варіантів, до речі малоімовірний. Ще мене могли посадити до в'язниці чи психлікарні.

— Куди?

— Не бери до голови. Скоріш за все я б просто чкурнула подалі звідси й розчинилася серед людей.

— Що ти таке говориш?!

— Я майже так і зробила. До останнього вагалася, та все ж привела чотирьох бідолах на страту й повернулася сюди.

— За мною?

— В тому числі. Втекти самій було б нечесно по відношенню до сестер, що віками народжуються й старіють у вічних сутінках підземель.

— Я не хочу йти звідси, це мій дім. Я боюся за тебе й за те, що коїться у твоїй голові.

— Це і мій дім. Та цей дім старий, а колони, що тримають дах над нашими головами, побудовані із брехні.

— Яро! Твої слова підривають усталені норми общини.

— Ти й раніше знала про моє особливе ставлення до усталених норм. І канцлер здогадується.

— Канцлер — мудра мавка.

— Вона відстоює свої інтереси, а саме абсолютну владу серед двох сотень мавок. Запитання лише якою ціною. Вона розумна. Достатньо, щоб вбачати в мені загрозу для нашого маленького світу і для своєї влади відповідно. А я не така дурна, щоб бовкати зайвого.

— Яро, я тебе все ще слухаю лише тому що ти моя подруга.

— От і слухай. Нам потрібно ввести в курс розумних і небалакучих сестер, для початку... Хто з нами — вчимо заочно людські звичаї та побут, чекаємо слушної миті, складаємо план. Хто ні — нехай мовчать і не заважають. Потрібно, щоб нас було якомога більше. Ми покинемо катакомби й оселимося серед людей. Мине час, і ми повернемося, щоб переконати решпу. Дві — три втікачки так чи інакше будуть оголошені зрадницями й навряд чи хтось слухатиме їх перед тим, як розірвати на шматки. Якщо п'ятнадцять сестер прийдуть до катакомб, із щирим серцем і доказами...

— Якими доказами, Яро?! Доказами чого?

— Що наша община — це пережиток минулого.

— Не промовляй такого вголос, — прошепотіла Біляна. — І чому ти вирішила, що я піду з тобою, чому? Чому ти вирішила, що сестри підуть?

Як хтось піде, то й пропаде. Ти пропадеш.

Біляна облишила свіжосплетену косу, а щокую скотилася сльоза.

— Не плач, — Яра взяла її за руку. — Я повернулася не для того, щоб зруйнувати общину. Я люблю наш дім більше, ніж канцлер. Тому я тут.

Сестри повинні знати про навколишній світ. Вони мають знати що правда, а що брехня. Мавки мають право обирати свою долю — залишатися в общині, чи підкорювати світ людей. У нас забрали право вибору. Та й вибирати ні з чого, бо в нас одна на всіх спотворена правда. Ми не пропадемо серед людей. Знаєш чому? Тому що ми — мавки, і це наша сила. Я розповідала Єві, як приспала першу ліпшу жінку й заволоділа її одягом. Тільки забула сказати, що та жінка виявилася повією.

— Ким?

— Не важливо. Суть у тому, що одяг щільно обтягував тіло і лиш трохи прикривав його. Я злякалася, що зі мною щось негаразд, бо чоловіки дивилися на мене, як на шматок м'яса. Вони намагалися заговорити зі мною, одночасно уявляючи, як зривають той злощасний одяг і нишпорять в мене поміж ніг. Одного аж надто завзятого довелося вдарити. Жінки відчували зневагу й сильну, їдку заздрість. Згодом я зрозуміла причину того. Моя статура, звичайна тут, між сестер, серед людей вважається ледь не взірцевою. Ти бачила одяг, у якому я прийшла? Так от, це ганчір'я і несмак. Маскування наших природних принад від зайвих очей.

— І моя статура була б цею, як його?..

— Взірцевою. Абсолютно. І личко теж. У нас правильні риси обличчя. Наші перспективи величезні. Пам'ятай, що що ми відчуваємо їх емоції, можемо вловити навіть прості образи, що спливають у їхніх головах. Багато хто з людей все б віддав за такі вміння. Ще ми сильніші, витриваліші, швидше розвиваємось і довше живемо. Краще бачимо в темряві.

— А ще в нас довші пальці! Що ти з ними зробиш? Як заховаєш?

— Ще в нас сірі очі й свігла шкіра, та нічого ховати не потрібно, — Яра підняла руку й уважно подивилася на долоню. — Пальці довші, та це, мабуть, тільки нам кидається в очі, бо ми про це знаємо. Людей дуже багато й вони різні, мають різну тілобудову і навіть колір шкіри. Повір, зовнішньо ми цілком зійдемо за «своїх».

— Яро, сестричко, ну є ми, є вони. Навіть якщо нам і говорять трохи викривлену правду, і їх звичаї та помисли не низькі та відсталі, хай собі будуть подалі від нас.

— Насправді відсталі ми. У всьому. Нас дві сотні, а їх вісім мільярдів.

— Скільки?! Це ж дев'ять нулів...

— Так, сестричко, дев'ять нулів і вісімка попереду. Є сотні країн, ми живемо на території України.

— Країна Україна?

— Саме так. А от наші уроки історії нагадують новини сусідньої держави — систематичного втовкмачування різної дурні, що з часом вже сприймається як істина. Тільки правда в тому, що ми всього лиш невелике поселення серед велетенського світу, що належить людям. Живемо приблизно як вони, але триста років тому. Та навіть тоді люди не ховалися по норах. Наші здобутки — їхні. Ось ця стара шафа, ця лампа, а струм до неї виробляє термальна електростанція ще часів Союзу.

— Якого союзу?

— Мавки живуть у своєму обмеженому світі, мріють досягти високого рангу й стати матір'ю, не усвідомлюючи, що насправді й до нашого материнства є запитання.

— А з материнством що не так?

— Все не так. Єдиний, добрий і мудрий батько поре рідних доньок, і так вже ютре покоління. От лиш халепа, нам забули сказати, що від кровозмішування часто народжуються неповноцінні діти. Шість пальців, горб чи ще яка вада.

— Ти сама собі заперечуєш! Ми ж всі красиві, і я не знаю жодної сестри з шістьма пальцями.

— І я не знаю. Та знаю, що половина дітей народжуються мертвими. Аргумент, що на те воля Першої Матері мене не влаштовує, особливо враховуючи, що повитуха обпоє породіль своїм особливим узваром і пологи проходять при майже непритомній матері.

— Може не нам судити, як повинні проходити пологи?

— А може мавка має право хоча б побачити своє мертве дитя, поховати?

— Це накличе біду на майбутніх...

Біляна замовкла. Вона опустила очі. Яра відчуває, що подруга розгублена й налякана. Вона боїться можливої правди. Так боїться, що готова сприймати будь-що за істину, лиш би не порушився її власний, невеликий, але такий рідний світ.

— Я не можу цього стверджувати, бо це було б дику навіть для Єви й Зода. Та все ж... Можливо, що ота половина — це немовлята з вадами і

хлопчики.

— Що? Хлопчики?!

— Я сказала можливо. Мало імовірно, щоб у нас народжувалися лише дівчата.

— Благодатне сім'я батька Зода...

— Біляно! Це заучена дурня. Порівняй Зода і Єву. Вона така ж, як і була колись, а от Зод постарів. Тобі ж шістнадцять, яким ти його пам'ятаєш?

— Ну так, батько Зод постарів.

— Я гадаю, що він людина. Альбінос. До речі, мені пора до нього на аудієнцію.

— Що? Незабаром збори, а ти тут зі мною лясати точиш?

— Так і задумано. Менше часу — менша імовірність познайомитись із його благодатним сім'ям. Чекай, щось тобі покажу.

Яра понижпорила в кишені недбало кинутих на ліжко джинсів і простягла Біляні маленький пристрій.

— Встав ці дві краплинки у вуха.

— Як у вуха?!

— Я покажу. Не бійся. Це називається mp3-плеєр, твоя сопілка й чарівний голос Гостени в одній мініатюрній скриньці. Лиш нікому не показуй,

домовились?

Очі Біляні спочатку округлилися від здивування, потім забігали в різні сторони.

— Що це?!

— Хардкіс, — відповіла, витягла з вуха подруги одного навушника й повторила: — Це Хардкіс. Можеш не кричати, я тебе чую.

— Що таке Хардкіс?

— Музична група. Назву можна перекласти як потужний цюмчик.

— Потужний цюмчик?

— Так, дуже потужний. Я біжу. Ця стрілочка — наступна пісня, ця — попередня, дві риски — це пауза. Розберешся. Бувай.

Похмурим коридором назустріч повільно крокують дві постаті. Одна — Всевида, єдина й незмінна повитуха протягом багатьох років. Вона веде попід руку Гостену — красиву мавку із чималим животом, що лиш трішки старша за Яру.

— Гоя, сестро, з поверненням! — всміхнулася Гостена. — Як ти? Що бачила? Які вони, люди? Розповіси?

— Розповім, але іншим разом. В тебе, бачу, є важливіші справи, — Яра приклала долоню до живота майбутньої матері. — Вже сьогодні?

— Незабаром, але може й сьогодні, — спробувала всміхнутися Всевида, та від неї повіяло холодом.

— Ти, головне, не бійся, Гостено. Все буде добре.

— Звичайно, буде! Знаєш, Яро, це буде хлопчик, я впевнена. А ти куди, до Зода?

— Ага.

— О, я так рада за тебе! Може й ти скоро носи́тимеш під серцем нове життя?

— Може. Щастя тобі.

Апартаменти Зода зазвичай називають «лоно». Не дивно, адже саме після відвідин цього місця у щасливих мавок з'являється надія привести в цей світ ще одну мавку, тільки маленьку. Щоправда, останніми роками доволі нечасто.

Яра постукала, згідно етикету зачекала сім секунд і повернула штурвал запірного механізму. Прочинила масивні металеві двері, заскреготіли завіси, попереджаючи про небезпеку.

— Гоя, батьку.

— Гоя, Яро. Проходь, люба.

Найбільше на всі катакомби приміщення, та ще й у формі восьмикутника. З десяток вицвілих без смаку підібраних килимів, деякі на підлозі, інші самотньо висять на сірих стінах. Дві товстенні похмурі колони утримують стелю та тисячі тонн землі. На дерев'яному кріслі між колонами гордовито сидить батько Зод. Він одягнений у світлий одяг на подобу ряс, всім своїм виглядом демонструє силу духу та мудрість. Яра відчуває... Страх? Чого він боїться?

Яра зупинилася перед Зодом і дивиться на нього згори.

— Ви хотіли мене бачити?

— Так, люба. Ти зробила велику справу. Хочу тобі подякувати.

— Для мене честь захистити общину від можливої небезпеки.

— Можливо? Ти сказала можливо?!

Зод підвищив голос, і Яра відчула запах, невідомий їй до спілкування з людьми. Алкоголь.

— Я, мабуть, обмовилась. Хвилююсь, адже я вперше тут.

— Тобі не потрібно хвилюватися, дівчинко моя. Ти вдома. У безпеці.

Зод промовив це так лагідно і по-батьківськи, що Яра б повірила йому, коли б не з'явилося нове почуття: хіп. Він жодним чином не виявляє цього зовні, та хіп бореться зі страхом і поступово перемагає. Раптом ця боротьба зникла, її місце зайняла батьківська любов і турбота. Що ж це коїться у його голові?!

— Люба моя, я боявся, що ти не повернешся. Що люди скривдять тебе, уб'ють. Я щасливий, що ти тут, зі мною. Твоїм батьком. Як ти виросла! Справжня благородна мавка! Я хочу бачити тебе. Зніми з себе одяг.

Яра пошкодувала, що не прийшла ще пізніше, та підкорилась. Наполовину. Розв'язала пояс і одним рухом скинула сорочку, груба матерія впала біля ніг. Мавка дивиться в прозорі очі Зода, а батько витріщається на оголену доньку. Він підвівся й торкнувся до її соска вказівним пальцем. Яра вловила страх, що промайнув, як порив вітру, а далі бажання. Зод поклав обидві долоні на груди й почав їх м'яти. Щось треба з цим тобити...

Яра уявила себе на місці Зода. Ось вона, навпроти. Покручені старі руки стискають молоді груди. Він хоче нею володіти. Сильне бажання — приємне тепло в грудях. У животі з'являється холод — усвідомлення власної немічності, страх неспроможності взяти те, що так близько, зовсім поруч. Холод розростається у всі боки, змушує стискатися, зморщуватися все, що нижче пояса. Холод поширюється вгору, сягає грудей і витісняє тепло. Тепло холоне, втікає все вище й вище, стискається в комок, насилу входить у горлянку й застрягає. Хочеться вдихнути, та не виходить. Комок вже зовсім холодний, пристрасть перетворюється на паніку. Дихати! Дихати! Серце, що вистукує мов скажене, здається, зараз замерзне й трісне маленькими крижинками...

Зод обличив Ярині груди й сів на свій імпровізований трон. Чути, що він важко дихає. Через декілька секунд батько вже опанував себе.

— Скільки тобі років, Яро?

— Дванадцять.

Не чекаючи вказівки, вона підняла сорочку й одягла на себе.

— Ти швидко розвиваєшся. Скоро, дуже скоро, дитино моя, ти повністю розквітнеш, і я благословлю тебе своїм родючим сім'ям.

— Вважатиму це за честь, батьку.

Яра попросилась і вийшла. Зод насилу встав і підійшов до залізної тумби. Дістав пляшку зі смердючим бурим пійлом — продуктом бродіння ягід, що виготовила повитуха Всевида за особистим спецзамовленням і в цілковитій таємності. Взяв великий кришгалевий келих, наповнив його на третину й повільно побрів до свого крісла. Переклав келих у руку особливим чином — обхопив знизу долонею так, що виблискуюча ніжка опинилася поміж пальців. Збогтав напій, підніс долоню догори, до світла. Промені попали в очі, забарвивши їх червоним, а також надали мутній субстанції колір буршину. Зод зробив ковток.

Колись один знайомий високопосадевець пив саме так і не інакше. Щоправда, вживав він винятково грузинський п'ятизірковий. Той світ у минулому. Як він міг підписатися на таку авантюру? У нього не було вибору. Чи був?

Дивна річ — пам'ять. Він не згадає на ім'я добру половину свого численого гарему. Дні зливаються в одну єдину вічність, він навіть не знає, що робив учора, позавчора — читав, порав чергову мавку, чи день промайнув, як сон, у п'яному дурмані. А от ті події, коли попереднє життя покотилося шкереберть, намертво врзалися в мозок, наче це було щойно. Найбільше він шкодує навіть не за дружиною, а за фотокарткою із нею. Не варто було пускати любого серцю папірця за водою. Потрібно було залишити ниточку, що зв'язувала його із минулим.

— Ех, капітане... За тебе, Дробишев, — сам собі промовив тост і зробив великий ковток.

— Знову бухаєш? — пролунав за спиною голос.

Зод від несподіванки смикнувся, декілька бурих краплин впало на світлу рясу.

— Ніяк не звикну до твоїх раптових появ. Ти давно тут?

— Достатньо.

— До дечі...

— Не повертайся! — зупинила Зода, він підкорився. — Знову інтимне фіаско?

— Це мале стерво залізло мені до голови! Я почуваюся, наче моїми м'язами скористались і викинули.

— Цього б не сталося, якби ти не забував про постановку думок. Втрачаєш форму, старий. Не лише щодо м'язів. Якби сестри тільки знали, до яких засобів ми вдаємося, підтримуючи рештки твоєї чоловічої сили.

— Але вони не дівнаються, любове моя, бо ми навіки пов'язані.

— Як там люди говорять? Доки смерть не розлучить нас.

— Якось так.

Єва підійшла ближче, він відчув її гарячий подих у себе на шиї.

— Яра повинна зникнути.

— Я це вже чув. Щораз дивуюсь, як ти ненавидиш власну доньку. До того ж не від мене.

— Досить нагадувати. Я спокутала провину, пошматувавши і Максима, і його ні в чому не винного синулька.

— Згоден — я мстива сволота. Та син твого коханця покинув цей світ за твоєю ініціативою.

— Вияв моєї відданості тобі.

— Ти віддана лише собі. Власне, як і я. Підлаштовуючи цей світ під себе, ми зробили багато паскудних речей.

— Невже прокинулися докори сумління?

— Моє сумління залишилось у вісімдесят шостому.

— Не забувай, що ми новатори, ти новатор. Ти подарував мавкам катакомби. Ти дав їм школу, знання, ти написав для них підручники.

— Аяке, підручники, — Зод пригубив келиха.

— Отже, Яра. Її розірве ведмідь.

— Ведмеді більше нікого не розірвуть. А твоя Яра буде потрібна нам і сестрам. Вона дуже здібна, вся в матір.

— Що ти мелеш? Потрібна? Вона не сприймає наші правила як належне. Яра — пряма загроза нашій общині.

— Ти сама показала їй світ, яким він є насправді. Чого ти чекала? Що вона втече? Єво, ми не вічні, а наші ігри в духовних лідерів зайшли надто далеко.

— Продовжуй.

— Коли в чашу краплина за краплиною капає вода, — Зод підняв майже порожнього келиха, — то вона рано чи пізно наповниться. І тоді буде остання краплина, яка порушить сталу закономірність, що тривала до неї, вода почне витікати. Я не знаю, що саме було останньою краплиною — цей юнак, син твого коханця, чергове немовля, чи щось інше. Я наповнився всім цим лайном, як та чаша. Так далі бути не може. Общину чекають великі зміни.

— Які?

— Падіння залізної завіси. Розформування. Байдуже як назвати.

— Та мавки тебе на шматки розірвуть, коли дівнаються, що вони зазомбовані дурепи.

— Є ні, нас розірвуть. За все, що ми зробили, ми заслуговуємо смерті. Але цього не станеться. Твоя Яра жодного разу не обмовилася про свої погляди та наміри. Вона розумна й не прийматиме гарячкових рішень. Ми зробимо її своїм союзником. Залізна завіса впаде після нашої втечі, а далі общину очолить Яра. Хай собі робить що хоче, а ми заберемося подалі звідси, удвох. Мені небагато залишилось. Я хочу ще хоч трохи пожити як людина.

— Отже, я не помилялась. Встань і скинь з себе це лахміття.

— Хочеш погратись?

— Так, — простогнала над вухом. — Адже тільки я можу довести тебе до вершини блаженства.

— Тільки ти, — мовив, поклав келих під ноги й слухняно стягнув із себе одяг.

Єва декілька секунд роздивляється старечу спину й обвислий зад.

— Повернись.

Зод знову підкорився. Він повернувся, його очі округлилися від здивування:

— Чому ти в цьому одязі?

— Ратибора, твого попередника, відвідували схожі думки. Він довго мучився. Ти ж правий у двох речах. Перше — тобі справді небагато залишилось. І друге — на общину чекають великі зміни. Ти навіть не уявляєш які, — Єва вийняла руки з-за спини, на пальцях виблискують пазури.

— Чого ти хочеш?! — істерично викрикнув.

— Я хочу, щоб ти здох.

Блискавичний рух рукою, пазури вп'ялися в обличчя та потягли на себе. Зод відчуває, як із холодним боєм рвуться його щокі, крик із рота не випускає шорохувата долоня, виходить лише безпорадне мугикання. Єва притиснула його шиєю до спинки крісла-трону. Зод не може вдихнути, пазури все глибше проколюють обличчя, від дикого болю, здається, зараз вибухне серце. Єва схилилась і прогарчала на вухо:

— Розформувати мою общину? Та за кого ти себе маєш? Знаєш, чому я пошматувала цими ж пазурами Максима Скрипаля? Не тому, що ти наказав, ні! Я хотіла, щоб він замінив тебе, став новим, молодим і красивим батьком для общини. Ти мав здохнути ще тоді. Та цей виродок відмовився. Я ніколи не вибачаю образ. Ні йому, ні тобі!

Щось тепле потрапило на вухо. Зод не розуміє, чи це слина Єви, чи власна кров. За мить він відчуває, як гострий метал повільно ріже шию позаду, тіло забилося в судомах, один з пазурів, що утримує обличчя проколів око. Половина того, що він бачить — сіра куртка, рука-вбивця й шматок джинсів, зникла. Інша половина помутніла. Пазури перестали різати плоть і попрямували вниз, злородно поколюючи кінчиками шкіру на шиї, шкрябнули по спинці крісла, на секунду зачайлись і різнули горлянку. Зод почув звук металу, що третєся об кістку, вдихнув, але не носом, а горлом, одразу видихнув, розсипавши довкола червоними бризками. Він відчуває, як із нього витікає кров і життя. Каламутне зображення в єдиному оці потемніло зовсім.

Єва обійшла крісло і вдарила пазурами по спині. М'язи голого старого тіла ще скорочуються в передсмертній агонії. Єва вхопила Зода за плече й кинула на вицвілий килим. Вона повільно підійшла й стала над жертвою, роздивляючись плоди своєї праці. Судоми вже скінчились, одне око багряне, інше нерухомо дивиться на стелю, наче хоче там щось роздивитись. Чотири глибокі порізи на шиї, з яких ще сочиться кров. В одній із ран видно трахею. Єві захотілося кричати, та вона стрималась. Мовчки присіла над покійником і короткими точними ударами почала розривати груди, живіт та причинне місце Зода.

В актовому залі ніде яблуку впасти. Яра проштовхнулася поміж сестер до задніх рядів — подалі від трибуни. Ряди, звичайно, умовні, всі місця стоячі. Приміщення за розмірами трохи поступається резиденції Зода, та воно достатньо велике, щоб вмістити общину в повному складі (двісті мавок мінус вартові, що оберігають входи до катакомб).

Невисока дерев'яна сцена, старі дошки де-не-де прогнулись, та несильно. Бордова, майже коричнева фарба десь стерта, а десь ще навіть виблискуює. На стіні позаду підвішена невелика акустична колонка, жмут дротів тягнеться вниз і закінчується біля недбало закріпленої тривожної кнопки. Вузька трибуна, поряд з нею на довгій лаві поважно сидять старійшини. Трибуна порожня, самотньо стирчить мікрофон. Збори вже мали розпочатися, та немає ні Зода, ні Єви. Якщо перший лиш зрідка осяє актовий зал своєю присутністю, то без канцлера не відбувається жодного дійства, не важливо, урочистого чи офіційного. Натовп невдоволено перешіптується. Загалом, це схоже на в'язний вулиц, де бджоли гудуть, але тихо, щоб була не почула королева-матка. Або трутень.

Серед босого натовпу почувся гуркіт чобіт, що наростає. «Сестри Справедливості», — подумала Яра. Так і є. Гул як рукою зняло, натовп розступився, пропускаючи сестер у чорному. Навпроти Яри зупинилася Білогора — керівник СС, а за нею ланцюжком вишикувалися підлеглі.

— Сестро Яро! Поясни, що це?!

Мавки довкола розійшлися, ніби відцуравшись від Яри. Вона глибоко вдихнула й спробувала відповісти чітко й спокійно:

— Це mp3-плеєр і навушники.

Очі Білогори стали круглими.

— Я тебе питаю, що це таке?! — вона трусить нещасним маленьким пристроєм, одним із благ цивілізації.

— Я відповіла, — процідила, а далі мовила, вимовляючи, як у школі, кожен склад: — Ем-пе-три пле-єр та на-вуш-ни-ки.

За сестрами в чорному Яра побачила Біяну. Подруга одними губами промовила: «Вибач».

— Я не питаю, що це, я питаю, чому воно тут?

— Запитанням було саме «що це?» Але з радістю відповім і на наступне, сестро. Воно тут, бо я його принесла.

Поодинокі вигуки здивування обірвалися, коли Білогора суворим поглядом обвела натовп.

— Чому ти принесла оце у нашу домівку? Чому?! Ти вирішила занапастити наш дім людськими речами?

— Наскільки мені відомо, немає жодного закону, що забороняє приносити людські речі до катакомб. Та я знову відповім. Виконуючи завдання, покладене на мене канцлером Євою, батьком Зодом та мудрою радою старійшин, я була змушена ходити в людському вбранні. Я принесла із собою mp3-плеєр, сірники, їхні гроші — гривні, дзеркальце і шматок туалетного паперу — все, що було в кишенях.

Білогору, здається, заціпило, сіре око нервово смикнулось. Німа сцена тривала секунд п'ять, поки її не порушив відчайдушний крик: «Батька вбили!»

Вигуки, кроки та метушня, вулиц загудів: «Вбили... вбили...», поміж мавок промайнула канцлер Єва, за нею слухняно продриботіла нечислена свита. Єва здійнялася до трибуни.

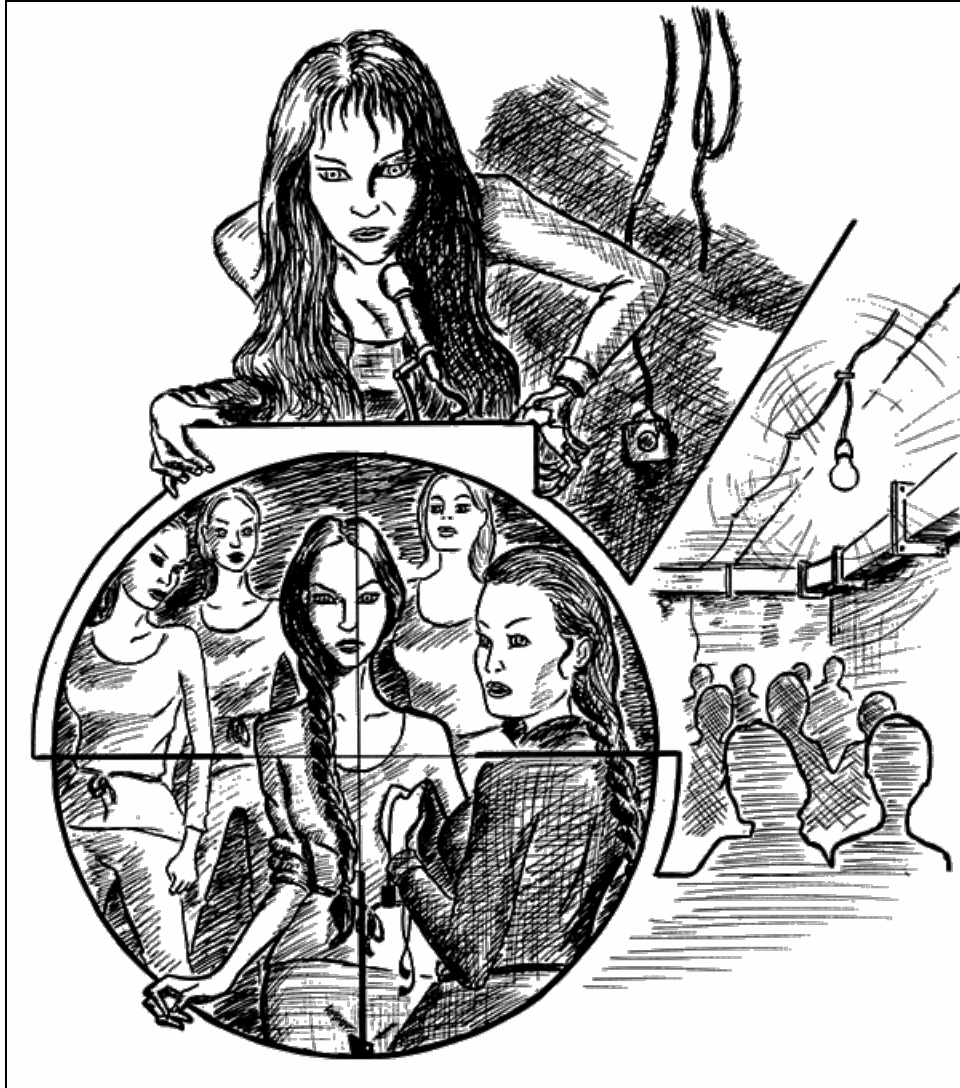
— Велике горе, сестри мої! — вона вклала в голос скорботу всього світу. — Не стало батька Зода, — мавки загули, як ескадрилья Мессершміттів, почувлися крики й істеричний плач, Єва витримала чималу паузу й продовжила: — Його вбили! Роздерли пазурами, як хижак роздирає здобич! — вона перейшла на крик, сльози течуть щокимами, а руки, що вхопилися за трибуну, тремтять. — Як ми житимемо далі?!

Єва опустила голову. У неї не заплетена коса, з-за чорного скуповдженого волосся не видно обличчя.

— Так, це жахлива звістка, мені самій ще не віриться... І не хочеться вірити, що вбивця серед нас, — прогарчала Єва й підняла голову. — Принести докази!

Миттю до залу вбігла юна мавка, тремтячими руками здійняла над собою скривавлені джинси та куртку... Яра пошкудувала, що хвилиною раніше нагадала про одяг. Десятки очей вп'ялися в неї, а за ними ще десятки, і ще. Нарешті й очі канцлера взяли на мушку свою здобич.

— Нашого батька підступно та жорстоко вбила Яра! Так ти віддячила за його турботу й любов?! Так подякувала за благодатне сім'я?! Єдина справедлива кара тобі — смерть! — канцлер схилилася до самого мікрофона: — Сестри, вбийте суку! Розірвіть її!

Білогора видала пронизливий крик і кинулася на Яру. Яра, вдарила на випередження, кулак вціпив у чоло, керівник СС зробила зворотне сальто й гучно розпласталася на підлозі. Інша мавка в чорному, що побігла за Білогорою, зупинилася на пів дорозі. Праворуч із натовпу вистрибнула одна із сестер, Яра у стрибку вдарила її ногою в груди, сестра полетіла назад, до натовпу. Шум позаду! Крок ліворуч із розворотом, ухилилася від кулака, що просвистів повз, вхопила за косу, з силою потягла на себе, відійшла вбік. Мавка за інерцією зробила півколо, Яра вже нахилена назад, на протигагу суперниці, і розкручує її. Ноги мавки відірвалися від бетону, ще один оберт, і Яра відпустила косу. Мавка перелетіла сестер і врізалась у натовп неподалік сцени. Утворилася чимала купа.

— Ах ви, сцикливі суки! — заводала Єва й вистрибнула на трибуну. Її обличчя перекошене від люті, а на лівій долоні виблискують пазури. — Роздерти на шматки! Негайно!

Єва стрибнула. Трибуна полетіла назад, а канцлер вгору та вперед, але менше, ніж хотіла. Вона описала круту дугу й збила з ніг мавок, що тільки но вивільнилися із сестринської купи. Крики, метушня, хтось побіг на допомогу канцлеру, Яра побачила проміжок поміж сестер і рвонула в сторону дверей.

Одна мавка, що опинилася на шляху, отримала ліктем у шию, іншу Яра вдарила відкритою долонею в обличчя, проміжок попереду зник — сестри зімкнулися в живу стіну, Яра стрибнула. Як у річку з берега, тільки вгору. Їй здалося, що час завмер, вона — птах, а мавки внизу зачаровано спостерігають за її польотом. Час, звичайно, не завмер, та сестри справді розгублено провели очима «летючу мавку». Яра промайнула під низькою стелею, не зачепивши ні її, ні сестер. Приземлилася на руки, долоні ковзнули бетоном, залишаючи за собою шматки шкіри, до підлоги гепнулися лікті та коліна. Яра не відчула болю, одразу встала й вибігла крізь двері.

Єва розкидала мавок довкола, з-під пазурів бризнула кров і потрапила їй на обличчя. Канцлер застрибнула на сцену й натиснула тривожну кнопку.

— Перекрити виходи! СС, до зброярні! Арбалети, списи! Все роздати! Вбити суку!!!

— Ненавиджу вахту. В них збори, а ми сидимо тут, як дурепи.

— Говори за себе, бо дурепа тут лише одна.

— Чуєш ти, стерво, я тобі зараз віржу!

— Замовкли! Обидві!

Дві мавки затихли, третя, найстарша, ледь не спопелила їх поглядом. Вони сидять біля товстої бетонної колони, на стіні ржаві скюби, що рівним рядом втікають вгору й зникають у темному жерлі шахти. Сувора мавка всміхнулась і мовила:

— Ви не дурепи, а красуні. У вас грає молода кров, тому вам важко усвідомити всю важливість того, що ми робимо.

— Радю, ми оберігаємо вхід, але від кого, від людей?

— Особливо від людей.

— Тут ніколи й нічого не відбувається. Я вже вдсяте на вахті, просто відсиджую свою дугу.

— Можна відсиджувати дугу й сотню разів, а на сто перший запобігти нещастю. Десять років тому, ви ще були дітьми і, мабуть, не пам'ятаєте.

канцлер Єва на урочистих зборах підвищила в ранзі мене та двох сестер. На те була вагома причина. Яюсь ми несли вахту. Все було спокійно, як і сотню разів до того, як сьогодні. Ми собі про щось теревенили й ледь не прогавили звуки. Шахтою спускалася людина, а на лобі в неї горів ліхтар.

— Брррр, яке страхіття, — прокоментувала одна з молодих мавок.

— Ми теж злякалися, та діяли згідно інструкції. Стягли за ноги, одна сестра закрила людині рота, а я ножем проколола сонну артерію. Така ж доля спіткала й другу людину. Ми увімкнули сигнал тривоги й полізли оглянути вихід. Там були ще двоє. Одного поклали з арбалета на місці, інший виявився відмінним бігуном. Ми наздогнали його майже біля болота.

— Його?

— Так, всі четверо були чоловіками.

— Ого! Цікаво, які вони, чоловіки?..

Над головами заблимає брудна лампа — це не що інше, як сигнал тривоги. Всі три мавки не видали жодного звуку. Рада взяла припертий до колони арбалет і зайняла позицію під шахтою. За три метри позаду неї присіла молода мавка із ножем. Ще три метри, і третя вартова припала спиною до стіни. Вона теж із арбалетом, контролює тунель, що веде з катакомб. Чути голоси, тупіт ніг.

Вибігла Яра, всі вартові повернулися до неї. Рада, тримаючи на мушці раптову гостю, мовила:

— Тривога. Вихід тільки з дозволу...

Рада не закінчила речення, а Яра вже дременула й зникла за рогом. За декілька секунд в кінці коридору промайнула ще одна мавка, і ще, і ціла юрба сестер пробігла, не звернувши уваги на вартових.

— Потрібно бігти за Ярою, вона щось накоїла, — мовила молода мавка.

— Ні, — безапеляційно відповіла Рада. — Ми охороняємо вхід.

Зорина хотіла заперечити, та стрималась. Сперечатись із Радою — старшою сестрою п'ятого рангу, суворою вчителькою фізпідготовки — то марна справа.

Між собою сестри називають Зорину «Зо». Прізвисько коротше за Ярине ім'я. На жаль, це єдине, у чому Зорина «зробила» конкурентку. Саме конкурентку: одного зросту, одної статури, одного віку, Зорина неофіційно вважається другою бігункою общини, другою в єдиноборстві, другою в боях із тренувальними пазурами, другою в арифметиці, другою... другою! Завжди другою після Яри. Ні, є ще одна річ, де поки що нічия: всього лиш другий ранг. Виною тому запальний характер Зорини. Та ось-ось рахунок мав зміниться, і тут теж не на її користь. Всі катакомби перешлітувались про тріумфальне повернення Яри із завдання, її точно мали підвищити. Мали, а тепер за нею женуться... Чому?

Місяць тому Зорина сама пішла до канцлера й наполягала, щоб на завдання відправили її. «Це не обговорюється, рішення вже прийнято. Можеш бути вільна», — відповіла канцлер Єва, навіть не плянувши на неї. Так, наче дивитися в одну точку на сірій стіні цікавіше, ніж на молоду й здібну сестру. Та найбільше бісить те, що Яра й не намагається змагатись, а ранг і статус в общині її, здається, взагалі не хвилюють. Навіть від важливого завдання вона була не в захваті. І виконала ж, зараза! Цьому стерво все дається легко!

Зорина розуміє, що в неї немає об'єктивних причин ненавидіти суперницю, та до повернення Яри в катакомбах і лампи, здається, світили ясніше.

* * *

Яра розуміє свою помилку. Потрібно було напасти на вартових і пробиватися до виходу. Шанси невеликі, та були. Зараз вона біжить нежилим відгалуженням північної гілки. Петляючі коридори розходяться й сходяться знову, та в кінці тупик, відповідно кінець вже для неї самої.

Праворуч, ліворуч, знову ліворуч, коридор пішов донизу, вода, що спочатку бадьорить стопи, згодом доходить до колін. Над головою промайнула остання на шляху працююча лампа. Далі пільма згущується. Праворуч — сходинка, за нею підлога плавно йде вверх. Ліворуч. Жоден промінчик не пробивається сюди, проте очі мавки швидко призвичаїлись, знайомі обриси стають чіпкішими. Яра на бетонному майданчику, він закінчується крутими сходами, що зникають у воді. Раніше тут було по пояс, а зараз, здається, глибше. Такий собі підземний басейн, ближче до кінця товста колона й захаращена вентиляційна шахта. Під шахтою саме той, єдиний на всі катакомби надпис «ГОСТ», хоч в даній ситуації він ніяким чином не допоможе.

Плескіт позаду повідомив, що переслідувачі близько. Яра зайшла у холодну воду й пірнула. Перебираючи руками дно, дісталася до колони. Дно не подарунок — слизькі целлини, шматки бетону та ще невідомо чого. Під водою навіть очі мавки вже не можуть бодай щось роздивитись. Яра запливла за колону й повільно висунула голову з води.

На майданчик одна за одною вибігають мавки. «Де вона? — Під водою? — А де ж іще? Бачиш, хвилі. — Може, чекаємо, нехай сама задихнеться? — Або випливе, а тоді... — Що тоді?».

Яра гарячково намагається згадати, в якому стані шахта. Жерло забите різноманітним сміттям: дошки, коріння дерев, шматки бетону, якісь ганчірки — це принаймні те, що колись мала змогу роздивитись. Денне світло не пробивалося крізь шахту — це погано. Яра знає, де знаходиться вихід на поверхні. Навіть спускалася вниз. Метрів п'ятнадцять ще так-сяк, далі трухляві дошки, коріння і ґрунт зливаються в нездоланну перешкоду. Яра не змогла вирахувати висоту завалу навіть приблизно — це може бути п'ять метрів, а може й двадцять п'ять. Звідси, знизу, чорна пляма жерла здається порталом в інший, моторошний вимір. Пролізти туди можна лиш теоретично. Найнижча сьоба, за яку можна вхопитися, вище рівня стелі. Зараз Яра не може роздивитись її в темряві.

Плескіт води й тупіт ніг, мавки на майданчику замовкли. З-за рогу вийшли сестри з факелами та арбалетами, а за ними й канцлер Єва.

— Де?! — гаркнула.

— У воді, — боязко відповіла одна із мавок. — Чекаємо, поки випливе або задихнеться.

— Дурепи! Вона за колоною! Швидко у воду!

— Але...

— Сестри, тримайте їх на мушці. А ви, боягузки, ворухіться!

Світло факелів вихопило з темряви першу сьобу шахти. Яра тихо пірнула, навпомацки знайшла целлину й витягла її з намулу. Зайвий баласт, щоб пересуватися по дну. Навприсядки, крок праворуч від колони, ще, і ще. Тепер три кроки вперед. Нога за щось зачепилася. Приступ паніки за мить минув, бо долоня, ідентифікувала перешкоду як арматуру, що стирчить із дна. До того ж нога легко вивільнилася. Зараз Яра мала б знаходитися просто перед шахтою. Дострибне? Із води? Та й чи варто? Може спробувати переконати сестер? Та ні, прибіють ще до то, як вона відкриє рота.

Легені-зрадниці вже вимагають ковток повітря. Яра облишила целлину й вхопилася за арматуру. Присіла так низько, як лиш може. Відпустила

слизький метал і з силою випрямила ноги.

Мавки довкола кинулися в розсип від раптового стовпа води та бризок. Долоні вхопилися за скобу, Яра підтяглась і впіймала наступну скобу. Вчасно втягла ноги — арбалетний залп, і стріли вибили шматки бетону із основи шахти. Вдарилася головою об струхлу дошку, її дрібні шматки потрапили в очі, а більші посипалися донизу. З іншого боку порослий мохом та ще чимось бетонний блок, що косо застряг у вузькій шахті. Яра вперлася ногами в скобу, а головою в деревину, перешкода захрускотіла трохи подалася вгору, між нею та блоком утворилася щілина. Яра вигнулась як змія, наполовину пролізла у проміжок. Рука намацала товсте юріння. Спробувала підтягнутися — марно. Друга рука заледве пробилася крізь гниле ганчір'я на підмогу. Все ж підтяглась, і, обдираючи стегно, втягла тіло в проміжок. «Стріляйте!» — крик Єви. Арбалетниці вже під шахтою і роблять залп вслід утікачці. Дротики вдарили в бетонні стіни та трухляве дерево. Деревина заскреготіла, далі заскреготіла вся шахта. Трухлява дошка розпалася на тріски, все довкола ожило, загуркотіло, зсуваючись вниз, перед очима промайнули нутроці шахти, щось вдарило по плечі, а в живіт вперся холодний метал. До вух донеслися приглушені крики. Здалося, що то власне волення від безвиході.

— Все гаразд, канцлере, нас не зачепило!

— Нічого не гаразд, доки вона дихає!

— Канцлере, — втрутилася мавка четвертого рангу із факелом. — Яру цілком могло розчавити під час зсуву.

— Розчавити?! — викрикнула Єва, та за мить опанувала себе. Вона поклати руку мавці на плече. — Дзвінко, сестро, після того, що вона вчинила, «могло розчавити» нас не влаштовує. Ти знаєш, де нагорі виходить ця шахта?

— Ні, хіба що приблизно...

— І я не знаю. Візьмеш з собою двох сестер, біжіть до старійшин за планом катакомб. Знайдете вихід із шахти на поверхні. Побачите Яру — вбийте. Втікатиме — дві за нею, одна — підняти тривогу.

— Так, канцлере!

— Ви троє, — тицьнула пальцем Єва, — дуйте до північного входу! Скажіть варті, щоб у разі сигналу тривоги бігли напереріз Ярі, до болота! І ви з ними. Я дозволяю. Принесете мені її тіло, або хоча б голову!

— Канцлере, ви сказали до болота?!

— Ти дурепа, а вона ні! Якщо продереться назовні, вона саме туди й бігтиме, бо нам до болота не можна. Є запитання? Виконувати! А ти, — глянула на мавку неподалік, — на кухню, нехай ставлять чани на вогонь. Нам потрібен кип'яток, багато! Якщо Яра не здохла, то вона про це пошкодує. Ти, ти, і ти — охороняти шахту!

Єва повернулася і пішла, мавки з факелами поспішили слідом. Темрява оповила все довкола. Три сестри з арбалетами мовчки посідали на сходи.

Єва зі своєю проріділою свитою швидко крокує коридорами. Всі мовчки дріботять слідом, все ще тримаючи запалені смолоскипи, хоч у цьому вже немає потреби. Раптом канцлер зупинилася, одна не надто уважна мавка гепнулася у спину своєму лідерові й зіптілася, очікуючи прочухана. Єва повернулася, та її голова скорботно опущена. Декілька секунд постояла так і випрямилася, подивилася в очі кожній мавці.

— Сестри, — мовила вона. — Велике горе спіткало нас. Яра зробила жаклиивий вчинок, що не вкладається в голову. Вона вбила не тільки доброго й мудрого батька Зода, вона вбила часточку кожної з нас. Та ми повинні бути сильними. Зараз ви розійдетесь і повідомите інших сестер. Всі, хто не задіяний у відлові вбивці, нехай через пів години знову зберуться в актовому залі. Ми віддамо останню шану нашому батькові та вирішимо, як ми житимемо далі. Все, йдіть, любі, йдіть. Мені потрібно побути на самоті.

По голові щось повзає. Комахи — вони заплутуються у волосся своїми сильними лапками й намагаються вивільнитися. «Зараза!» — вирвалося в Яри, щось неприємне й колюче потрапило до рота. Виплюнула рухливого жука. Наразі комахи — то найменша з проблем. Головне запитання — чи пробитий живіт. Холод металу є, тепла немає, отже кров не тече. Болить, та не сильно. Втягла живота, крутонулась і напоролася плечем на щось гостре. Тепер дійсно боляче, зате живіт на свободі. Земля потрапила в очі, та вони вихопили у темряві горизонтальну смужку. Дотягнулася до скоби одною рукою, другою, підтягнулася, і тіло поповзло догори по купі сміття. Ще одна скоба, і Яра присіла на вершині схилу, роздивилася. Вона в невеликому круглому карцері. Підлога — полого збірна мотлоху, із якого щойно вилізла. Дві скоби — і все. Далі товстий дерев'яний брус, що косо застряг поперек шахти, орієнтовно прогнилий, тримає на собі нагромадження невідомо чого. Що далі? Вниз? Дзуськи! Із протилежної сторони в потворній стелі чимала шпарина.

Яра дотяглася до покручених коренів навпроти й спробувала їх на міцність. Якщо знову все обвалиться, до її буде непереливки. Підтягнулась і до пояса пролізла в шпарину. Очам потрібно знову звикнути, бо темрява тут ще чорніша. Маленький тунель серед мотлоху, метр завдовжки, а далі він втікає вгору. Розвернулася, намацала черговий юрїнь, повністю влізла у шпарину, нога знайшла опору, Яра просунулася глибше, вигнула спину. Тепер живіт слугує опорою, плечі знаходяться майже вертикально, а ноги й сідниці — горизонтально. Спина вигнута більше, ніж хотілося б. Яра ловить себе на думці, що маленький зсув у шахті, і хребет хрусне, мов та трухлява деревина. Вона спробувала навіпамацки знайти юрїнь, щоб вхопитися, та в обличчя вдарилася чимала порція землі, вологий ґрунт посипався в тунель, що й без того огидно тісний. Яра не має від чого відшповхнутися ногами, рятівна, здавалося, шпарина, що вигнула її як дугу, цілком може стати могилою. Вона нервово нишпорить руками, на голову щораз падають шматки землі. Нарешті натрапила на юрїнь! Потягла на себе, юрїнь тріснув, масив ґрунту зсунувся й засипав із головою. Таки могила... Наскочив приступ паніки, нестримний і непереборний, що повністю заволодів свідомістю Яри. Вона крикнула в землю, земля одразу потрапила до рота. Руки, єдина ще непохована частина тіла, б'ються в істеріці. Пальці ковзнули по бетону й натрапили на скобу. Швидко вхопилася обома долонями й напружила руки, тіло трохи подалося вгору і голова опинилася на волі. Виплюнула землю й крикнула вже посправжньому, хоч сама не розібрала власних слів. Підтягнулася вище, вхопилася за наступну скобу й вивільнилась із пастки.

Ще не віриться, що хвилину тому готувалася до жакливої смерті, присипана добірним чорноземом. Яра бачить зорі в кінці тунелю й здійснюється догори, як звичайною шахтою-виходом, лиш інколи продираючись повз гілля, що позастрягало впоперек колодязя. Чути голоси! Хутчіше! Ось він, вихід!

Обережно висунула голову. Ліворуч чималий горб із цеплин та шматків бетону, праворуч стара напів зруйнована будівля. Трохи подалі рештки іржавого трактора. Вся це рясно обросло високою травою та молодими деревами і в темряві зливається із лісом в одне ціле. З-за будівлі вибігли три постаті. Яра вистрибнула з колодязя й побігла. У дерево попереду гучно встромила арбалетна стріла.

Варта північного входу вже встигла зрозуміти, що сталася якась надзвичайна подія. Та що саме? Тупі ніг та нерозбірливі вигуки в коридорах не

дали бодай якоїсь інформації. Спитати нікого, а залишити вихід без нагляду не можна. Лампа, вона ж сигнал тривоги, давно згасла, та це навряд чи можна вважати доброю звісткою. Сигнал працює рівно три хвилини й вимикається автоматично для економії електроенергії — це відомо кожній мавці.

— Як гадаєте, на нас напали люди? — прошепотіла Зорина, юна вартова.

— Можливо, — тихо відповіла Рада. — Якщо так, то атакували південний вхід.

— Ой лишенько! Нас всіх переб'ють! — вигукнула Поляна, молода вартова номер два.

— А перед тим згвалтують, — додала Зорина, лякаючи подругу.

— Осквернять своїм нечистивим...

— Цить! Ніхто нікого не осквернятиме, — нагримала Рада. — Наше завдання нести варту тут. Якщо це люди, то вони натрапили на південний вхід випадково. Так інколи трапляється.

— А якщо не випадково? Якщо це війна?..

Почулися кроки, мавки шутонули до стін і замерли, два арбалети й ніж націлені на коридор. Декілька секунд очікування здаються годинами, чим ближче кроки, тим гучніше вистукують серця вартових.

Кроки перетворилися в постаті, підбігли три мавки і, віддихуючись, навперебій затараторили:

— До болота!

— Тривога!

— Ми з вами!

— Яра! Принести серце!

— Не серце, голову!

— Тихо! — крикнула Рада. — Дзвінко, говори за всіх, що трапилось?

— Наказ канцлера: коли буде сигнал тривоги, перехопити Яру. Вона бігтиме зі сходу і до болота. Якщо вилізе з шахти.

— Якої шахти?

— Яра в закинутій шахті.

— До чого тут Яра?

— Канцлер Єва наказала принести її тіло, або хоча б голову.

— Дзвінко, ти здуріла?!

— Ой, а ви не знаєте? Яра вбила батька Зода.

Звістка вдарила як грім серед ясного неба, що прогуроків і залишив по собі порожню тишу. Мавки більше не мають чого сказати, або не можуть поворушити вустами. Здається, навіть серця, що хвилину тому виривались із грудей, замерли, намагаючись усвідомити почуте. Їх світ змінився за одну мить.

Брудна лампа почала блимати. Декілька секунд до неї прикуті шість пар очей, зрештою Рада порушила мовчанку:

— Ви чули наказ канцлера. Нас чекає полювання!

* * *

Яра відірвалася від переслідувачів. Все тіло болить, та це лише додає наснаги бігти. Тільки власні кроки та дихання порушують звуки нічного лісу й тихого жаб'ячого квакання попереду. Ще трішки, а там любі сестрички може й відмовляться від погоні. Забобони й страх — то велика сила.

Праворуч пролунав ще один звук, його ні з чим не сплутаєш: арбалетна стріла розщепила суху гілку. Зараза! Звідки?! Яра повернула голову, щоб подивитись, і перечепилася за корінь. Впала на коліна, ковзнула декілька метрів землею й одразу підвелася, як раптом щось важке таки збило її з ніг. Перекутилася, скочила на ноги, навпроти неї вже встає Зорина, у руці мавка тримає ніж. Її губи наче готуються щось сказати, та не знаходять слів і видають лютий крик. Зорина кинулася вперед, Яра стрибнула назустріч й обома ногами вдарила суперницю в груди. Зорина полетіла в кущі, ламаючи гілля, а Яра вже рвонула далі, до рятівного болота. За спиною чути хрускіт гілок і тупіт ніг — переслідувачі близько.

Попереду ліс стає рідшим і вимальовується підсвічене Місяцем та посічене природою плесо болота. Багато очерету, дивним візерунком розкидане латаття, змієюю в'ється верениця дрібних острівців, декотрі навіть із невисокими деревцями.

Останні кроки твердою поверхнею і стрибок! Вузкий острівець, коротка пробіжка вогню землею, знову стрибок! Наступний клаптик суші вкритий негустою травою, край води схилилася молода верба. Наспів виламала гілку, озирнулася. Зорина, із освітленим місячним сяйвом та перекошеним від злості обличчям, відштовхується від берега й летить навздогін, коса виблискує й звивається, мов змія.

Яра ступила в царство води та очерету, гілкою промацує непевне дно. Рівень води швидко сягнув пояса. Відчайдушний крик позаду — це Зорина, вона вже біля верби, вагається, йти їй в болото чи ні. Метрів двадцять до наступного острівця. Попереду очерет стає рідшим, майже зникає, чорна вода набуває зеленкуватого відтінку, а гілка надто охоче занурюється у дно. Яра зміщується вправо й широкою дугою обходить небезпечну місцину. Кроки малі, акуратні. Жаби наче здуріли, завели свою квакальну пісню тисячею голосів, випроваджуючи незваних гостей зі свого дому. Надлетіли юмари й оповили дзижчачою хмарою, один потрапив у око. Яра намагається не зважати й не відмахуватися від надокучливих юмах — різкі рухи на болоті не віщують нічого доброго. Поряд з ліктем щось глухо увійшло у воду, навіть не здійнявши бризок. Озирнулася — на березі мавки. Вони не стрибають, як Зорина, та в них є арбалети. Яра здригнулася від перспективи отримати стрілу в дупу й пришвидшила ходу.

Болото стало мілкішим, Яра майже пробігла останні метри й ступила на черговий острівець. Ноги вгрузли у вогку подобу землі по литки, від несподіванки вербова гілка випала з рук. Впала б і Яра, та ноги утримує густа чорна маса. Яра бачить, що одна з мавок на березі цілиться із арбалета. Відстань метрів сорок — занадто велика для полювання, та достатня, щоб нащипувати металом нерухому мавку. Яра сіла — так вона хоч трохи менша мішень. Інстинктивно підставила руку й пошкодувала, бо долоня теж вгрузла в землю.

Рада вистрілила. Стріла описала пологу дугу, збила вербовий листок над Зориною, просвистіла у Яри повз вухо й шубовстнула у воду.

— Ей! — гукнула Зорина, здійнявши руку. — Вона моя!

Зорина зайшла у воду.

Потрібно щось робити! Яра дотяглася до гілки й просунула під себе. Вперлася в гілку вільною рукою і вивільнила з густого багна іншу. Сіла на

гілку, обхопила ногу під коліно й з силою рвонула на себе, ще раз! Нога вистрибнула з полону, Яра ледь не впала на спину. Друга нога: під коліно, на себе, — воля! Цього разу Яра таки розпласталася на вогкому пагорбі. Підтягла гілку-помічницю й скотилася смердючим схилом у смердючу воду.

По-пластунськи відповзла від берега й присіла, залишивши на поверхні лише голову. Озираючись, Яра навпочіпки відходить подалі від мавок та арбалетів. Рада на березі, втікачка під прицілом. Погане передчуття не дає пальцю натиснути на гачок. Зорина по пояс у воді, вона видала крик, схожий на бойовий клич, і рвонула вперед. Хотіла рвонути, але тіло шубовстнуло вниз, вода сягла підборіддя. Її очі стали круглими від страху. На декілька секунд замерли всі: сама Зорина, мавки на березі, Яра, здається, навіть жаби зачайлись. Зорина почала бити руками по воді, вода дісталася носа. Задерла голову, на поверхні залишилося лише обличчя. «Допоможіть!» — крикнула Зорина.

— Зараза! — Яра скочила й побігла мілкою водою назад.

Рівень смердючої води дійшов до пояса, Яра повертається тією ж дугою, якою дісталася до бангняного острова. Вона не промацує дно, а ступає якомога швидше. Зорина видала пронизливий крик, що обірвався бульканням — до рота потрапила вода. Мавки на далекому березі заметушилися, Рада роздає вказівки й розбігається для стрибка. Яра близько, Зорина вже під водою, лиш її руки, раз по раз збурюють поверхню. Виставила гілку, щоб потопаюча вхопилася, та марно — вже не видно ні рук, ні самої Зорини. Надбігли мавки й зупинилися на березі. Яра крикнула: «Верба!» — глибоко вдихнула і пірнула.

— Ви чули! Схилити вербу до самої води! Швидко! — дала наказ Рада.

Очі печуть і майже нічого не бачать у каламутній воді, та Яра одразу натрапила на Зорину, та вхопила за сорочку й тягне вниз. Розтиснула пальці, тримаючи за кисть, намацала голову, впіймала за косу. Розщепила пальці, що цього разу вп'ялись у комір, розвернула Зорину спиною до себе, просунула ноги їй під пахви й схрестила на хрудах, міцно стиснувши. Зорина несамовито б'є по ногах. Великі бульбашки промайнули в каламутній пітьмі й торкнулись Яриної шки. Вона потягла за косу, намацала підборіддя, розвернула до себе біду пляму — овал обличчя. Міцно припала до рота й шодуху видихнула своє повітря Зорині. Зорина вгомилася. Яра не знає, втратила мавка свідомість, чи поборолла приступ паніки. Тепер головне не запанікували самій. Яра намагається намацати над собою рятівну вербу. Пальці торкаються чогось твердого, та одразу гублять. Вже й сама б не відмовилася від кювка повітря. Впіймала! Тонка гілка зламалася, шматок від неї залишився у безпорадній руці. Стало страшно. Цей страх витіснив всі інші почуття. Болото, ніч, під водою... Наростає бажання розтиснути ноги й плисти догори, до світу над водою, вдихнути. Руки нишпорять, але лише вода, лише вода! Думка покинути Зорину вже кричить зсередини, діафрагма скоротилася, вимагаючи повітря. Яра опустила руки й міцніше стиснула ноги — щоб мимоволі не залишити Зорину на дні, доки ще не прийняте остаточне рішення...

Щось опустилося на голову й дряпнуло носа. Рефлекторно здійснені руки натрапили на гілля. Вхопила вище, підтягнулася, ще вище, обличчя обдирається об гілки — байдуже: ще вище! Гілля напружилось і потягло догори. Ноги ще дужче вчепилися в Зорину, та підступне болото не відпускає її. Обдерті долоні шорили стискають коліне гілля, щоб те часом не вислизнуло, тіло розтягується, грудна клітка скорочується, мов навіжена, ладна вдихнути бодай воду, аби лише вдихнути! Болото, відпусти нас! Навіщо ми тобі?! Відпусти! Легені запекли вогнем, бо плотка все ж впустила всередину дешицю води.

Болото відпустило мавок. Гілля потягло їх вгору, довга мить, і голова опинилася на повітрі. Глибокий вдих, кашель і бризки на видиху. Яра не розуміє, що відбувається, вона гарячково перебирає гілки руками, підтягується, наближаючись до рятівного берега. Вона кричить, хоч і не знає цього. Не одразу до голови дістаються й чужі слова: «Яро! Відпускай! Вже можна, Яро! Яро! Ноги! Яро, ноги!...» Вона нарешті розтиснула ноги, її та Зорину підхопили мавки й потягли до берега.

Яра вже оговталась. Вона сидить на острівці з химерно похиленою вербою, що зламалася біля основи, рятуючи мавок від смерті. Поруч посідала варта північного входу в повному складі. Зорина зігнулася дугою та все ще відкашлюється. П'ять мавок мовчки спостерігають на відстані, із берега.

Рада розсміялася, потім понурила голову й закрила долонями обличчя.

— Ми не можемо її вбити, — прохрипіла Зорина й знову закашлялась.

— Так, тепер не можемо, — мовила Рада. — Ох, дівко, що ж ти накоїла?! Чому? Скажи, Яро, чому?

— Я не вбивала Зода.

— Невже? А хто? Може це люди? А може привиди? Чи може я?

— Це Єва.

— Не занадто серйозне звинувачення?

— А в мій бік не серйозне?

— Канцлер віддала наказ: принести їй твоє тіло. Або голову.

— Я можу довести, що не вбивала Зода. Біляна може. Той одяг...

— Замовкни, Яро! Я стара мавка, багато всього бачила. Інколи краще не знати правди, бо вона може бути в тисячу разів гірша за брехню. Я не хочу тебе чути. Та я знаю, що ти не остання паскуда. Точно не гірша за тих сцикух на березі. Якщо ти таки вбила Зода, мабуть, на те були дуже вагомі причини.

— Але я не вбивала! Я маю вам так багато розповісти!

— Яро, помовч! Нам ще жити в общині, так що твої розповіді тільки нашкодять.

— Нехай говорить, — втрутилася Зорина. — Якщо ти, Радо, не хочеш знати, то я мушу знати правду.

— Ні! — вигукнула, та одразу перейшла на шепіт. — Правда в тому, що втікачка врятувала твоє нічемне життя і тепер потрібно думати, що нам із нею далі робити. Вбити не можемо, це буде неправильно. Привести до Єви — те саме, що вбити.

— І що ми робитимемо?

— Не знаю. Хоча... Є одна думка.

— Без відрізання голови?

— Без. Ми не порушимо наказ і всі залишаться живі. Яро майже втекла. Так от, зробимо, щоб без «майже».

— Тобто?

— Вона втече. Наприклад, Яро стрибає на мене, б'є в скроню, потім розштовхує вас і стрибає в болото. То їй не вперше. Сміливі сестрички на березі не кинуться наздоганяти. В них наче один арбалет. Як не вцілять, то добре.

— А як вцілять?

— Тоді погано.

— Добре, нехай, а далі? Куди вона піде? Це ж болото!

— Маєш кращий план?

— Єва пирскатиме слиною від люті. Вона покарає тебе як старшу. В кращому разі забере один ранг.

— Запитую ще раз: маєш кращий план?

— Не маю.

— Так отож! Всі згодні? Зорино? Поляно?

— Я не згодна! — Яра встала й обвела поглядом вартових. — Буду для сестер вбивцею-втікачкою — канцлер досягне своєї мети. Одноосібна влада, зміцнена спільним горем. Мавки пам'ятатимуть доброго й мудрого батька, оспівуватимуть його в піснях і молитимуться на Єву.

— Може таки відріжемо їй голову? — чи то жартома, чи всерйоз сказала Рада.

— Ти можеш вірити у те, що зручно, та нас дві сотні. Кожна — особистість і нехай кожна сама вирішує, чи потрібна їй правда.

— Порожні слова, Яро, порожні слова. Що ти пропонуєш?

— Громадський суд.

— Он як? Навіщо? Вирок вже є.

— Твої слова — це план Єви в дії. План простий: звістка про смерть Зода, що пролунала як грім серед ясного неба, потім канцлер потрясла скривавленим одягом, а далі сестрички, що перебувають під враженням, розривають мене на тисячу шматків. Гроза мине, пройдуть години, дні та тижні, ніхто не поставить під сумнів мою вину, бо всі брали участь у розправі. Жодна не захоче думати, що вона причетна до вбивства невинуватої сестри. І ніхто не скаже вголос, що за законом смертний вирок в общині виносить не канцлер.

— А громадський суд! — вигукнула Зорина. — Нас цього навчали у школі! Канцлер лише зачитує обвинувачення, присутні всі охочі, вирок виносить рада старійшин, а присяжні — це сестри п'ятого рангу. Радо, у тебе ж п'ятий ранг!

— А ще накази канцлера виконуються в обов'язковому порядку. Два закони общини, що сьогодні суперечать один одному. Біда в тому, що рада старійшин завжди робить те, що хоче канцлер. І п'ятий ранг проти неї не попре.

— Але підсудна матиме право говорити, — втрутилась Яра. — Це те, що не влаштовує канцлера. Її із Зодом система роками утримує нас у встановлених рамках, а зайві запитання в общині не вітаються. Та я запитаю сестер те, що кожна запитує себе, та не каже вголос. Чому наш світ обмежений катакомбами й нещасним клаптем лісу? Чому з іншими общинами спілкуються лише Єва та Зод і чи існують ті общини взагалі? Чому за нас хтось вирішив, що мавкам достатньо одного на всіх підстаркуватого мужчини? Чому воля Першої Матері, аби наші діти народжувалися мертвими?

— Досить! — Рада встала й подивилась Ярі в очі. — Прибережи слова для суду, якщо ти до нього доживеш. І якщо твоя подружка Біляна щось знає, теж поки помовч, щоб не занастити і її. Сестри, ми повертаємось!

Караван із чотирьох мавок попрямував до берега. На березі ж прибуло, ще дві сестри в чорному доєдналася до інших і спостерігають за злочинницею та конвоем. Рада взяла приклад з утікачки й витесала з верби чималу жердину. Слідом іде Яра, за нею Поляна та Зорина.

Короткий перехід до вузького острівця виявився безпечним навіпростець. Далі метрів десять до берега, та дно в'язке від самого початку. Берег височіє над болотом, Рада вирішила не стрибати. Вона повела за собою мавок по широкій дузі праворуч, обходячи небезпечне місце, і десять метрів плавно перетворились у всі тридцять. Попри плескіт густої води й помірне жаб'яче квакання, до Яриних вух доносяться активні перешіптування сестер, що чекають на березі.

Рада вже ступила на bagno, змішане з очеретом, і чекає решту, Яра робить останні кроки, нога Поляни ковзає і мавка гучно падає у мілку воду. Бризки розлетілися довкола і вдарили Раду по обличчі, Яра та Зорина кинулися на допомогу Полянці, але залякли на пів дорозі. Поляна на колінах, у тремтячих руках вона тримає маленького черепа. Очі мавки округилися, рот хотів крикнути, та не видав жодного звуку. Поляна жбурнула страшну знахідку на берег, котрась із сестер нагорі пискнула, череп покотився травою й глухо цокнув об стовбур молодій верби.

Мавки на березі як по команді замовкли, коли підкорювачки болота здійнялися до них.

— План міняється, — відповіла Рада на німе запитання. — Ми ведемо Яру до катакомб. Вирок їй винесе громадський суд, коли встановить вину.

Декілька секунд тиші, а далі крок вперед зробила Дзвінка:

— Радо, ти, мабуть, щось плутаєш, адже був чіткий наказ канцлера Єви — вбити...

— Е ні, дівчинку, плутаєш ти. По-перше, тому що так зі мною розмовляєш. По-друге, тому що не знаєш наших законів. Хто в общині уповноважений виносити смертний вирок?

— Канцлер?

— Ти до школи не ходила? Громадський суд.

— Наче так і є, — боязко підтвердила мавка позаду.

— Є запитання?

— Канцлерові це не сподобається!

Підійшла Яра і взяла Дзвінку за комір:

— Ти стояла тут, аби часом не намочити ноги, поки ми витягували Зорину зі смердючого болота, — одна мавка навела на Яру арбалет, та опустила під спопеляючим поглядом Ради. — Ви всі думаєте, що я вбивця, та я виявилася Зорині кращою сестрою, ніж ти. Тому помовч, не тобі вирішувати мою долю.

— Та я...

— Помовч, — відрізала Рада, — а ти, Яро, веди себе як порядна арештантка.

Яра неохоче облишила комір Дзвінки. Підійшла сестра в чорному:

— При всій повазі, Радо, та обставини особливі. Перепаде всім. Я, звісно, не пропоную різати голову, це можна зробити більш гуманно.

— Я тобі зараз гуманно віржу, — втрутилась Зорина.

— Закрий рота, шмаркачко!

Рада розвела гарячих сестер в сторони. Пролунав дивний звук, що майже загубився серед жаб'ячого квакання. Йому можна було б і не надати значення, та звук пролунав знову, ближче. Щось схоже на стогін.

— Ви чули? — прошепотіла Яра.

Стогін повторився ще ближче, а за декілька секунд вже зовсім поряд. Рада красномовним жестом дала команду зачепитись, а Ярі — триматися

поряд із нею. Мавки швидко розосередилися за кущами, навіть сестри в чорному послуhalись.

Це не стоїти. Яра намагається раціонально пояснити собі походження звуків. На гадку спадає тільки рев тварини, от лиш халепа: лісова мавка не знає такої тварини. Яра під невеликим кущем бузку, молоді квіти якого перебивають сморід болота. Позаду Рада — стежить очима за всім довкола, і особливо за Ярою.

Трохи подалі між вербами промайнула тінь. Хтось крадькома пройшов повз рідкий чагарник, на секунду Місяць освітив своїми скупими променями знайому постать. Це Всевида із згортком у руках. За мить у Яриній голові склалася вся страшна картина і вона рвонула до незваної гості. Рада тихо вилаялась і побігла слідом, а за нею й решта мавок.

— Стояти! — несамовито закричала Яра.

Повитуха скам'яніла від несподіванки, за мить перед нею вже юна мавка.

— Кинеш у болото і я тебе вб'ю!

Всевида не відповіла. Рука, що затисла обличчя немовляти, послабла, і на волю вирвався дзвінкий плач.

— Віддай!

Повитуха несвідомо підкорилась і простягла дитину, загорнуту в брудну ганчірку. Яра обережно взяла в руки маленьке створіння, що раптом притихло. Сірі оченята декілька секунд пильно роздивляються Яру, а далі примружуються, бо немовлятку знову заходиться завзятим плачем. Малі пухленькі кулачки наполегливо витанцювують, виказуючи незадоволення.

— Радо, подивись, чи це хлопчик, — віддала дитину й ступила крок до Всевиди: — Ти, стара сволото, що б ти сказала Гостені? Що її дитина мертва, але на те воля Першої Матері? Ти мерзенна, у тебе немає душі.

— Хлопчик, — повідомила Рада, серед мавок пронеслися вигуки здивування.

Малюк заспокоївся, швидко Рада взяла його на руки. Оченята бігають довкола, наче чекають подальшого розвитку подій.

— Скажеш щось наостанок?

— Я несла немовля, аби покупати...

Яра вдарила Всеvidу в обличчя, та впала.

— Брехня! Друга спроба!

Повитуха підвелась, із носа тоненьким струмочком стікає кров, що здається чорною.

— Яро, сестри! То не моя воля, на те воля батька Зода!

— Тільки Зода? — Яра ступила ще крок, Всевида позадкувала до самісінького краю крутого берега.

— І канцлера Єви.

Мавки загомоніли, котрась гучно зойкнула, ще котрась залементувала щось нечленороздільне.

— Ти може не в курсі, та Зод мертвий. І зараз ти до нього приєднаєшся.

— Зачекай, Яро! Зачекайте, сестри! Так, я заслуговую смерті, я це знаю. Багато років тому моя попередниця зробила мудрий вибір — вона вкоротила собі віку. Не змогла з цим жити. Я гадала, що теж так зроблю. Щораз, як у чергової сестри починалися перейми, я молилась, аби у неї була здорова дівчинка. Із кожною загубленою дитиною помирала частина моєї душі. І, мабуть, таки вмерла. Я вже не молюсь. Ніколи й нікому. Я сприймаю життя таким як є і виконую свій обов'язок, яким би він не був. Зрозумійте, не буде мене, буде інша повитуха. Вона або не зможе нести цей тягар, або, як я, звикне.

— Ніж! — Яра виставила руку, не зводячи очей із Всевиди.

Зорина підбігла й подала подала зброю.

— Громадський суд не заперечує?

— Яро, я хочу жити.

— Навіщо? Якщо душа мертва, навіщо тобі жити без душі?

— Хочу і все! Всі хочуть! Я викуплю своє життя! Обміню на таємницю, яку більш ніхто тобі не розповість.

— Пропозиція не цікавить.

— Це про твою матір! Я не кинула в неї каменя, як інші бо знала правду!

— Говори.

— Сестри бачили мавку, схожу на Милаву, зі світловолосим парубком. Її засудили. Та була інша — тієї ж статури, і на обличчя схожа. Канцлер Єва. Саме у неї був зв'язок із людиною. Ми вбили не ту мавку.

— Сука! — вигукнула Яра.

— Єва не любила Милаву через норовистий характер та гострий язик. Милава ненавиділа канцлера, бо та не раз понизила її в ранзі. На суді вона кричала, що справа сфабрикована, а Зод та Єва залякали свідків, щоб позбутись її. Вона й не здогадувалася, що свідки не брехали, а справді бачили, тільки іншу. Єдине, що поєднало Єву та Милаву — це пологи в один день. Милава народила маленьку потвору — горбатую, із шістьма пальцями на руках і невідомо якої статі. Її дитина тут, у болоті. Зод дозволив Єві залишити тебе, але як чужу доньку. Ми всім повідомили, що Євине дитя померло під час пологів. Розумієш? Ти напівкрівка, плід зради із людиною, але зраджувала не Милава. Твоя мати — канцлер Єва.

Мавки загомоніли, гучніше жаб'ячої армії, Ярі знадобився час, щоб пересохли вуста змогли промовити слова:

— Ім'я? Як звали людину, мого батька?

— Я не знаю імені. Пам'ятаю, що він був музиком.

— Скрипаль?

— Так, Зод називав його Скрипалем.

Яра швидко закричала й копнула Всеvidу в груди. Повитуха полетіла у воду й гучно плюхнулася на міліну, бризки окропили мавок на березі.

— Не вбивай мене! Я поміняла таємницю на своє життя! — кричить Всевида, підводячись. — Чуєш? Ти б ніколи не дізналась!

Яра чує, та вже не розбирає слів. З тремлячої руки випав ніж, ноги самі підкосились і вона безсило опустилася на траву. Усвідомлення того, що один із приреченої четвірки людей був її братом, вдарило в голову, наче молоток. Як і те, що Єва прирекла її на смерть, знаючи... Яра воліє не знати, краще було б не знати!

— Потримай, — Рада вручила малюка Зорині й підійшла до берега. — Яра тебе не вб'є. Вона не народжувала.

Рада здійняла арбалет і вистрілила. Стріла встромила у стегно Всевиди, вона видала крик, схожий на кашель, і впала на коліна. Рада стрибнула вниз і підійшла до повитухи.

— Ти пам'ятаєш, скільки я народила?

Рада запитала це спокійно, наче про якусь дрібничку. Її руки не тремтять, натягуючи тятиву. Не тремтять,кладаючи нову стрілу.

— Трьох?

— Невірно, — мовила й наставляла арбалет на чоло повитухи. — Я народила чотирьох. І щоразу канцлер Єва говорила, як їй шкода. Вона тримала мене за руку й дивилася у очі. Тебе виправдовує лише одне, ти ніколи не дивилася мені в очі, до цієї миті. То ж скажи, Всевидо, чому я не мати? Де мої діти? Я тебе питаю, де мої діти?

— Вони всі тут.

Рада вистрілила. Стріла наполовину увійшла в чоло, і без того широкі зіниці повитухи розповзлися до надприродних розмірів, тіло похилилось і впало спиною у воду.

Рада вистрибнула на берег.

— Щось не так? — запитала вона.

Ніхто не відповів, всі голови повернулися до лісу. Із темної гущі вибігла Біляна. Вона зупинилася неподалік мавок, і, віддихуючись, затараторила:

— Не займайте Яру, вона не вбивала! Той одяг, скривавлений, Яра зняла його ще до того, як пішла до Зода! Я бачила! Яро, вибач, я не хотіла, щоб так... Яра не вбивала!

— Це вже немає значення, — сказала Яра, підводячись.

Захрускотіло гілля, темні обриси кущів заворушилися.

— Що це? — прошепотіла Зорина.

Із лісу вийшов ведмідь. Він зупинився на межі тіні місячного світла. Біляна повернулася і завмерла від страху. Навіть крик не покинув її вуст. Звір обвів поглядом мавок, пильно вивчив найближчу з них — Біляну, і заревів. Рада зарядила арбалет, Поляна тремтячими руками теж здійняла зброю.

— Йди геть! — крикнула Яра й додала тихо: — Не стріляйте, це його тільки розсердить.

Ведмідь підняв морду, важко засопів, до чогось принохуючись, і поважно розвертається, щоб піти до лісу.

Поляну залив піг. Арбалет тремтить, наче в пропасниці, здається, що він ось-ось випаде. Мавка міцніше стиснула зброю і несвідомо натиснула на гачок. Стріла просвистіла повз Біляну і влучила ведмедю в бік. Звір заревів і нервово повернувся до мавок. Біль, лють і бажання ламати кістки — чітко відчувала Яра й промовила:

— Біляно, бжи! — та зрозуміла, що подруга не може поворухнутися через страх.

Яра побігла назустріч перш ніж зрівався з місця ведмідь. Дві секунди, щоб добігти та штовхнути Біляну в кущі, і ще одна, щоб не здохнути: Яра подумки перенесла себе на місце ведмедя. Непрохані гості — їм тут не місце! Біль, справедливий гнів, лють, бажання рвати. Він бачить худу істоту з дивними очима. Він замахнувся, щоб зламати, знищити. Бачить свою лапу — могутню, із чорними пазурами. Б'є, та лапа зупиняється просто перед головою істоти, невідома сила не пускає далі. Дивні очі стали світлішими. Голка у боці заворушилася, біль став сильнішим. Наче нівідки, така ж голка з'явилася у другому боці, біль подвоївся! Ще одна у животі, ще на спині, на грудях, боляче! Дуже боляче, та заревіти не дає та ж невідома сила. Все нові й нові голки розривають плоть. Вони скрізь, навіть у лапах і за вухами. Істота каже: «Бум!» — і голки повністю входять у тіло, проколюючи м'язи, сухожилля й кістки. Біль нестерпний, та він навіть не намагається ревіти, він заледве може дихати. Жахливі очі загораються яскравіше вогню, сліплять і обдають жаром носа. Жар передається голкам, вони несуть жахливий біль та обпікають! Пахне смаленим. Він розуміє, що це згорають власна шерсть та м'ясо. Ще за мить все спалахує вогнем...

Ведмідь вперся лапами в землю і, роздираючи траву разом із корінням, зупинився просто перед Ярою. Бура, майже чорна гора. Важко дихаючи, він припідняв голову, із напів відкритої пащі на обличчя Яри потрапила слина. Їх очі зустрілись.

— Бум!

Ведмідь, як обпечений, позадкував, із пробуксовкою розвернувся, впав, перекотився і з неймовірною швидкістю дременув у ліс.

Мавки хто де був, там і залишилися, так швидко й несподівано все сталося. Лиш Біляна вовтузиться в кущах. Першою оговталася Рада. Вона підійшла до Яри й поклала їй руку на плече.

— Бум?
— Якось розповідь.
— Не варто. Мабуть, це вище мого розуміння. Ведмідь не повернеться?
— Навряд.
— Ну ти дівко і даєш... Йдемо додому?
— Йдемо.
— Нестимеш малого. Так тебе в катакомбах не вб'ють одразу. — Рада повернулася до мавок: — Ну що, сестрички, ми повертаємося! Якщо залишилися бажані відтати Ярі голову — ласкаво прошу сам-на-сам!

* * *

Нова варта північного входу тільки що заступила на зміну. Три юні мавки сидять під товстою колоною, одній із них нещодавно виповнилося десять. Атмосфера гнітюча. Десять неподалік надокучливо капає вода. Звичні катакомби та усталене життя общини змінилися раз і назавжди. Кожну із цієї трійці направили на вахту позачергово, та ще й у такий неспокійний момент.

— Сестри, а ви раніше були тут, на варті? — тихо запитала наймолодша.
— Я була, один раз.
— І як?
— Так як зараз, і так вісім годин.
Мавки замовкли, кожна думає про своє, та усім трьом страшенно заважає надокучливий і монотонний звук падаючих краплин. Здається, що всі інші звуки більше не існують, і так буде завжди.

Почулося шарудіння і вартові, як по команді, здригнулись. Новий звук, наче хтось вхопився за металеву скобу. Всі гуртом задерли голови й подивилися на чорне жерло.

— Що робити? — прошепотіла наймолодша.
Старші сестри забарилися із відповіддю, із темряви пролунав знайомий голос:
— Свої!
Варта скочила на ноги. З'явилася Рада, швидко протарабанила скобами й зістрибнула на бетон.
— Ви гналися за Ярою? І що, наздогнали?
— Наздогнали, — відповіла.
— І не тільки її, — додала Зорина, спускаючись слідом.

Далі з'явилася не хто інша, як злочинниця Яра. Вона опускається повільно, в одній руці тримає чималий згорток. Варта розгублена та не розуміє, що відбувається. Молода мавка виставила ніж, рука тремтить, очі дивляться то на Яру, то на Раду.

— Це хлопчик, — сказала Яра і розгорнула ганчірку.
Малюк заплакав, та одразу вгомонився, сірі оченята роздивляються довкола, вивчаючи новий для нього підземний світ.
— Де канцлер? — запитала Рада.
— У нас зроду не було хлопчиків... — видавила з себе найстарша вартова.
— Де довбана канцлер?!
— Мабуть, в актовому залі, вона зову скликала збори. Тільки нас, той, сюди...
— Одразу попереджаю: хто увімкне сигнал тривоги — прибію. Що скажеш, переможнице ведмедів, йдемо просто до актового залу, і нехай буде, що буде?
— Єва не дасть нам і слова промовити.
— Це точно.
— Тоді потрібно, щоб Єва була в іншому місці.
— Невже ти маєш план?
— Власне, потрохи вимальовується.
— Чого ж це я не здивована? Дорогою розповіси. Красуні, — звернулася до вартових, — раджу йти з нами.
— А вхід?
— Зараз це найменша турбота для общини. Зорино, введеш їх у курс справ.

* * *

— Трагедія, що торкається кожної з нас, горе, що ми повинні пережити гуртом, тільки гуртом! — обличчя канцлера сповнене скорботи та рішучості, а голос підсилений хрипучим динаміком. — Разом ми — сила. Сила спільної крові та сердець, що б'ються як одне. Як би важко не було, ми переживемо цю чорну сторінку історії нашої общини. Вірте мені, вашій сестрі, — Єва опустила голову, трохи так постояла і гордо випрямилася: — Повідомляю вам, сестри, що я тимчасово буду виконувати і свої обов'язки, і обов'язки батька Зода, що мені по силі. Звісно, якщо не заперечує мудра рада старійшин. Я зв'язалась із усіма общинами, і всі, чуєте, всі розділяють наше горе. Питання щодо нового батька вже вирішується, сестри. Поділля запевнили мене, що у них підрастає хороший парубок. Мине час, і наше життя прийде до норми, вірте мені, прошу вас, вірте. Ми завжди пам'ятатимемо доброго та мудрого батька Зода, але матимемо іншого, нового. Не зараз. Пройдуть місяці, нехай навіть роки, та ми дочекаємось. Ми витримаємо випробування... — Мавки, що уважно вслухались у кожне слово канцлера, заметушились, Єва зробила паузу й продовжила: — Ми витримаємо випробування, бо ми сильні. Нас ніщо не зламає...

Єва зрозуміла причину неспокою — Рада, сувора та авторитетна мавка, що сьогодні була на варті північного входу, протиснулася повз сестер і зайняла місце позаду. Єва підняла руку й мавки затихли.
— До нас доєдналася сестра, що переслідувала вбивцю нашого батька. Радо, ми чекаємо від тебе добрих новин. Ви наздогнали Яру?
Рада відповіла, мавки поруч неї загомоніли, та Єва не розчула.
— Що?

Рада знову щось промовила, Єва не розуміє реакції мавок — ті здивовані, деякі навіть всміхаються, щось перепитують, Рада їм відповідає.

— Радо, люба сестро, я не чую твоїх слів.

Мавка красномовно здійняла долоню й почала пробиратися повз сестер до трибуни. Єва помітила арбалет за спиною Ради. За нормальних обставин канцлер не надала б цьому значення, та зараз підкралося погане передчуття. Рада зійшла на сцену і Єва відчула загрозу.

— Стій! — вигукнула, та Рада вже поруч. — Ви наздогнали Яру?

Рада схилилась і прошепотіла на вухо:

— Наздогнали, — вона випрямилася, кивнула на мікрофон і голосно промовила: — Скажу декілька слів, якщо канцлер не заперечує.

— Звісно, — процідила Єва й уступила місце за трибуною.

Вона глянула на старійшин, знайшла поглядом сестер справедливості, хоч і не в повному складі — все наче під контролем, та тривога на серці нарастає.

— На рахунок Яри: ми її наздогнали і зробили те, що мусили. Але цього сумного дня, сестри, є й радісна новина, — промовила Рада. —

Гостена народила сина!

Мавки загомоніли як вулик, Єва запитала:

— Ти нічого не плутаєш?!

Рада показала на вухо, ніби не розчула, але Єва знає, що мавка чула кожне її слово.

— Дякувати Першій Матері, ми врятували немовля. Дитині загрожувала смертельна небезпека — Всевида хотіла втопити новонародженого в болоті!

Вулик перетворився на потурбований рій.

— Це не перша дитина, яку вона хотіла вбити, — продовжила Рада, — вона зізналася, та поки що не хоче виказувати своїх спільників. Так, у неї були спільники! Скоро ми дізнаємось їхні імена, сестри справедливості із завяттям допитують повітуху!

Єва відштовхнула Раду від мікрофона й прогарчала:

— Де Всевида?

— В ізоляторі.

— Усім залишатися на місцях! — крикнула Єва в мікрофон і попрямувала до дверей.

Назву «ізолятор» колись давно вигадав батько Зод. Це звичайне приміщення, що вирізняється з-поміж інших лише працюючим запірним механізмом на дверях та відсутністю штурвалу зсередини. Використовується СС у виховних цілях, зазвичай рідко.

Єва підійшла до ізолятора, біля дверей вишикувалися дві мавки в чорному.

— Всевида там?

— Так, канцлере!

— Хто її допитує?

— Наразі ніхто. Допит не дав результатів, повітуха сказала, що говоритиме тільки з вами.

У Єви на серці відлягло, хоч і вловила нотки брехні. Вона повернула штурвал і прочинила двері на скрипучих завісах. Увійшла, очам знадобилася секунда, щоб звикнути до темряви й зрозуміти, що в кімнаті порожньо. Двері зачинились. «Пастка!» — закричала Єва, але бетонні стіни та металеві двері не випустили звук назовні. Швидко знайшла вимикач. Клац, і неяскрава лампа освітила ізолятор. Стіл, стільник, лавка, невеликий чорний отвір вентиляції в бетоні та шпир у дверях, що колись слугував основою для штурвалу запірного механізму. «Це заколот! — знову викрикнула Єва. — Ви всі про це пошкодуєте!»

До актового залу увійшла Яра із малюком на руках, її супроводжують Зорина та Поляна. Важко сказати, чи то її конвой, чи особиста охорона, та в руках у мавок арбалети напоготові. Рада зіскочила з трибуни й протиснулася до Яри, теж зняла зі спини арбалет, впевнено натягла тятиву й вставила стрілу. Стало зрозуміло, що все ж охорона. Гомін мавок, що відродився із новою силою, перебив дитячий плач.

Шість сестер у чорному із Білогорою на вістрі розштовхали натовп та зупинилися перед Ярою. Арбалетниці здійняли зброю.

— Радо, що це все означає? Чому вона тут? Чому жива? — запитала керівник СС, та відповіла Зорина:

— Ми гналися за нею, я потрапила в пастку — болото почало мене затягувати. Я вже була під водою й готувалася до жахливої смерті. Яра майже втекла, та повернулася за мною. Якби не вона, я б здохла.

— Це не знімає з неї провини.

— Не знімає, якщо вона справді винна, — мовила Рада. — Ми привели Яру на громадський суд.

Білогора подивилася на арбалет, націлений їй на груди, на немовля, що вже вгамувалось і сірими очима роздивляється довкола. Рука стисла руків'я ножа за поясом:

— Вина встановлена.

— Ким? Канцлером? Тобою? — запитала Яра.

Білогора не відповіла. Красномовний помах голови вправо та вліво, чорна юса звилася як змія, а сестри в чорному виринули з-за спини керівника, вишикувалися перед бунтарками півколом та витягли ножі.

Мавки подалі гомонять, та чим ближче до гущі подій, тим тихіше. «Перші ряди», затамувавши подих, стежать за німим протистоянням. Сестри справедливості з ножами та охорона Яри із арбалетами завмерли, наче скульптури, лиш очі пильно стежать за суперницями, всі напоготові, напрута нарастає.

Перший крок вперед зробила Яра. Вона розгорнула ганчірку й підняла над головою малюка:

— Це хлопчик! Подивіться! Ви колись бачили таке диво?!

Мавки збурилися — котра щось вигукнула, котра замовкла й витріщила очі, Білогора озирнулась і побачила старійшин, що повставали й намагаються аж звідти, зі сцени, роздивитися дитину. Повернулася знову до злочинниці, а Яра вже перед нею, простягає немовля. Руки самі потяглися до дива й обережно взяли хлопчика на руки.

Білогора розуміє, що вона дивиться на немовля в руках, наче зачарована. Сірі оченята дивляться просто у вічі, малюк, засміявся й діловито замахав пухкими ручками та ніжками. Керівник СС пересилила себе й обережно віддала малюка мавці поруч.

— Годину тому ми були настільки приголомшені звісткою, що забули закони общини. Канцлер не виносить смертний вирок, його виносить суд.

Білогора змовчала, Яра продовжила:

— Ти ж служиш общині, а не канцлерові! Подумай сама: я замислила вбивство, але така дурепа, що приперлася до Зода у людському вбранні, що точно вказує на мене і ні на кого іншого. Що далі? Я в цьому вбранні йшла до своєї кімнати? Чи куди, що мене ніхто не бачив? Чи переодягалася просто на місці вбивства? Навіщо, це ж безплуздо! Та ще безплуздіше заховати скривавлений одяг так, що канцлер одразу його знайшла. Ти запитувала Єву, де вона взяла той одяг?

— Ні.

— А одяг і слова Єви — це і є аргументи проти мене?

— Допустимо.

— Вона переодягалася до того, як пішла до батька Зода! Я бачила, я заплела Ярі косу, — прощовхалася між сестер Біляна.

Білогора наморщила лоба.

— Ти бачила тіло?

— Так. Батька Зода приперли шиєю до спинки крісла й перерізали горлянку. Потім його кинули на підлогу й шматували вже неживого.

— Жорстко. Тіло, звісно, виявила Єва. До того ж вона хвилин на двадцять спізнилася на збори.

— Яро, обережніше зі словами.

— Нехай говорить! — вигукнув хтось з натовпу.

— Яка в біса обережність? Єва наказала мене вбити на місці, щоб потім у цікавих сестер не виникло запитань! Та дещо змінилося, тепер головне запитання навіть не смерть Зода, а числені вбивства наших дітей! Поляно, покажи їм!

Поляна витягла із брезентового підсумка для арбалетних стріл маленький череп і підняла його над головою. Мавки загули, котрась поряд гучно пискнула. Поляна кинула череп під ноги мавок, тепер вже пискнула не одна сестра, відскочивши вбік.

— Що це? Що це було? — закричала зі сцени старійшина Епія.

Білогора здійняла руку й підійшла до черепа, що лежить на бетоні, ніби всміхається, оточений живою стіною із мавок. Керівник СС підняла моторошний предмет. Натовп сестер розступився, пропускаючи Білогору, вона зупинилася навпроти Маїни — красивої мавки, у якої зараз на руках малюк. Рука завжди незворушного керівника СС тремтить, здіймаючи череп, Маїна дивиться на світле матове тім'я широко відкритими очима. Білогора ж бачить перед собою зловісно усміхнений череп і поряд рожевооще личко малюка, що теж всміхається. Розміри співпадають. Усвідомлення цього розколює власний череп, Білогорі знадобилося декілька секунд, перш ніж вона спромоглася щось вимовити:

— Сестри справедливості, опустити зброю! Яро, мені потрібні свідчення! Розповідай! Про це, — підняла череп, — про повитуху, про довбане болото! Все, що знаєш!

— Потрібно зачекати канцлера! — вигукнула котрась із старійшин, та Яра зі своїм конвоєм вже крокує до трибуни.

— Канцлер до нас скоро приєднається, — мовила Яра в мікрофон, — і я широ сподіваюся, що ви, мудрі старійшини, не знали, чому в нас народжуються лише дівчата. Насправді Всевиду не допитують. Вона мертва, там, у болоті, де мав опинитися цей малюк. Як і всі інші хлопчики!

Мавки загомоніли старійшини закричали: «Як ти смієш? — Що відбувається?»

— Сядь! — рывкнула Епія, вхопила за комір найголосистішу колегу й посадила її на лаву, заодно й мавки трохи притихли. — Яро, які інші хлопчики?

— Перед смертю Всевида зізналась, і тому є свідки — варта північного входу та ще сім сестер, що гналися за мною. Щораз, коли породілля казали, що її дитина народилася мертвою, їй брехали. Народжувалися діти із вадами, або хлопчики, як от оцей. Повитуха топила їх у болоті!

Мавки знову загули, почулися крики та вигуки, але розібрати щось неможливо, заплакав малюк. Какофонію звуків перекрили слова Яри, підсилені хрипучим динаміком:

— Всевида роками вбивала ваших дітей, та не із власної волі! На те був прямий наказ двох осіб, а саме батька Зода і Канцлера Єви! Ви чуєте?! Ви чули імена вбивць?

Єва не знає, скільки часу вона провела в ізоляторі, та небагато — хвилин п'ять, може десять. Жоден із предметів у приміщенні не допоможе їй звільнитись. Нещодавно приступ справедливого гніву змусив бити долонями по неприступних дверях і викрикнути погрози, та зрештою, здоровий глузд вказав на нульову користь від подібних дій. Надалі Єва намагалася подумки знайти зачинщиків заколоту. Звісно, сволота Рада, ще можуть бути й нероби старійшини, як частина, так і всі. Мінімум дві сестри справедливості. Ще з десяток мавок, від яких віяло фальшем. Яра? Навряд, скоріш за все її таки вбили.

Металевий шпир у дверях повернувся, гучно клацнувши. Єва вихопила ножа й стала навпроти, прислухаючись, та чути лише власне серцебиття. Канцлер вдарила двері ногою, ті неохоче відчинились. Повільно вийшла. Нікого.

Єва пройшла порожнім коридором і звернула ліворуч, не до актового залу, а до лона. Вона здійнялася сходами, увійшла у вузький добре освітлений коридор. Ось двері, відчинені навстіж. Голе скривавлене тіло Зода там, де й було, килими всіяні бурими плямами, найбільша з них під порожнім кріслом. Єва згадала, де вона востаннє бачила... Присіла біля іржавої тумби, зі скрипом витягла неслухняну шуфляду. Купа листків, пожовклі газети, скручені в циліндр та перетягнуті гумкою людські гроші... Єва знайшла, що шукала — знизу, під паперами. Обережно взяла в руки грізну зброю, зроблену людьми. Пістолет — важкий, чорний потертий метал, на руків'ї зірка. Викарбувані літери та цифри, декотрі вже не розібрати. Останні — 1944. Застромила зброю за шпани й злякалася, що ті спадуть. Розв'язала тонкий пояс на талії й туго затягла його під сорочкою. Пояс притис пістолет до тіла й став опорою для руків'я. Тепер, із зброєю, якій навіть арбалети не рівня, Єва почуває себе більш впевнено.

— Яро, це дуже серйозне звинувачення в бік канцлера і покійного батька Зода! — крикнула Епія.

Рада підійшла до мікрофона, Яра уступила місце:

— Підтверджую кожне слово. Повитуха назвала саме Зода та Єву. Вони знали і наказували робити це знову і знову. І ще одне: це я вбила Всевиду. Якщо сестри мене судитимуть, нехай так і буде, та я не могла вчинити інакше. Я чотири рази народжувала! Чотири рази мені казали, що мої діти мертві! Я гадала, що зі мною щось негаразд, що я хвора, нездатна, але ні! Повитуха зізналася, що всі мої діти там, де й вона зараз — у болоті!

На останньому слові голос Ради зірвався, втім, вона більше не виказала своєї слабкості. До актового залу вбігли дві сестри в чорному, що чатували біля ізолятора, Рада зіскочила з трибуни й попрямувала до них. Яра продовжила:

— Ми від народження жили у брехні. Нами маніпулювали. За нас вирішили, що община — це сестри та один батько. Нас не запитували, чи ми хочемо цього!

— Заперечую! — встала одна зі старійшин. — Ти береш під сумнів усталені норми та звичаї...

— Ти родила мертвих дітей? — перебив голос із динаміка.

— Ні, в мене дві доньки!

— Тоді ти щасливиця! А інші сестри? Всі ви знаєте — народжується хлопчик, син общини, зростає до тринадцяти років і так далі. Споконвіку нашу народжуваність контролювали пшучно. Та навіть попередні батьки зрештою залишали одного хлопчика, щоб зберегти клятві усталені норми й продовжити цикл. Тільки не батько Зод! Він гадав, що житиме вічно. Він старий, але так любив владу, що до цього часу у нас не було сина. Він гадав, що проживе ще тринадцять років? Він помилився. Я не вбивала Зода, та рада, що він мертвий! Община, яка вбиває своїх дітей — це бридке підступне болото з кістками! Я не просто беру під сумнів усталені норми й традиції, я стверджую, що вони є кайданами, що обмежують наш світ, наші права і знання, кайданами, що тримають в рамках, за які нам вийти не дозволено, а висловити свою, особливу думку — це накликати на себе біду.

Єва дійшла до коридору безпосередньо перед актовим залом. З кожним кроком вона фізично відчуває, як слабне її влада над мавками. З'явилось бажання втікати подалі, та Єва, звісно, не робитиме цього. Що за голос? Хтось замість неї промовляє з трибуни. Рада? Ні. Що дивно, цей голос схожий на власний, але ж Єва знає, що вона тут, а не там! Як це можливо?! Єва вгамувала приступ паніки й увійшла до актового залу.

Мавки загули, а за секунду замовкли під суворим поглядом канцлера. Лиш дитячий плач розрізав раптову тишу. Єва побачила немовля і ту, кого вже не сподівалася побачити.

— Що? Що тут робить вбивця?! Чому вона ще жива?!

— Вбивця прийшла на громадський суд, — відповіла Яра.

— Білогоро, вбити її! Я тут суд!

— Ні, канцлере, ти не суд, а підсудна.

— Як ти смієш?! Ти, шмаркачко, хто тебе пустив до трибуни? Рада? Білогоро, припини цей фарс! Вбити Яру! Арештувати Раду! І тих двох своїх щенят! — Єва тицьнула пальцем на мавок в чорному, що стоять осторонь.

Білогора з підлеглими попрямували до Єви.

— Що, і ти з ними? Заколот?

— Ні, канцлере, поки що не заколот. Та я служу общині, а община хоче знати правду. Вам відомо, що це? — вона показала страшну знахідку з болота.

— Дурне запитання, та я відповім: це череп.

— Я знаю, що череп, я... — Єва відштовхнула Білогору, керівник СС збила собою підлеглих та ще декілька сестер.

— Дорогу канцлерові! — рывкнула Єва й попрямувала до сцени, мавки розступились.

Єва зміряла Раду злим поглядом, та пройшла повз. Заскочила на сцену і спробувала щосили відштовхнути Яру від трибуни, як щойно Білогору, та Яра зробила крок вбік, спіймала Єву за зап'ясток і жбурнула її у напрямку старійшин. Канцлер гучно гепнулася колінами до дощок і одразу підвелася.

— Оскільки канцлер не може сама собі зачитати обвинувачення, це зроблю я, — мовила Яра в мікрофон.

Єва заволатала на старійшин:

— Чого розсілися, дурепи?! Напад на канцлера! Хоч ви щось зробіть!

Старійшини не поворухнулися, лиш декотрі опустили очі. Зате прохрипів динамік:

— Я звинувачую канцлера Єву у систематичному й тривалому вбивстві дітей. У змові з батьком Зодом і повитухою Всевиною. Виродки топили у болоті новонароджених із вадами та хлопчиків. Всевида давала вагітним сестрам свого зілля, сестри народжували у напів притомному стані, вони не бачили своїх мертвих дітей!

Єва прогарчала щось нечленороздільне, й стрибнула до трибуни, в польоті занесла руку для удару. Яра знов ухилилась і вдарила Єву ліктем у скроню. Канцлер зробила декілька непевних кроків до стіни і впала під тривожною кнопкою.

— Обпосні зіллям матері не бачили своїх мертвих дітей! Ви це знаєте, ви ж не бачили! Виправданням було дурне повір'я, що це накличе біду на майбутніх дітей! Насправді біда завжди була поряд! Ця біда прикривалася Першою Матір'ю, казала, що на те її воля. Брехня! То була воля батька й канцлера!

Єва оговталась. Вона підвелася, вихопила пістолет і націлила на Яру, повільно підійшла.

— Мала засранка! Тобі не місце в моїй общині! Дарма ти повернулась. Це все, кінець. Тепер ти здохнеш. Скажеш щось наостанок?

— Пістолет на запобіжнику, матусю.

Яра не знала, що пістолет ТТ не має запобіжника. Єва взагалі не зрозуміла, що то за запобіжник, а слово «матуся» подіяло, як відро холодної води на голову. Єва розгублено глянула на Яру, на зброю в руках, Яра вдарила по зап'ястку, прогримів постріл. На голови сестер посипалися шматки бетону зі стелі. Єва хоче вдарити суперницю лівою, та Яра вхопила за руку, міцно впіймала й праву, Єва прогарчала від безсилля й спробувала вдарити Яру головою. Яра подалася назад і потягла на себе Єву, впала на спину й обома ногами вдарила в живіт. Канцлер врзалась у трибуну й разом із нею полетіла у натовп. Дріг не пустив мікрофон, той гепнувся на сцену, динамік видав майже потойбічний звук, що нещадно рівнував по вухах.

Єва підвелася, вона оточена мавками.

— Сестри, любі як ви можете вірити в брехливі слова цієї шмаркачки? Я завжди була з вами, я з'ясую, чому стара повитуха робила жадливі...

— Брехня! — Яра підняла мікрофон. — Все, що ви із Зодом говорили — це брехня, що утримувала нас в катакомбах!

— Ні, не вірте їй! Вона руйнує основи нашої общини!

— Кажеш не вірити? Доведи, що хоч частина нашого світу — це правда! Йдемо із сестрами в твій пункт зв'язку і зв'яжемося бодай з котрею общиною. Сестри Карпат, Полісся, чи яких там ще ви із Зодом понавигадували? Йдемо?

Єва прогарчала у відповідь. Яра вперше відчула, що на душі в канцлера. Це лють і... переконання у власній правоті.

— Що? Немає чого відповісти? Крім тебе й Зода ніхто не розмовляв з жодною мавкою поза катакомбами. Чергова брехня!

— Ти не знаєш, що твориш, суко!

— Сестри, ви розумієте? Інших общин немає, Зода немає. Останній кайдан, що тримає нас в брехливому неіснуючому світі — це канцлер Єва.

— Та що ви знаєте, дурепи?! Я люблю общину, як ніхто з вас! Коли б не я, вже давно б не було общини! Зода ніколи б не було! Я його привела до вас! Я берегла звичай, які були ще за тисячу років до вас! Я внесла промені сонця у ваші нікчемні життя, я дала вам школу, невдячні! Я вам дала катакомби замість смердючих печер! Я утримала в купі те, що розпадалося на шматки — наше суспільство! Та ви б плодилися, не знаючи міри, як дурні білки!

Мавка першого рангу щось прокричала й стрибнула на канцлера. Єва ухилилась і щосили вдарила її у скроню. Одразу наскочила інша, та Єва

ухилилась і тепер, спіймала нападницю за косу біля основи і вдарила кулаком в обличчя, ще, і ще. Відкинула скривавлену мавку й повернулася до Яри.

— Ти! Це все ти, мала шмаркачка. Ти руйнуєш те, у що я вклала серце! Я тебе вб'ю! Виходь сюди й бийся зі мною! Виходь! Чуєш, виходь!

— Ні, Єво, я не народжувала. А от мої сестри — так. Кожній сестрі, що начебто народила мертве дитя, ти відірвала частину душі. Клаптик плоти за шмат душі, це ж справедливо?

— Що ти знаєш про справедливість?!

— А я не тебе запитую, а своїх сестер.

Коло із мавок зімкнулось, Єва ще декілька секунд намагається відбиватися, та згодом її вже не розвивитися серед десятків рук, що б'ють та нищать, чорні коси мавок звиваються у химерному танці.

Все скінчилося швидко. Сестри розступилися, скривавлена Єва знову опинилась у колі, та цього разу вона вже не дихає.

В актовому залі запанувала тиша. Зорина — зараз вона тримає на руках малюка, закрила йому долонею очі, щоб він навіть не дивився у той бік. Тишу порушив плач, та не дитячий. Яра зіскочила із трибуни, вона відчувала ту, що наближається раніше, ніж побачили сестри. У сутінках відчинених дверей з'явилася постать, схожа на примару — у довгій сорочці, що сягає колін, із блідими коричневими плямами на тканині. Чорне волосся сплутане й прилипло до вологого обличчя. Це Гостена. Похитуючись, вона увійшла до актового залу, сперлася до стіни. Спробувала йти далі, але ноги підкосились. Яра впіймала Гостену, не дозволивши їй впасти. Гостена до болю вцепилася в Яру, вперлась обличчям у груди й голосно заридала.

— Не плач, заспокойся, — погладила по гарячій голові, — у тебе син. Не плач, все буде добре, Гостено. Гостено, чуєш? Гостено! — Яра взяла її за плечі й добряче труснула, Гостена підняла голову.

— Що? — тихо прошепотіла.

— Ти народила сина. У тебе здоровий хлопчик. Сестри, принесіть малого!

Підбігла Зорина й простягла немовля. Гостена вихопила його й міцно питисла до себе, за секунду послабила обійми, бо злякалася, що може поранити сина. Малюк не заплакав, а навпаки — всміхнувся.

— Син... — прошепотіла, — син. Дякую, Перша Мати, дякую!

Яра із Зориною лиш презирнулись.

— Гостено, маю до тебе прохання, — мовила Яра. — Що б далі не сталося, де б ми не опинилися, прошу: назви його Петром.

Яра облишила щасливу матусю, оточену частоколом із сестер, і пішла до сцени. Кинула погляд на тіло Єви, в якому непросто впізнати ексканцлера. Лавка, на якій сиділи старійшини, спорожніла, вони десь там, у натовпі, із сестрами. Яра підняла мікрофон:

— Гадаю, суд відбувся. Що далі? Нас чекають нелегкі часи, зате ми самі обиратимемо свою долю. Ми не будемо оплакувати ні Єву, ні Зода, і дітей у болоті не будемо. Прибережемо свої сльози та любов на майбутніх діток. Вони ще будуть, та не в общині. Ми почнемо свої життя із чистого аркуша й напишемо кожна свою життєву історію. Не тут, а серед них — серед людей.

Мавки загомоніли. Хтось вже накрив Єву сірою ковдрою, і вона майже злилась із бетонною підлогою. Яра обвела поглядом сестер і гомін стих — як колись стихав перед канцлером.

— Я вважаю, що інші общини дійсно були, кожна розвивалася своїм шляхом. Вони давно зробили те, до чого ми дійшли тільки тепер. Світ надто великий, щоб добровільно загнати себе в катакомби. У світі є жадоба, ненависть, розпуста — все, чого нас навчали. Та нам не сказали, що є і любов, повага, є дружба. Люди схожі на нас. Звичайно, ми ніколи не станемо ними, але зможемо жити серед них, у великому, нормальному світі. Із чоловіками. Вони кохатимуть нас. Може й ми покохаємо. Ми боїмося змін, та ця ніч змінила все. Ми знаємо правду, принаймні частину. Ніхто більше не вирішуватиме за нас, що таке правда. Запитаєте: як, ми, мавки, та й поміж люди? Відповідь: все залежить від нас. Вони й гадки не мають, що ми існуємо — це наш козир. Ми красиві — це другий козир. Ми можемо відчувати, що в них на серці. Досить козирів? Є ще один, найвагоміший — жодна з нас не одна! Нас двісті, кожна допомагатиме кожній, чим зможе. Ми залишимося сестрами, хоч і відстань розділятиме більшість із нас. Звичайно, ми не підємо із катакомб вже й негайно. Не потрібно негайно приймати рішення. У нас є час, щоб подумати. Я вам розповім усе, що знаю про той, новий світ. Про величезні безкрайні простори, про країни й міста, про людський побут, про їх кохання, про сім'ї.

— А що тут думати?! — вигукнула Зорина й підняла одразу дві руки.

Її прикладу послідувала Поляна, вона підняла руку так високо, як тільки може, навіть встала навшпиньки. Рада плянула на молодих сестер і теж неохоче підняла руку.

— Та гори воно все вогнем, я хочу мужика! — це не хто інший, як Білогора, і її рука помандрувала вгору.

— Та як? Вікові закони общини! — вигукнула котрась зі старійшин.

— Закрий рот! — відрізала Епія.

І в невеликому дивному світі, обмеженому бетонними стінами, забобонами й брехнею, дивні створіння, що схожі на людей, та інші — мавки, потягли руки догори.

Три роки по тому

Коли б це була книга, то на моїй полум'яній промові можна б було поставити крапку. Хепі-енд, змова розкрита, поганці покарані. І знову не все так просто...

Ні, я жодної миті не шкодую, що общини більше не існує і що сестри розбрелись Україною у пошуках майбутнього. Головне, що це майбутнє є і ми самі його творимо.

Деякі поганці все ж залишилися без кари. Рани на тілі Зода свідчили, що його шматували обома руками. Ніхто й не звернув уваги, а я, на жаль, звернула. Звідси висновок, що у Єви, окрім Всевиди, була ще як мінімум одна спільниця. Вона або теж шинкувала старого, або допомогла канцлеру одягти другу рукавицю. При всій повазі до талантів моєї покійної матусі, вона б сама не впоралася швидше ніж за тридцять хвилин. Я перевіряла, в процесі дослідження зіпсула кітями не одну застібку. Підозри роз'їдали мене зсередини, я вслухалась у думки сестер, намагаючись знайти саме ту. Покарати, чи просто плянути у вічі — я не знала, та лише досягла ще більшої непевності. Щонайменше п'ятнадцять мавок могли бути спільницями Єви. Не дивно: про мене ходили легенди, частина сестер вважали мене ледь не месією, частина потворою та вбивцею Зода, дехто гадав, що я чаклунка. Мої пошуки перетворились у параною, і, щоб не влаштовувати гонитви на відьом, я вирішила раз і назавжди залишити все як є. Нехай

вона чи вони до кінця життя несуть свій хрест, як я нестимо свій: смерть чотирьох невинних, в тому числі рідного брата. І Єви.

Так, Єва теж залишиться на моїй совісті, а сестри, що вважають мене чаклункою, насправді недалеко від істини. У розправі над Євою моя роль не обмежилася лише словами. Справа навіть не в найсильнішому почутті — материнському інстинкті, на якому я зіграла. Тоді, перед колективним вбивством канцлера, я уявила себе серед сестер. Мене переповнював біль, не фізичний, а гірший, той що не втамувати. Я вдарила Єву й частка болю покинула чи то тіло, чи душу, я була ще і ще, біль відступав. Не знаю, на скільки я вплинула на фатальну розв'язку, але себе не обдуриш, я ж знаю, що намагалася вплинути, і не пишаюся цим.

Якби можна було повернути час назад, чи діяла б я іншим чином? Одна моя знайома якось сказала, що історія не має умовного способу. Хм, мудра фраза, а історія справді вже написана. Втім, якби ті події відбувалися знову, а в мене була б можливість все зважити й обміркувати, то, мабуть, я б нічого не міняла. Хоч як жорстоко це звучить, та коли б канцлер Єва, моя біологічна матір, залишилася живою, вона б все тільки ускладнила й залишилася б невирішеною проблемою.

Як би до мене не ставилися сестри, та загалом всі розуміли, що вони вирвалися із брехні. Факти — річ уперта, навіть сильніша від сліпої віри. В апартаментах повитухи ми знайшли лаз, що вів до тунелю. Тунель швидше нагадує шгольню — квадратна нора, пробита крізь ґрунт та камені. Шгольня простягається на триста метрів і виходить у лісі. До речі, на півночі — у напрямку болота. Не лише Всевида користувалася таємним виходом, уважні сестри знайшли в шгольні декілька світлих волосин. А щодо міфічного пункту зв'язку, то він виявився звичайнісінькою коморою.

Ми не одразу покинули катакомби. Три місяці готувалися до нашого перевтілення. Довелося зробити ще чимало рейдів до міста. Криміногенна ситуація в Новоград-Волинському погіршилась, у нас з'явилося достатньо грошей, щоб кожна мала деяку суму для старту свого нового життя. Ми накупили купицю смартфонів, стартових пакетів та одягу. Нехай у лісі 4g й не пахне, та Київстар ловить непогано, особливо якщо видертися на дерево.

Завдяки повільному, але хоч якомусь інтернету, сестри заочно осягали світ людей. Деякі навіть пустували на сайтах знайомств. Уявіть: розлогий дуб, в тіні негустої крони на товстій гілці сидить дівчина. Вона в сорочці з грубої сірої матерії та новесеньких джинсах кльощ, її чорне як смола волосся розпущене й розвівається, граючись із листом, що тріпоче на вітрі. Пальці босих ніг замріяно тарабанять по шорохуватій корі, а довгі пальці рук діловито снують екраном бюджетного китайського смартфона. Не одразу й впізнаєш у тій дівчині мавку.

Ми домовилися всіляко допомагати одна одній і підтримувати контакт через Фейсбук.

Не всі покинули катакомби. Навіть Рада, хоч і голосувала «за», впералася як той баран і казала, що залишається, бо їй пізно щось змінювати. Не буду розповідати, яких титанічних зусиль мені вартувало переконати старшу подругу. Із Радою вдалося, та шестеро ліпніх мавок все ж вирішили доживати свого віку в звичному світі. Я декілька разів навідувалася до них, востаннє застала лише трьох. Половина сестер втратила життєві сили в спорожнілих катакомбах і швидко згасла.

Безмежний світ не на всіх мавок подіяв позитивно. Нові враження, безліч спокус, перші любовні розчарування... Дзвінка повісилася. Не знаю подробиць, та кажуть, що через нещасливе кохання. Земля їй пухом.

Білогора, наче з ланцюга зірвалася, змінювала коханця за коханцем, доки не дізналася, що ВІЛ-позитивна. Зараз вона в київському реабілітаційному центрі. Пише, що подолала хворобу і що життя їй багато чому навчило.

От Зорину навіть не знаю що навчить. Вона налягла на оковиту, втратила роботу, періодично гамселить свого співмешканця, теж алконавта. Не заздрю ні йому, ні їй. Дорогою до Франківська я завігала до Зорини. Розбита хата на околиці Городенки, кульгавий кіт, принципово некошена трава та купи гниючого мотлоху, туди-сюди снують жваві мухи. Незачинені двері, худий напів голий бородач із синцями, що мирно сопе собі в неприродній позиції, перебуваючи одночасно на ліжку, на підлозі й у калюжі власної сечі. Стіл із засохшими плямами невідомо чого, розкидані пластикові стакани, перевернута пляшка Хортиці, що не розлилася лише завдяки дозатору, кілька в томаті, бляшанка від кільки, до верху заповнена недопалками, ще один недопалок тліє поміж довгих пальців Зорини. Вона спить, сидячи на стільнику та схиливши голову на бік. Все ще блискуче волосся недбало заплетене в косу, все ще красиве обличчя псують мішки під очима та волога під носом. «Тільки не прокидайся», — прошепотіла я одними губами.

Я вирвала з блокнота аркуш і написала: «Ти не одна». Вийняла недопалок, що мав ось-ось обпекти пальці, загасила, а в руку вклала того папірця.

Я вибігла з подвір'я, наче за мною гналася зграя собак. Я не могла й не хотіла бачити таку Зорину, та пообіцяла сама собі, що повернусь. Якщо Дзвінці вже не допоможеш, то врятувати Зорину ще можна, якщо вона цього захоче. А вона захоче, я прихоплю із собою сестру, з якою важко сперечатись.

Та майбутнє є. На старті у новий безмежний світ доля поставила нас, мавок, у рівні умови, а далі все залежить від нас: нашого вибору, терпіння, наполегливості, ну й трішки від фарту. Яскравий приклад — Біляна. Вона нещодавно надіслала листівку із Акапулько (!), що три тижні перетинала океани й материки, і застала мене ще за старою адресою. Листівка в еру Фейсбука та Вайбера — у цьому вся Біляна, чутлива й романтична. Втім, їй вистачило сили та мудрості, щоб стати однією з найвідоміших моделей України. Вийшла заміж за якогось Ганса, власника кількох фотостудій у Європі. Ганс (мабуть, ошадливий німець) зробив дружині скромний весільний подарунок — навколосвітню подорож. Що тут скажеш, казка поряд із нами...

Щодо мене, то я ще шукаю своє місце під Сонцем. Оселилась у тому ж таки Новоград-Волинському, багато наших там осіло. Наче й непогано влаштувалась — робота, квартира, подруги-сестри, та все нагадувало мені про місяць у ролі своєї серед чужих, що передувало тій фатальній ночі. Інші мавки могли розпочати там нове життя, я — ні. Не нове. Зрештою, я вирішила не мучити себе й чкурнути подалі. І ось я тут.

Івано-Франківськ

Квітневий день видався напрочуд спекотним. Після обіду небо захмарилося, втім, не похолодало, а навпаки, стало парко. Яра вирішила пройти якомога ближче до наймовірно красивого фонтану. Велика гранітна тарілка, із безліччю струменів, що б'ють до центру та вгору. Вода стікає по цямрині, утворюючи тонку й мінливу стіну із води. Здається, що за тією стіною знаходиться паралельна реальність. Є східці і можна пройти під фонтаном, та Яра цього не робить. Не хоче сполохати закохану пару, що цілується там, залишивши все і всіх по іншу сторону води. Бризки потрапили на обличчя та груди й позичили прохолоди. Промчав юний шибайголова на триколісному велосипеді, розпізнав голубів, виконуючи віраж, і ледь вивернув кермо, щоб не збити Яру. «Вибач, тьотно», — зупинився малий. Яра всміхнулася у відповідь.

Попереду Стометрівка, на розі молоді люди із електрогітарою, барабаном та чималою колонкою. «Малой собі, малой собі мрії», — затягує соліст, та виходить у нього так собі. Людей стільки, що колись це б налякало, але не сьогодні, не зараз. Минаючи перехожих, порівнялась із музиками й вкинула двадцятку в чималий чохол від контрабаса, що слугує скарбничкою.

Широка вулиця із рівнесенькою бруківкою, по боках, як солдати по команді «струнко», вишикувались акуратно обстрижені клени. Кафе, магазини, Яра не боїться прогавити Цукерню, вона відчула сестер раніше, ніж Гостена помахала рукою.

Гостена міцно обняла Яру.

— Ти хочеш зламати мені хребет, красуне?

— Сто років тебе не бачила, — відпустила.

— Три.

— Я б теж тебе розцілувала, та в мене особливі обставини, — всміхнулася Рада, поплескавши себе по чималому випуклому животу.

Якщо Гостена така, як і була, лиш у відповідному вбранні та із прямим, вдвічі коротшим за мав'ячу косу волоссям, то Рада змінилася неймовірно. Білявка, зачіска «під каре», яскрава, але зі смаком підібрана помада, і найголовніше — усмішка. Здається, що Рада всміхається просто зсередини. За людськими мірками більше сорока їй не даси.

— Петро, — простягнув руку стрункий чоловік у світлій сорочці з коротким рукавом та підсунув стільчик.

— Дуже приємно, Яра, — простягла руку.

— У вас красиві долоні. І очі. Ви теж Галіна сестра?

— Троюрідна, — всміхнулася і сіла.

Неподалік снують люди, попри те лігнтий майданчик дуже затишний. Більшість столиків вільні, не враховуючи помірного гулу стометрівки та музик, тут тихо.

— А це, так розумію, Петро Петрович?

— Петрику, привітайся з тіткою Ярою.

— Привіт! — простягнув руку хлопчик із чорним як смола волоссям та сірими очима.

— Привіт, козаче.

Петрик досить непогано вимовив «ф», а за статурою та зростом він цілком міг би зійти за першокласника.

— Він і справді козак! — мовив Петро-старший. — Ану, відгадаєш, скільки йому років?

— Три.

— Ха, ви знали!

— Вона тримала Петрика на руках раніше, ніж я, — мовила Гостена. — Любий, збирається на дощ. Може забереш малого до машини, а я ще трохи потеревеню з подругами?

— Сестрами, — виправив Петро.

Два Петра попрощалися, старший взяв молодшого за руку і вони діловито закрокували, розчиняючись у натовпі.

— Як ти причарувала такого красеня, Гостено? Чи краще називати тебе Галею?

— Він любить мене та сина, а я його, от і все. Чи могли ми колись подумати, що так буває? А по чарх спеціаліст от, — вказала на Раду.

— Так, і не каюся.

— То ти тепер бізнес-вумен? — запитала Яра.

— Щось типу того. Одразу по приїзді до Франківська я роздобула грошенят і купила одну збідовану квіткову будку, тут неподалік, на Мельника.

Виявляється, я люблю квіти! Так от, я по-різному впливала на постачальників та покупців, і вже за рік відкрила крутий квітковий магазин. А оце, — вона погладила живіт, — моєму кавалерові двадцять сім, теж довелося повпливати. Він, бідолаха, посварився зі своєю дівчиною, прийшов до мене за букетом для примирення. Глибокий психологічний аналіз суб'єкта, навідні запитання, трішки навіювання — і та-дам! Тепер в мене молодий енергійний наречений, що вірить у кохання з першого погляду. Цікаво, що б він сказав, якби дізнався, що його прекрасній Софії трішки за сімдесят?

— А ти пустунка.

— Що є то є. Та що ми все про нас. Як ти, красуне?

— Та от, вирішила змінити оточення. Гарне у вас місто.

— У нас, люба, у нас!

— Я приїхала ще вчора, винайняла кімнату в милої жіночки. Ми з нею вчора добряче потеревенили за чаєм. Ну, звичайно, я більше слухала, а Леся Андріївна розповідала.

— Яро, нам дуже цікаво дізнатися про Лесю Андріївну, але ти як? Які в тебе справи?

— Слухайте далі. Пані Лесі шістдесят чотири, вона отримала квартиру у 88-ому. Двома роками раніше, коли бабахнув Чорнобиль, їх відселили із Прип'яті. Та не це головне. Вона розповідала про свого чоловіка, що якраз у 86-ому зник безвісти. Вона все ще сподівається знайти його.

— І?

— Її чоловік не був ліквідатором. Його направили на якийсь військовий об'єкт під Новоград-Волинським.

— Гадаєш, катакомби?

— Цілком можливо. Її чоловіка звали Зеновій Олексійович Дробішев, він був альбіносом.

— Зе, О, Де... Отакої! Невже наш добрий та мудрий?

— Цей світ наче й безмежний, але іноді тісний. Радо, нам потрібно провідати одну сестру і вправити їй мізки.

— Зорині?

— Саме так.

— Вправимо, красуне. Цікаво, що із нас трьох тільки ти, котра найбільше хотіла змін, не змінила ні імені, ні стилю. Зате коса в тебе шикарна.

— Наш світ мусив рано чи пізно змінитись. Я ж не мушу. Загалом я добре ставлюся до людей, та розумію, що ніколи не стану однією з них. Я інша, ми інші.

— Помиляєшся, дівчинко. Послухай стару добру Раду. Не колір очей і не довжина пальців роблять нас людьми, а вчинки. Ти людина більше, ніж будь-хто довкола.

— Думаєш?

— Впевнена. Тобі щось замовити?

— Ні, я до вас лиш на хвилю, в мене сьогодні побачення.

— Оперативно, дівко! Коли?

По брезенту над головою затарабанили краплини дощу. Тричі пробила ратуша.

— Вже.

— Отакої, хто він?

— Едуард, або Едик. Познайомилися через інтернет. Трохи переписувались.

— Ви ще не бачились?

— Власне, я його вже бачу, он він, сховався під дерево.

Дві сестри як по команді повернулися, щоб роздивитися потенційного кавалера.

— Фу, в окулярах...

— Але наче симпатичний.

— Він хороший хлопець, — мовила Яра. Тільки не впевнений у собі. Переживає, бідолаха, що я надто гарна для нього. Він дуже хоче, щоб я прийшла, але як не прийду, він зіхне з полегшенням. Він боїться не сподобатися, ляпнути якусь дурницю, боїться, що спігніє і на сорочці проступлять плями. А ні, вже не боїться, бо краплини прорвалися крізь листя і вже рясно поливають сорочку. Боїться, що буде, як раптом дійде до любоощів, бо в нього ще ніколи не було жінки.

— Це все ти дізналася на відстані?

— В мене ж особливі здібності. До того ж дощ розігнав людей і легше сконцентруватися на ньому.

— Навіщо тобі хлопчисько?

— Власне, досвіду в нас однаково.

— Що?! — синхронно вигукнули сестри.

— Не забувайте, мені п'ятнадцять. Добре, я пішла.

— Під дощ?

— А чом би й ні?

Яра вийшла з-під навісу, футболка одразу намокла й прилипла до тіла. Музики поховалися, чути лиш дощ, рясний та теплий. Мабуть, це найприємніший дощ, під яким доводилося мокнути.

Едуард побачив її. Вода стікає скельцями і робить картинку нереальною, казковою. Раптовий порив вітру збурих чорну косу, вона звилась у повітрі, наче змія. Другий порив вітру зламав ніжне стебло одного з тюльпанів у руці. Він захотів подумки вилятися, та не зміг підібрати відповідне слово.

Вона, мокра до нитки, стала навпроти, він теж мокрий, із понівеченим букетом.

— За задумом мали бути три тюльпани, а не два.

— Я так і подумала.

— Едик, — відрекомендувався.

— Яра.

— Красиве ім'я. І ти... красива.

— Як мавка?

- Як русалка, — зорієнтувався Едик і підтримав жарт.
- Русалки — це вигадка.
- А мавки хіба ні?
- Хтозна? — всміхнулась Яра.

Додаток.

Про що читачу варто знати, або Інформація, що не буде зайвою

1. У Спарті не скидали немовлят зі скелі. Сучасні вчені спростували поширений міф, дослідивши кістки біля підніжжя хребта Тайгета. Знайдено рештки 46 чоловіків, віком 18–35 років. Наразі є дві версії про походження кісток. Перша — що це страчені злочинці й полонені, друга — розправа над месенським вождем Арістоменом та пів сотнею його воїнів. Звичайно, в 86-ому році Зеновій не міг цього знати.
2. Червоні очі в альбіносів — стереотип, що не відповідає дійсності. Альбінізм буває повним та частковим, може й не вплинути на колір очей. Все ж, якщо альбінізм дістався очей, райдужна оболонка має недостатню кількість, або повністю позбавлена меланіну — пігменту, що забарвлює очі й не пропускає сонячні промені. Очі альбіноса зазвичай тьмяно-сірі, коричневі, блакитні, або взагалі не мають кольору як такого, якщо пігмент відсутній. При потраплянні прямого світла просвічуються судини і очі набувають того містичного червоного кольору. На жаль, більшість альбіносів мають вади зору, очі боляче переносять пряме сонячне світло, а шкіра швидко отримує опіки.
3. Пістолет ТТ (Тульський Токарева) справді не має запобіжника як окремої деталі. Його функції виконує запобіжний звід курка. Щоб поставити спущений курок на запобіжний звід, потрібно трохи відвести курок назад, спуск і затвор заблокується, а курок не торкатиметься ударника. Судячи з пострілу в актовому залі, Зеновій зберігав пістолет, не поклавши його на запобіжний звід.
4. Імена в мавок здебільшого старослов'янські. Вігання «ґоя» не має нічого спільного з відомим художником (за новим правописом, що бореться із подвійною йотацією, тепер саме Гоя, а не Гойя). Може походити від «гой еси». Подібне словосполучення, на жаль, зустрічається в російських казках, а фактично із давньослов'янської можна перекласти так: «ти живеш», або «як ти живеш?»
5. Новоград-Волинський — рідне місто Лесі Українки. У її «Лісовій пісні» події теж відбуваються на Поліссі.